

İÜHF-İMECE PAYLAŞIM

1.SINIF İÖ

GENEL KAMU

ŞUBAT

Genel Kamu Hukuku

Şubat

İÖ

İçindekiler

GENEL KAMU DERSİNİN YAZIMI KONUSUNDA TAKİP EDİLEN USÛLLER:..	2
1.Ders Yuhannes Artiusus'un Devlet Teorisi	3
İktidarın Zayıf Olduğu Bir Yönetim Olabilir mi?	3
Merkeziyetçi üniter devlet düzenine eleştiriler	4
Halkın Devletle Olan Sözleşmesi	5
Artiusus Devlet Modeli.....	6
2. Hafta Erasmus'un Devlet Teorisi.....	12
Uluslararası Öğrenci Değişim Programı: Erasmus.....	12
Erasmus programı nedir? Eleştiriler	12
Avrupa'da çıkan iki ekol	14
Erasmus'un teorisi: Avrupa Birliği, mi?	15
Avrupa Birliği	17
Erasmus projesinin amacı: Kültürel yozlaşma.....	17
Avrupa Birliğinin kapısında bekletilen bir ülke: Türkiye.....	18
Türkiye'yi Ab'ye neden almıyorlar?.....	18
Avrupa Birliği Hristiyan birliği midir?.....	19
Erasmus Devleti ve Ulus-Devlet	19
3.Hafta Kapitalizme Giden Süreç	22
Geçen Hafta Ne Öğrendiniz?	22
Kapitalizm'i Ortaya Çıkaran Tarihsel Süreç.....	22
Burjuvazi – Yerel Otorite Çatışması.....	25
Sonu ölümle biten kavga: Parlamento - Kral kavgası.....	26
Sınavda Öğrencilerin Yaptığı Hata: Ezber yazmak	27

GENEL KAMU DERSİNİN YAZIMI KONUSUNDA TAKİP EDİLEN USÛLLER:

Dersimiz diğer derslere kıyasla biraz daha günlük konuşma tarzı ile işlendiğinden ötürü biz yazım komisyonu olarak yazıya dökerken bazı usûller belirledik, bunlar;

1)Hocamız sıklıkla vurgulamak istediği kelimeyi cümle yapısına ters biçimde sona atarak söylüyor, biz de yazım konusunda bu devriklği bazen düzeltsek de kastedilen vurgunun daha iyi anlaşılması için bazı yerlerde bu şekli koruduk.

2)Öğrenci diyalogları; sorulara cevapları, sordukları sorular olmak üzere bilimum hepsi bu şekilde yazılmıştır.

3)Ders esnasında yüksek sesle vurgulanan anahtar kelimeler bu şekilde yazılmıştır.

4)Hocanın kendi kendine soru sorarak ders anlatım tarzını bozmak istemedik, bu anlatım tarzının anlaşılabilmesi için soru işaretinden sonra küçük harfle devam ederek belirttik. Okurken buna dikkat ederseniz daha iyi anlayabilirsiniz.

5)Parantez içi ifadeler açıklama olarak bizce yazılıp, hızlı geçilip veya anlaşılamayabileceğini düşündüğümüz yerlere eklenmiştir.

6)Gönderme yapılan konular veya derste bahsedilen kitaplar dipnot olarak eklenmiştir.

7)Tüm yabancı kökenli özel isimler Türkçe'de telaffuz edildiği şekilde yazılmıştır, dipnot olarak orijinal yazılışı verilmiştir.

8)Türkçe'nin korunması amacıyla yabancı kelimelerin Türkçe karşılığını kullanmaya gayret gösterdik. (database-veritabanı gibi)

G.Kamu Yazım Komisyonu

-A.

Soru görüş ve önerilerinizi bekliyoruz.

hukukistanbul1453@gmail.com

1.Ders Yuhannes Artus'un Devlet Teorisi

İktidarın Zayıf Olduğu Bir Yönetim Olabilir mi?

Devleti nasıl düşüneceğiz? Hatırlarsanız senenin başlarında devletsiz bir düzen, bir toplum düşünülebilir mi sorusunu sormuştuk; bazı örnekler de vermiştik, neydi onlar?

-*Anarşizm*, evet ama biz başka yerlerden örnekler vermiştik anarşizm biraz daha teoride kalıyor pratikte birkaç konu dışında pek yok, asıl?

-*İlkel toplumlarda*, ilkel toplumlarda devletsiz düzen olabileceğini klasik anlamda ve yöneten ve yönetilen arasındaki bölünmüşlüğü netleşmediği üzerine konuştuk ama günümüzde; kalabalıklaşma, yaşanan artı değer, artı ürün fazlalığı bize **bir düzen** gerektirdi. Bu düzeni sağlayacak dışsal (o an için toplumun dışında) bir iktidar organını zorunlu kılıyormuş gibi düşünüyoruz. Bugün düşünebilir miyiz ilkel toplum düzeninde yaşamayı? Pratikte mümkün müdür? Hayır değildir, nüfusun azaldığı kitlesel bir yok oluşa sebep olan afet olursa belki düşünülebilir ama şu şartlar altında olamaz.

Peki madem biz bir arada yaşamak durumundayız acaba iktidarın daha zayıf olduğu ve buna mukabil kişilerin kendiliğinden bir düzen kurup bu düzene riayet ettikleri bir sistem, bir iktidar sistemi düşünebilir miyiz? Böylelikle küçük farklılıkların ortadan kalkmadığı, o farklılıklarında korunduğu fakat bir bütün içinde de birleşebildiği bir sistem.

Mesela geçenlerde CHP'li adaylardan bir tanesi, Avcılar Belediye Başkanı, adayı gösterilmedi ve ağladı, ağladı derken serzenişte bulundu. Nasıl bulundu dikkat ettiniz mi, dedi ki işte kadınlara yer verilmedi ve Sivaslılara yer verilmedi, herhalde kendisi de Sivaslı. Buradan nasıl bir şey çıkartıyorsunuz yani ne alaka kadını, çocuğu toplumda daha az temsil edilen kitleleri anlarsın da Sivaslı ne alaka? Konuyla ne ilgisi var?

-*İstanbul'da Sivaslılar çok değil mi hocam,*

Benim o an aklıma bir şeyler uyandı bununla da bağlantılı, İstanbul'da Sivaslının çok olmasıyla. Sadece Sivaslı değil ki Trabzonlu da, şimdi bir geyik dönüyor ya 'ülkeyi kim yönetiyor' diye çünkü bir göreve atanan ya Trabzonlu ya Rizeli. Bu ülkede bir hemşericilik var mesela bir yere gittiğin zaman sana ilk önce nerelisin diye soruyorlar; esnaf sorar, taksici sorar ne alakası var ilk sorulan sorudur bu. Sanane! Onu da söyleyemiyorsun kırılıyor adam. Bana çok gelen olmuştur Erzurumlu bilmem ne Derneği Başkanı Erzurumluyum diyor tamam ne yapayım tebrik ederim. Dedem Erzurumluymuş orada doğmuş ne yapayım yani.

Ben bunun bağıni kuramıyorum ama insanlar kurabiliyor. Bunun avantajlarından yararlananlar var mesela kim geldi memleketini yurdunda kalıyor veya bursunu alıyor, alıyor olabilirsiniz.

Anlamını kuramadığım bir memleketçilik, şehircilik dayanışması var bu ülkede ama bir biz ulus devlet içinde yaşıyoruz şehirlerin herhangi bir bağımsızlığı yok valilik üzerinden tamamen merkeze bağlıdır, belediyeler idari vesayet açısından gerçek anlamda özerk değil yani aslında şehirlerin hukuk tekniği bakımında yönetimde bir rolü yok, fiilen olarak olan tabloyu saymıyorum.

Merkeziyetçi üniter devlet düzenine eleştiriler

Normalde güzel bir sistem mi bu? şehirlerin bir bütünün içinde erimesi ve **yerel özelliklerinin** önemsenmemesi, duyarlılıklarına kapıların kapanması ulusal çapta sizce iyi bir model mi?

-Değil, el kaldır oğlum el kaldır.

-Tek tiplendirme var,

Sivaslı ile Çorumlu arasında ne gibi farklar var? Ben bunun biraz abartı olduğunu düşünüyorum. Benim aklımda şu an ülkenin farklı bölgelerde farklı şehirlerde farklı ekonomik ilişkiler var, farklı ekonomik büyüklükleri var. Bu kısmın üretimini kullanan şehirlerde var ulusal çapta mesela İstanbul'un ürettiğini görece geri kalmış, fakir yerlerinde kullandığı gibi örnek verecek olursak bana hakikaten garip geliyor. Niye benim yaptığım katma değeri başkaları kullansın, diyorum ki burada üretilen burada harcansın her şehir kendi bacağından asılsın. Ulus devlet sisteminde bu ayırım yok toplam bir merkez bir bütçe bütün şehirlerin bütçesi oraya gidiyor ve her şehir bütçesini ihtiyacına göre oradan dağıtılıyor.

Sizce bu kaynakların rasyonel kullanılması ilkesine uygun mu? Oysa şehirden başlasın bu üretim ve tüketim. Her şehir kendi üretimini ve harcamasını kendisi yapsa ve aynı zamanda bir bütün içinde de kendi rızası ile birleşse daha iyi olmaz mı? Ben diyorum ki o bölgedeki şehirler kendi içinde birleşsin bir bölge olsun, ekonomik birim olsun ve bölgelerde kendi içinde bir yönetim olsun.

Mesela şeyi hiç duydunuz mu bölgesel devlet kavramı? İspanya, İtalya. Mesela hem üniter klasik anlamda üniter değil, bölgelerin küçük özerklikleri var belli faaliyetleri kendileri yürütme, ticaret kontrolleri konusunda serbestler. Hatta anayasada bölgesel yönetimlerle ilgili yetkiler var, böylelikle bölgesel bir yönetimin refahını bölgede tutuyorlar. Genelde etnik köken de var ama ben daha çok ekonomiyi canlandırmak istiyorum böyle bir model ne devleti olur?

-Bunlar niye birlik oluştursunlar ki?

Niye oluşturulmasın düşman kapına dayandığı zaman ne yapacaksın? Neydi o GoT'taki kadının adı Khalesi, kadın tek tek fethetmedi mi şehirleri. Eğer diğer şehirler birleşseler yenecekler püskürtecekler ama birleşmediler tek tek çıktılar ve yenildiler.

Ne oldu neden gülüyorsunuz olum? beğenmediniz mi stratejiyi? :)) Bir bölge içindeki şehirler birleştiği zaman ne oluşturursun? Konfederasyon gibi bir şey oluşturursun, bütün o bölgelerin birleştiğini düşünün ne oluşturursun federasyon, bak arada bir fark var biz normalde devleti düşünürken nereden başlıyoruz? Biz artık egemenlik kavramını gördük. Devleti bunun üzerinden tanımlıyoruz üniter devlette egemen kimdi, halk. Hatta bunun da bir ismi var: Halk egemenliği, burada Sivashlı olmanı Malatyalı olmanın bir önemi var fakat millet egemenliği de bunun bir önemi yok, sen bütün bir yurdun halkı olmalısın, hemşericilik yapamazsın. Burada (Türkiye’de) **yukarıdan aşağıya** bir dağıtım var merkez çevreye egemen, herkes merkeze bağlı merkezi idareye bağlı.

Ben dedim ki bu merkezizetçilik, farklılıkları kapatan daha çok ticareti baskılayan, kaynakların verimli kullanmasını zorlaştıran bir sistem. Bu devleti bu modeli neyle kuruyoruz? Bir teorimiz var Bodin’de biraz konuştuk, Tanrısal kaynak yerine koyduğumuz bir şey vardı neydi o?

Toplum sözleşmesi. Şu an dünyadaki devletler meşru mu, büyük ölçüde öyle sayılır peki neden meşru sayıyoruz? çünkü kural olarak seçimle geliyorlar oy veriyorsun. Kimden almış oluyor yetkiyi? senden almış oluyor, alttan almış oluyor. Klasik dönemde bu yetki tanrısaldı hatta aralarında geçerlilik farkı yok diye konuşmuştuk yani tanrısal kaynaktan gelişle halktan geliş arasında toplum sözleşmesi açısından teorik olarak fark yok inandığın ölçüde var.

Halkın Devlele Olan Sözleşmesi

Şimdi siz bir sözleşme yapıyorsunuz, siz yaptınız mı bir sözleşme, attınız mı imza? bu sözleşmenin hukuki formunu adı Anayasa. Siz imza atmadınız sizin yerinize başkaları attı en azından teoride, benim yerime de başkaları attı, ben anayasaya oy vermedim ben bebettim anayasa yapıldığında ama anayasa beni de bağlıyor niye? imza atmadığım şey beni niye bağlasın?

-Millet kavramı vardı.

İşte bu bana aşırı üst perdeden buyurgan geliyor oysa ben diyorum ki aynı merkez devleti tersten de kurulabilir yani yukarıdan aşağıya değil aşağıdan yukarıya, kuramaz mıyım? Şehirler kendi içinde bir birim olamaz mı, kendi başına bir yönetim birimi?

Tabii bunları söylerken aslında tarihsel bir yere gönderme yapıyorum ortaçağın yıkılış evresinde devletler merkezileşirken henüz merkezileşmeden önce ne vardı şehir devletleri yok muydu tıpkı Antik Yunan’da olduğu gibi, tekrar şehir devletleri türemedi mi? Özellikle İtalya’da görüldü mesela Makyevelli¹ kime yazmıştı kitabını? Borje’ye² yazmıştı, hangi ilin şehrin yöneticisiydi? Floransa.

¹ Niccolò Machiavelli

² Cesare Borgia

Her eyaletin kendi milis kuvveti var bunun kökü nereden geliyor biliyor musunuz? İngiltere'ye karşı Kurtuluş Savaşı'ndan. Anayasada hüküm var milis kuvvetlerle ilgili. Bunlar OHAL falan ilan edildiğinde teoride merkezi otoriteye bağlandıkları düşünülse de bağlanmadığı zamanlar da görülmüş. Mesela Afrikalı Amerikalıların ırk ayrımı yapıldığı yıllarda yerel milis kuvvetleri üniversitelere sokmuyorum diyordu, federal ordu geldi ve onları okula soktu orada bir gerilim oldu ama çatışma olmadı. Böyle şeyler olacak mantık olsun diye zaten merkezi otorite o bölgeyi belli bir dengeye almak için var.

Bu modelde aslında iktidarın ilk kaynağını açıklamıyor, kitaplardaki teoriler neler; aile teorisi, güç teorisi, biyolojik organizmacı teori, toplum sözleşmesi. Bunların çoğu objektif maddi verilere dayanıyor bir tanesi öyle değil. <şişt..oğlum neye bakıyorsunuz.. oturmuşsunuz slaytın altına, gel öne gel, en öne.>

Bunların metodolojisi objektif mesela biyoloji aileye yani maddi olguya dayanıyor ama biri uydurmasyon hangisi?

-*Toplum sözleşmesi,*

Hayır (??) bu sistemde toplum sözleşmesi gerçek anlamda var çünkü her birisi birer sözleşme yaparak tek tek üste çıktı. Soru ilk adım yani iller neyle oluştu, sözleşmeyle değil onun cevabı nerede? Bodin'de, Bodin'de neydi aileydi, en mantıklı açıklamalardan bir tanesi bu. Bizim ilkel hukuk konusunda yaptığımız çalışmalarda 20. yüzyılda yapılan çalışmalarda aslında iktidarın kökeninde ilk aile alınır. Öyle değil mi zaten daha önce de Bodin'i anlatırken de konuştuk, aile içindeki örgütlenmede aile babasının ön plana çıktığı mesela muhtar. (burayı aileden muhtara çok hızlı bağladı, köyün belli bir aileden, boydan müteşekkil olduğunu varsayarsak aile babası köyün en yetkili kişisi yani muhtar olur. -A.)

Hatta örgütlenmeye en baştan başlayalım **muhtarlar** genellikle kim olur? mahallenin en yaşlısı sözü geçen erkek, köylerde öyleydi şimdi biraz değişti, ve ihtiyar. Mesela ihtiyarlar heyeti var aslında bir anlamı var ne demek? Seçilmiş danışma. Aslında o ihtiyarî, yaşlı değil ama fiilen genellikle yaşlılardan oluştuğunu biliyoruz. Neden yaşlıların tecrübeli olduğunu düşünüyoruz? Mesela Tivıtır'da yeni bir kampanya başladı '65 yaş üzeri oy kullanmasın' neden çünkü 20. yüzyılda televizyon, telefon kullanamıyorlar bilgisayar kullanamıyorlar. Gerçekten bir sorun var idrak edemiyorum modern çağda yaşlılık aslında kötü bir şey; o olumluluğu bilge adam imajı ortadan kalktı yavaş yavaş ama tarihsel açıdan öyleydi (bilgeydi).

İşte ilk adımlar belki aile babalarının birleşmesiyle oluşan küçük birimler ama şehirler artık yöneticiler arasındaki bir iletişimle onların birleşmeleriyle oluştu. Daha iyi bir yöntem değil mi? Küçük birliği koruyorum, onu kolektivitinin içinde eritmiyorum ama o kolektivitiden hareketle de şehirleşme ile büyük iktidar devletini kuruyorum.

Böyle bir model daha sağlıklı değil mi? katılım kanalları açık. Mesela bu modelin (şekilde) başka nasıl sonuçları olur? şu modelden (üniter) farklı olarak ne getirir? Her bir aşamada teker teker sözleşmelerle devletin ortaya çıkması ne gibi alternatifleri oluşturur? Hadi diyelim iktidarı kötüye kullandı o zaman ne olur? Normalde iktidara biat etmem gerekir, halkın ezildiğini varsay o zaman ne olur?

-*Sözleşmeyi feshedebilir*, bunun terminolojik ismi neydi? **Direnme hakkı.**

Ne demiştik Bodin'de, mutlak egemenlik kurduğumuzda bunun bir sınırı var mıydı, o neydi? **Doğal hukuk.** Fakat o sınır çok tâli idi, ona aykırı bir yaptırım var mıydı? yoktu. Devlet seni ezebilirdi, devletin işi bu, devletin meşru gücü kullanma kendi tekelindedir; bir yerde devlet varsa orada silah kullanma, güç kullanma tekeli devlettedir. Başkasında olmaz o zaman devlet olamaz, bizim anlamda (üniter devlet sistemi). Nitekim bütün ülkelerde, birkaç istisna dışında, kural olarak vatandaşın silah edinme hakkı yoktur olsa da çok sınırlıdır, çok ağır koşulları vardır. Niye? çünkü o devlete karşı bir tehdit olabilir. O yüzden Bodin'de bir sınır yoktur.

Bodin'de ilginç bir husus daha vardı doğal hukuk var dedik ancak egemen kendi koyduğu kuralla bağlı değildi. Düşünsenize diyorum ki (kural koydum) bu böyle olacak, egemenim ya ama sonra kendim yapmıyorum size bağlar beni bağlamaz. Bugünkü Hukuk devletin temel anlayışının dışında bir şey. Fakat bu alttan çıkardığımız modelle ister istemez kendi koyduğu kuralda bağlı olmak zorunda neden? çünkü bu devletin amacı toplam refahı arttırmak. Zaten bir arada yaşamıyor muyuz neden devleti kurduk durduk yere? çünkü daha müreffeh olalım diye kurduk. Eğer buna hizmet etmeyen bir devlet olursa biz ona rıza vermiş olur muyuz, olmayız.

Birincisi bu, bu modelde rıza verenler (federal devletler) merkezi otoritenin yöneticilerini denetleyebilir dahası karar alma süreçlerine katılabilir ama daha önemlisi diyelim ki bütün bu yönettiği yöntemler sonuç vermedi, iktidar elindeki merkezi otoriteyi kötüye kullandı; o zaman direnme hakkı var.

Federal devletteki bu direnme hakkının hukuki karşılığı ne olabilir? **Federal Ayrılma Hakkı.** Bir federal birimin federal sistemden çıkması. Teori de bu, hukuki ama pratikte bu hak tanınmıyor(tanınmadı); mesela mahkemeye gittin bir eyalet ayrılmak istedi dedi ki “Bize zulüm yapıyorlar biz federal devlet olarak ayrılacağız kendi devletimizi kurmak istiyoruz.” Federal Yüksek Mahkeme de yok öyle bir yetkiniz dedi. Zira dedi ki “şu devleti oluşturan sözleşmeyi oluşturan sözleşmeyi halk yapar” dedi. Devlet illerle iller arasında veya eyaletlerle eyaletler arasında yapılan sözleşme ile oluşur demedi. Aradıkları geçersiz sayıp devlet halkla yaptığı sözleşmeden oluşur demiş oldu.

Aslında Amerikan Federal Mahkemesi bu modeli (egemenliğin aşağıdan yukarı dağıtıldığı federal sistemin mantığını) benimsemedi eğer bu modeli benimsemiş olsaydı ayrılma hakkını tanımak zorunda olurdu.

Bu tartışma bir de Kanada'da oldu arkadaşlar, Kanada biraz daha uygar bir ülke :) referandum yaptılar. Frankafon eyalet olan Kebek³ ayrılmak istedi, referandum yaptılar bundan 10 sene önce. Ama Kanada Federal Mahkemesi bu kararı kabul edip etmeyeceğini bilmiyoruz. Referandum sonucunda ayrılmama kararı çıktı (%49,4) ve o mesele orta bitti ama tekrar gündeme getiriyorlar.

Bir de İskoçya da oldu, bu arada İngiltere'de İngiliz federasyon sisteminde ayrılma hakkı yoktur ve burada da referandum yapıldı ayrılmama çıktı. Bir de son yıllarda İspanya arkadaşlar, İspanya Federasyon değil bölgesel devlet, üniter devlet içinde hafif özerklikleri olan. Orada iki bölge taşıyor son yapılan referandumda ayrılma kararı çıktı fakat İstanbul İspanya Anayasa Mahkemesi bu kararı iptal etti çünkü üniter devlette ayrılma hakkı yok. Bunun kendince tutarlılığı var bunu anlamak kolay, yukarıdan aşağıya geliyor ama federal devletlerde aşağıdan yukarıya geldiği için ayrılmama hakkının olmaması doktriner anlamda tartışmaya değer bir husus. Nitekim bizim kürsümüz de orada bir yüksek lisans öğrencisi İspanyol sistemini anlatan bir kitap yazdı. İspanyol bölgesel Devletiyle ilgili.

Hocam federasyonda ayrılma hakkı var mı?

Hayır yok ama ben olması gerektiğini söylüyorum, teorisi itibariyle öyle olmalı ama dünyanın hiçbir federal devleti bunu kabul etmiyor; bir tek tarihsel olarak Sovyet Rusya Federasyonu sisteminde Anayasa'da açıkça yazıyordu, SSBC Anayasası'nda, uygulamasında bir kez bile uygulanmadı. Birkaç kez böyle ayrılmaya çalıştılar fakat bunu uygulatmadılar. Bu konuda bizim kürsümüzün eski hocası Oktay Uygun var onun Federal Devlet kitabına bakabilirsiniz veyahut Devlet Teorisi, Devlet Kuramı diye bir kitap daha var onun içinde de bir bölümde vardır.

Benim anlattığım şu modelin kurucusu ve Bodin'in eleştirilmesini Yuhannes Artibus⁴ adında bir Alman. Onun dönem itibariyle Avrupa modernizmine yakın, çok sıkı olmayan sistem devletler birliği, şehirler birliği günümüzde ulus devletlerin birleşiminden oluşan bir konfederasyona işaret ediyor. Bodin'i aşırı merkeziyetçi ve baskıcı model kurmakla suçladı ve bunun doğmakta olan burjuvazinin ticari hayatıyla teknik olarak çatışıyor. Evet insanlar bir arada yaşamak, topluluk halinde yaşamak zorunda ama yaşam olarak illa Bodin'ci anlayışta baskıcı, merkeziyetçi olmak zorunda değil. <Ne yapıyorsunuz olum kediyle oynamayın> Onun (Yuhannes'in) kurduğu yöntemde yöneticiler iktidarı sınırlar, halkın temsilcisi yöneticilerdir.

Ve ikiye böler baktığınız zaman doğal birimler olan aileler ve yine onun yanında doğal birimler olan loncalar.

³ Québec, ⁴ Johannes Althusius

İşte bu birimler birleşir şehri oluşturur ve oraya bir yönetici atanır, yöneticiler birleşir bölgeler oluşur, bölgeler de birleşir merkezi iktidarı oluşturur ve bunun daha demokratik burjuvazinin ihtiyaçlarına daha çok hizmet edecek bir model olacak. Benim aklıma yatan bu, şu an dünyada yok federasyonlar gerçeğe baktığın zaman aslında bu modelde değil ilk bakışta öyle görünseler de. Federasyonlar da sodayla yönetiyor, devlet olduğu yerde sopa var.

Artisus'a göre siyaset, insanlar arasındaki toplumsal hayatı kurmak, sürdürmek, korumak amacıyla onları birleştirme sanatıdır. Yuhannes Artisus Bodin'i şu bakımdan da eleştiriyor; "Bodin ve takipçileri hukuk devletini ve nitelikleri kullanmışlar fakat anlamamışlar, iktidarın kendi koyduğu kurallara bağlı olmaması düşünülemez" diyor. İlk defa pozitif hukuk iktidarın kendi kuralı ile bağlı olduğu anlayışın ortaya çıktığını görüyoruz, yıl 17.yy'ın başı. Bu bakımdan Artisus önemli bir kaynak.

Avrupa Birliği'nin çözünme sürecinde Breksit var ne olacağı tam belli değil o yüzden bu tekrar unutulabilir ama bu görece demokratik bir sistem kurması açısından teorik kıymetini koruyor. Bu konuda arkadaşlar benim makalem⁵ var, internette ulaşabilirsiniz.

Bunu şöyle özetleyelim aileler muhtara yetki veriyorlar, muhtarlar illeri oluşturuyorlar iller kendi aralarında birleşerek bölgeleri oluşturuyorlar; aslında bir kaynaktan geliyor tek tek ama her seferinde birer sözleşmeyle. Sen buna yetki verdin ama yetkiyi kafasına göre kullanmıyor diğerleriyle toplumsal sözleşme yaparak, o toplumsal sözleşmeyi halk bazında düşünme, ilk başta birimler arasında sözleşmeler olarak düşün burada şöyle olacak bu rızayı istersen en baştan geri alabilirsin çünkü yöneticiyi sen seçiyorsun, her birisinin yöneticisinin halk seçiyor onun seçtiğini ilk baştaki rıza geri alırsan burayı (hiyerarşik sistem basamağı) boşaltmış olacaksın, bu boşaltmış olunca bölgesel devleti boş bırakmış olacaksın; bu boşalırsa, yukarısı, yukarısı boşalırsa bir üstü de boşalır yani sözleşmenin sürekli yenilenmesi lazım. Bunun aslında örneği var Hollanda prensliği zamanı 1700'lü yıllarda Hollanda'nın dünyaya egemen olmak istediği zamanda, keşifler zamanında lisede falan gördünüz neydi o dersin adı coğrafya mıydı, orada gördünüz.

İlk kurulan uluslararası şirketin ismi Doğu Hindistan şirketi, Hollanda şirkettir. Hollanda'nın dünyaya hakim olmaya başladığı, aslında Avrupa'da ilk aydınlanma başlayan Hollanda'dır. Artisus'un kafasındaki yer de bu prenslikler dönemi. Zaten iki kilometrekarelik bir yer, her şehirde kendi içinde ayrı bir yönetim merkezi, burası o kadar ufak yerler ki aralarındaki mesafe neredeyse yarım saat.

Artisus modelinde devletin görevi; güvenliği sağlamak, yeknesaklığı sağlamak, ortak zamanı, ortak para birimi hiçbir fark yok herkes (genel paydada) aynı fakat birimdeki özgürlüğünü de koruyor.

⁵ JOHANNES ALTHUSIUS'DA (...) HALK EGEMENLİĞİ DEV. VE DİRENME HAKKI

Birimler karar alma süreçlerinde katılabiliyor çünkü sözleşmeyi yeniliyorsun. Direnme hakkı bir restorasyondur, ulus devleti baştan kurmaz yozlaşmış iktidar varsa onu değiştirirsin, beğenirsen aynı şekilde bir iktidar getirirsin yani restorasyondur yani sıfırdan bir şey kurmazsın. Kurarsan ona ne diyoruz? **Devrim.**

Şu dönemde fark ettiyseniz ciddi manada bir göçmen düşmanlığı başladı çünkü göç çok arttı, mülteciler bu Avrupa Birliği sisteminin bozulmasının daki sebeplerden biri de bu. Avrupa Birliği'nin özü neye dayanıyordu? Kişilerin ve hizmetlerin serbest dolaşımı. Ulus devlet sınırları olmayacak sermaye dolaşacak, iş dolaşacak ama sonuç ne oldu, tepki çekti. Ulus devlet tekrar kendini çekmeye başladı mesela Macaristan'da anormal komünist bir hükümet var Polonya'da da öyle, yani artıyor.

Oranın asıl sakinlerini rahatsız etmeye başladı ve onların çıkarlarını korumamaya başladı.

Tekrar ulus devlet küllerinden doğuyor olabilir. Selametle arkadaşlar.

Doç.Dr.H.Burak Gemalmaz

Yazar

-A.

2. Hafta Erasmus'un Devlet Teorisi

Uluslararası Öğrenci Değişim Programı: Erasmus

Erasmus programı nedir? Eleştiriler

Şimdi derse bir gazete yazarının köşeyazısından alıntı ile başlayacağım.

“Adına Erasmus projesi denen, uluslararası öğrenci değişim projesinin, özellikle de toplumların kremasını oluşturan parlak genç kuşaklarının entelektüel yetilerini geliştirmek yerine, hedonizmin, nihilizmin ve bütün değerleri değersizleştiren izâfîleşmenin kölelerine dönüştürdüğü gerçeği...Erasmus, "rezalet" bir iş demiştim, bir zamanlar. Erasmus bursu alan öğrenciler arasındaki gayr-ı meşrû ilişkiden bir milyon (!) çocuk doğmuş! Skandal bu! Rakam"ın bir milyon olması bir yerden sonra o kadar önemli değil. Projenin kendisi rezalet bir şey çünkü! 100 bin de olsa rezalettir bu proje! ERASMUS MU, "ORGASMUS" MU! "Erasmus kuşağı" geliyor! Ülkesine, insanına, ruh köklerine yabancılaşmış, mankurtlaşmış ve "ahmaklaştırılan" bir kuşak bu! Erasmus"a bazı Avrupalı öğrenciler Orgasmus adı verirler. Durum bu kadar vahim yani! Erasmus projesi, eğitim projesi değil, yozlaşma, cinselliği putlaştırma, cinsellik peşinde koşturan "ahmaklar sürüsü" yetiştirme projesidir! Evet, "Erasmus kardeşliği" geliyor! Ülkelerin kremasını, elit kadrolarını yetiştiren, yersiz, yurtsuz, ruhsuz, ülkesiz, melez ama tektipleşmiş, tek kutsalı cinsellik olan insanaltı yaratıklar icat eden bu pagan proje, bütün dünyanın parlak çocuklarını yutuyor, uyutuyor ve uyuşturuyor!

Özetle... Erasmus projesi, bir eğitim projesi değil, soysuz, yoz, ahmaklaşmış küresel pagan bir kuşak yetiştirme projesidir. O yüzden, bu proje üzerinde ikinci kez düşünelim, diyorum.”

Bu alıntı Yusuf Kaplan isimli bir yazarın Yeni Şafak gazetesinde birkaç sene önce yazdığı bir yazı internetten tamamına ulaşabilirsiniz**. Yazar bu Erasmus projesine sizce neden bu kadar karşı çıkmıştır, kimler tanıyor bu yazarı? sınıfın yarısı. Sen alttan almıyor musun kardeşim geçen sene dinlemedin mi bunu? ee ne geliyorsun gidin diyorum size zamanınızı harcamayın:))

Kimler Erasmus'a gitmeyi planlıyor, bu eleştirilerden sonra gitmeyi hâlâ planlıyor musunuz? -*evet. Neden gitmek istiyorsunuz öyle tanıyalım sizleri?*

-Kendini ulaşamadığım belgeleri yurtdışından tarayarak.

Bunu 2. sınıf ve 3. sınıf olarak mı yapacaksın özellikle araştırmak istediğin bir konu mu var nedir o merak ettim; yani burada bulamadığın ne vardı? Aslında bu Erasmus'un altında yatan nedenlerden birisiydi ama şu an günümüzde bu beni pek tatmin etmiyor çünkü internet çağındayız artık istediğimiz kaynağa internetten ulaşabiliyoruz. Türkiye'de bulamadığımız kaynak neredeyse yok gibidir.

Eskiden biz akademisyenlerin yurt dışına gidip araştırma yapması adettendi çünkü piyasada kaynak az ya da yoktu dış ülkelerde kütüphanelere giderdik, kaynaklara erişmemizi böyle sağlardık.

Şimdi birçok kitabın veritabanı internette var, paran varsa Amazon'dan satın alırsın. "Ulaşamadığımız kaynak" o eski bir gerekçe, doğrudu ancak şuan eski geçerliliğini yitirdi.

Mesela biz şu anda da yurt dışına gitmek istiyoruz ancak bu sefer buradaki işten kaçmak için; bitmeyen kağıtlar, sürekli kalan öğrenciler...

-Bir de oradakilerin bu kaynaklardan ne anladığı. Evet buna da bilgi görgü aktarımı deniliyor, başka?

-Farklı bilgi kültürlerini karşılaştırma tanuma.

-Erasmus'a yabancı dil geliştirmek için gitmek. Evet bu zaten ilk akla gelebilecek nedenlerden bir tanesi.

Peki gitmeye karşı çıkan yani bunu anlamsız ve manasız bulan var mı?

-Bu yazıdan bağımsız olarak açıkçası manasız bulduğumdan değil, ancak, Erasmus'u yazıdaki her şeye katılmasam da bir anlamda doğruluk payı olduğunu düşünüyorum Erasmus gibi bir program iyice parasal ve eğlenceye yönelik bir program haline geldi. Bunu şunun için söylüyorum ben önceden lisede de Erasmus programına gittim adı Erasmus değil ancak ayırısının farklı bir versiyonuydu.

Dolayısıyla yazıda bir haklılık payı var yazı bir ampirik veriye dayanıyor, bu arada bu veri doğru. Ben bunu teyit ettim, öğrenciler arasında ki 1milyon gayrimeşru çocuğun doğduğu bilgisi doğru, bunu söyleyenler bizzat Erasmus programını yapanlar; Avrupa Birliği'nin resmi kendi verisi. Yani yazar bunu uydurmuyor, gerçekten de böyle bir şey var.

Yazarın taktığı konu ilişkinin hukuki niteliği değil, milli kültürün yozlaşması milli aidiyetin kaybedilmesi.

Mesela gidiyorsun bir Alman'la evleniyorsun ve çocuğun oluyor peki çocuk Türk mü Alman mı? Müslüman mı Hristiyan mı? bu tip sorunlar aslında bizim göçmenlerde Alamancılar'da yaşandı. İşte yazar bundan endişe duyuyor bunun iyi veya kötü olup olmaması bizi ilgilendirmiyor.

Biz bunu devlet teorisi ile bağlantısını kuracağız. Olumsuz olup olmadığına siz karar vereceksiniz.

Peki neden bu programın adı Erasmus hiç düşündünüz mü? Peki bu anlaşma neden ilk olarak Erasmus Üniversitesi'nden başlamış olabilir? Buradan Erasmus 'un kim olduğuna dair bir çıkarım yapılamaz mı?

Avrupa'da çıkan iki ekol

Erasmus hangi yüzyıllarda yaşadı? 16. Yüzyıl Peki o dönemde neydi problem çekişme neredeydi? **feodalite çözüldü, tarihsel olarak feodalitenin çözülme evresinde nasıl bir devlet modeline geçileceği konusunda kesin bir belirleme var mı? Hangi **Güçler çeşidi veya savaştı. Ulus devletle, imparatorlar çatışması yaşandı feodalite çözülüyor ama neye çözülüyor neye evrilecek tarihsel bir kesinlik yok.

İki görüş ortaya çıktı tarihsel olarak iki yerden beslenen görüş; birisi romanın görüşü -Roma'dan beslenen imparatorluk anlayışı- ilk dönem konuştuk yerel özelliklere, farklılıklara önem vermeyen herkesi kuşatmaya çalışan bir görüş. Ne oldu? Neden gülüyorsunuz? sen değil, o kendisine biliyor, sen sen gülmeyin :) bu bir model olarak uzunca bir süre başarılı oldu.

Hatırlayın 13. 14. yüzyıllarda kim bunu teoride canlandırmaya çalışmıştı? **Dante**. Hatırladınız mı Dante nerede çıkmıştı? İtalyan Kent devletlerinin içinde. Kent devletleri meydana gelmeye başladığında ticaret ve üzerinden Dante gibi bir adam çıkıyor Sürgüne de gönderilmişti o çatışan çıkar gruplarıyla Evrenselci ideolojiyi savundu. Düşünün bak Hans Kelsen gibi bir hukuk teorisyeninin ilk çalıştığı Dante, doktora tezi Dante üzerine buradan önemini anlayabilirsiniz. Mesela Cennet Cehennem Araf üçlemesi Dante'nin iki kitabı vardır birisi Monarşi diğeri İlahi Komedyası. İlahi Komedyası aslında edebi bir eser değildir, sadece yoğunlaşma yok şiir formatında yazılmıştır ama bir devlet teorisi kitabıdır. Mesela İlhan Akın'a Armağan adıyla armağan olarak çıkarılan bir kitap, kütüphanede var bu kürsünün eski bir hocasıdır bu konuda güzel makaleleri var. Dante'nin İlahi Komedyası'ndaki devlet tasavvuru mutlaka bakın ve çevirisinden de okumaya gayret edin göreceksiniz.

Bu Ekol Karşısında bir ekol daha var yine aynı tarihlerde, hepsi feodaliteye karşı hepsi aristokrasiye karşı feodalitenin çözülüşü aşamasında çıkan ama 'bütün farklılıkları bitiren universal bir devlet modeli olması' taraftarı iken diğeri ise 'hayır bu yerel farklılıklar tanınmalı, kalmalı her bir yerel birim belli bir ölçüye ulaştıktan sonra bağımsız olmalı' demiş olan bu ekol sonradan ulusalcı diyeceğimiz 200 yıl sonra milliyetçilik ideolojisinin yapı taşını kuracağı ekol ile **ulus-devlete giden süreç**.

16. yüzyılın başında bu iki devlet modelinden hangisi gerçekleşeceği konusunda henüz bir kesinlik kazanmamıştı. Her ikisinin de olma ihtimali vardır, hangisi meydana geldi? Ulus-devlet. Bir daha Roma-Cermen imparatorluğu kavramı tutunamadı ve devlete evrildi. İmparatorluk görüşünü biz Makyevelli'de Makyevellizm'in takipçilerin de görüyoruz çünkü özellikle Prens iktidarını mikro ölçekteki devletin oluşturduğu ideolojileştirdi demiyoruz biliyorsunuz temellendirdi mücadeleyi de onlar kazandı Makyavellistler.

Bu arada kimse de kabul etmez Makyavelci olduğunu çünkü Makyavel “Amaca ulaşmak için her yol mubahtır.” dediği için. İçinde bulunduğumuz Westfalya Sistemi 1648’den itibaren o sistem kesinleşti.150 yıl içinde kesinleşiyor ulus-devlet modeli,300 yıldır aynı devlet modelindeyiz.

Erasmus’un teorisi: Avrupa Birliği, mi?

Yani bu açıdan bakınca Erasmus seçimi sadece basit bir anlaşma değil Erasmus’un savunduğu değerlerin sembolleşmesidir. Avrupa Birliği nasıl değerlerden bahsediyor? çok önemli bir ideolojisi var en azından teoride.

Stoanın Aydınlanma döneminde aldığı isim değişti bizim **Hümanizm** dediğimiz şey. Basitçe birini dövmüyorsan sen hümanistsin diyorlardı ya nerede geçiyordu o espri. Hümanizm sadece sevgi çiçek böcek anlamına gelmiyor yani orada Sembolleşiyor anlamını kaybediyor ondan çok daha ötede kucaklaştığı bir anlamdan bahsediliyor, en azından iddiası öyle. Aslında o iddia da stoaya gidiyor stoanın aydınlanma döneminde aldığı dinsel ağırlıklardan ayrılıp laikliği daha da düşünsel akım haline geldi.

Oysa Hümanizm de yabancıya karşı nasılsınızdır, sevgi doludur yani sempatik bakarsın dışlamazsın öteki kavramına fazla yer vermezsin teori de.

Peki teoride Ulus devlette yabancıya nasıl bakılır? mesela sınırı kapatırsın ötekileştirirsin adı üzerinde yabancı dersin, pasaporta bağlarsın, vizeye bağlarsın...İmparatorlukta sınır olur mu? olmaz, o geniş dış sınırlar hariç içindeki bütün unsurları barındırmaya çalışır. Bunlar işte iki farklı ideoloji iki farklı yaklaşım.

O halde bu açıdan baktığın zaman Avrupa Birliği aslında tamda ulusalcı milliyetçi devlet anlayışının karşısına çıkan bir siyasal örgütlenme değil mi? Yani şöyle başlar ya “Avrupa Birliği ekonomik anlamda işbirliği yaptığı bir yapıdır” böyle tanıtılır ama acaba bu kadar basit mi? Yoksa bu kadar derin bir Tartışmanın 20. yüzyılda 2.Dünya Savaşı sonrası. II.Dünya Savaşı neyin savaşıydı? **olgunluğa geç erişen ulusların paylaşım savaşıydı**, karşısına neyi çıkarıyorsun bir daha kavga olmasın diye ulusu eritebilecek eritmek demeyelim de ulus anlayışını zayıflatacağın bir sistem geliştirmeye çalışıyorsun. Kendi hukuku var kendi yönetim organları var o kadar da kuvvetli üstelik bunlar.

İmparatorluk nosyonu şuradan yakalayalım Avrupa Birliği Adalet Divan’ı ulusal devletlerin kendi işlemlerini kanunlarını iptal edebiliyor bir ulusal üstü mahkeme bir ulus-devletin mahkemesinin kararlarını değiştirebiliyor veya iptal edebiliyor.

Bu hangi egemenlik anlayışına ters? klasik egemenlik anlayışına.

Oysa biz geçen hafta gördük **Bodinci yaklaşımda** egemenliğe dıştan bir yaptırım uygulanamaz, sınırlanamaz, bölünemez böyle görmedik mi?

Avrupa Birliği baştan aşağıya ulusal egemenliğe sınırlıyor nitekim bu yüzden Avrupa Birliği'ne giren devletler anayasalarında değişiklik yapmak zorunda kaldılar, egemenliğin bölünmezliği ilkesinden dolayı çok ciddi sorunlar oluştu. Avrupa Birliği kuruluşu 45 diyelim şimdi yaklaşık 70 yıl mı oldu -öyle veya böyle-belirli bir seviyede devam etti 2000'li yıllara da belli bir başarı ile taşındığı söylenebilir ama 2000'li yıllardan sonra anayasa yapma istekleri oldu orada (olumsuz) bir patlama yaşandı; bir anayasa metni yaptılar, ulus devletlerin içlerinde bu anayasa için referandumlar yapılmaya başlandı ve birçoğunda başarısız oldu.

Son 2 yılda da görüyorsunuz breksit tartışması var, İngiltere ayrılmak için referandum yaptı ve içeride bir çözülme başladı. İşte o breksit metninde ayrılmaya ilişkin maddeler var fakat ayrılmak öyle kolay değil aralarında kuvvetli bağlar var.

Hani bir dönemler çok tartışmaya çıkan bir şey vardı; ulus-devlet öldü, küresel ekonomi, küresel hayat gibi söylemler vardı.

-*Tarihin Sonu tezi.*

Evet **Tarihin Sonu tezi** nedir? Tarih öldü mü? nedir bu? insanlar var oldukça tarihin sonu gelir mi? bu aslında Hegel teorisinde olan bir şeydir, Hegel teorisine göre tarih dediğin şey çatışmalardan ibarettir, bu Marksist teori de de var ama bir çeşidi. Hegelci teoride ulus devletler insanlığın nihai noktasına, kemâle erdi. Ulus devlet insanlığın çıkabileceği en yüksek nokta en yüksek merteye dolayısıyla tarih bu anlamda bitiyor çünkü **tarih Hegelci yaklaşımda çatışmadan türer** ve nihai mertebeye ulaştığı için artık çatışacağı bir şey kalmadı tarihsel bir terakkilik durumu ortadan kalktı; iş bitti, mükemmele ulaştın.

Marksizm bunu biraz daha sınıfsal durumu ele alarak açıklıyor. Berlin Duvarı yıkıldıktan sonra, görünürde sağ blokla sol blok arasındaki çatışma bittikten sonra, modern teorisyenler işte şimdi, tarihin sonu geldiğini söylediler. 20. yüzyılın sonunda **liberal ulus-devlet türedi** ve dolayısıyla Marksist anlamda da tarihin ilerlemesini sağlayacak çatışma ortadan kalktı ve bu çatışmalar da sona erdi, görüşünü sundular.

Liberal ulus-devletin bir ayağı imparatorlukla yani ulusalcı görüşün evrenselci görüşle çatışması. O da küreselleşme de anlamını buluyor ulus devlet buna(küreselleşmeye) açıktan karşı çıkmadı; en kaba ulus devletlerle en sert ulus devletler bile Gümrük Birliği Anlaşması gibi vesairelerle bunu kabul etti. Büyük ölçüde buna katıldılar ama bir yandan da bundan haz etmediler düşünsene fiyatları bir uluslar üstü bir kurum belirliyor, mesela Türkiye'nin bütün Fikri Mülkiyet kanunları Avrupa'dan alınmıştır, bu kanunları Avrupa Birliği'nin üyesi olduğu Dünya Fikri Mülkiyet Örgütünün yaptığı biliyor muydunuz? biz yaptık gibi görünüyor ama metin birebir uluslararası metnin birebir çevirisidir.

Avrupa Birliği

Bakarsanız (Ab içinde) başka alanlarda da böyle özellikle siyasi alanlarda senin öz dengelerini bozuyor, ticari hayatını etkiliyor. Kendi kendini ürettiği veya işlediğin ürünün satışını kısıtlıyor, engelliyor veya belli ölçülerde fiyatları belirleyemiyorsun, gümrük vergisi koyamıyorsun, bu birçok politikalar açısından problemleri olabiliyor sisteme giriyorsun ancak Avrupa Birliği içinde sıkıntılar var. Mesela aynı problem farklı bir şekilde yaşandı Avrupa Birliği'nin mottosu neydi? ulus-devlet sınır demekse, evrenselci yaklaşımınki ne olmalıdır? **hizmetlerin ve sermayenin serbest dolaşımı** bu terimi öğrenin. Örneğin Polonyalı muslukçu İngiltere'ye (iş yapmaya) gidiyor, bir manken buldular muslukçu diye Avrupa Birliği bunu billboardlarda süsledi; Polonyalı adamı muslukçu gibi gösterip pazarlamasını yaptılar.

Para akışı serbestleşiyor ama bir noktadan sonra yerelliği ortadan kaldırıyor çok ciddi sıkıntıları ortaya çıkarıyor, tek paraya çevriliyorsunuz; işte İngiltere ona diremişti poundu bırakmadı birkaç tane daha bırakmayan ülke vardı (Çekya, Macaristan, Romanya, Polonya, Bulgaristan)

Kuzey ülkelerinin birçoğu Avrupa Birliği üyesi olmadı mesela İsviçre girmede olur mu diyeceğiniz birçok ülke girmede çünkü bu Sisteme girseler kendilerini zengin yapan değerlerden yoksun kalacaklardı ve girmediler.

Bu (tüm) çalışmadan Avrupa Birliği belli bir süre başarı elde etti o kadar ki literatürde biz ona Konfederasyon diyoruz, federal devlete dönüşecekti ancak dönüşemedi çünkü anayasa meselesini tutturamadılar. Anayasa konusunda bir kırılma yaşandı ve şu anki durum bir geriye gidiş gibi görünüyor mesela göçmenlik de bunu tetikledi.

Şimdi Avrupa sıkıntısı ne? göçmenlerin Türkiye üzerinden onlara gelmesi. En çok yükü kim çekiyor? Yunanistan, Bulgaristan gibi sınır devletler ve oradakiler çok ağır tedbirler almak zorunda kalıyorlar bunlar bir yandan da söyleniyorlar “bütün yükü biz çekiyoruz siz üç kuruş para veriyorsunuz” dikkat edin bu bunlar Avrupa Birliği üyesi devletler. Avrupa Birliği'ne çok ciddi bir karşı çıkış başladı “bütün yükü biz çekerken biz tampon olurken siz arkada rahatınıza bakıyorsunuz ve bu külfete karşı yeterli karşılığı vermiyorsunuz alamıyoruz” dediler. Bilmiyorum gelecek yine ulus-devlete gibi görünüyor yalnız devlete ilişkin kestirimler yaparken böyle 10 yıllar çok az olur, uzun uzun yıllar daha uzun periyotlara ihtiyacımız var.

Erasmus projesinin amacı: Kültürel yozlaşma

Yazıya dönersek Erasmus projesi tam da milli kültürü eritmek, onu zayıflatmak ya da ortadan kaldırmak için kullanılan bir proje olarak görünüyor ama gerçekten de bunun için kurgulanmış; bu çocuklar olsun diye kurulmuş. Böylelikle Avrupa Birliği entegrasyonu kolaylaşmış olacak.

Dolayısıyla yazarın eleştirisi bir açıdan doğru ama saçma; Erasmus projesinin yapmak istediği bu, sen bunu yapmak yapan adama diyorsun ki

neden böyle yapıyorsun? “Evrenselci ideolojiyi yerleştirmek istiyorum, evrenselci imparatorluk hayalini tekrarlamaya çalışıyorum zaten bunu yapmamam hata olurdu” der adam sana.

Bilmiyorum Avrupa Birliği buna cevap verdi mi, Türkiye'de Avrupa Birliği'nin ofisi var beraber çalıştığımız beraber proje yaptığımız eskiden Bakanlık vardı şimdi Dışişlerine bağlı hale geldi ofis durumuna düştü. Genel Sekreterlik cevap vermiş olabilirler benim takip ettiğim bir şey değil.

Avrupa Birliğinin kapısında bekletilen bir ülke: Türkiye

Türkiye’yi Ab’ye neden almıyorlar?

Niye alsınlar ki? Hristiyan Birliği diyoruz, biz müslümanız bunun birçok sebebi var. Evet bunu gerçekten soralım bizi neden almıyorlar? Hatta soruyu iki farklı şekilde sorabilirsin, niye Avrupa Birliği'ne girelim ki? Avrupa Birliği bizi girdiğimiz zaman Avrupa Birliği olarak kalacak mı?

Ama arkadaşımız bizi niye almıyorlar diye sordu, bu soruya ne diyorsunuz?

-Gazetecilerin tutuklanması, hak ihlalleri, özgürlüklerin sınırlandırılması...

Sence AB bunları umursuyor mu? şunu söyleyeyim biz bu üyelik şartlarını 98'den sonra tekrar canlandırdık çok ciddi reformlar yaptık ve anlattıklarının birçoğunu giderdik defalarca görüşmeler yapıldı; 2010'a kadar çok defa geçirdi. Bu dediğin sorunların birçoğu Macaristan, Polonya gibi ülkelerde de vardır ve onlar da Avrupa Birliği ülkeleri onlar neden atılmıyor? bunları insan hakları üzerine çalışan birisi olarak da söylüyorum. Yani sen diyorsun ki Avrupa Birliği kriterlerini karşılamıyor ve bu yüzden bizi almıyorlar.

-Nüfusumuz fazla

Bu arada zaten Gümrük Birliği Anlaşması ile bizim pazarımız zaten onlara açık, o zamanlar hocalarımız 97 yılında devlete bunu yapmayın diye derste bu kürsüden bas bas bağırıyorlardı. Hocalarımız makaleler yazdılar ve kamuoyuna açıklama yaptılar “ya girelim herkes eşit olsun ya da bunu yapmayalım çünkü bu anlaşma bizim ulusal çıkarlarımıza aykırı” dediler.

-Kültürel olarak birbirimize uyumuyoruz.

-Nüfusumuz fazla olduğu için Avrupa Birliği parlamentosunda temsilci sayımız fazla olacak ve orada alınacak kararların onların çıkarlarına aykırı olabileceği

Parlamento kararları ile mahkeme arasında çok fark var bu yüzden bazen kriz çıkıyor yani parlamentonun aldığı kararı her zaman uygulamak zorunda değiller. Adamlara laf anlatamıyorsun (istediklerini yapıyorlar) farklı bir bürokratik yapı var, zaten Avrupa Birliği ülkeleri de buna kızıyor.

-Bir kast sistemi olduğunu düşünüyorum bizi aşağı gördükleri için

Bu da yine kültürel farklılığa değiniyor, bunlar biraz daha özel konular. Arkadaşlar ben daha genel bir şeyler söylemek istiyorum.

Avrupa Birliği Hristiyan birliği midir?

Avrupa Birliği bir Hristiyan Birliği olduğu söyleniyor bu çok kullanılan bir terimdir ve ben bunun doğru olduğunu düşünüyorum. Biraz önceki evrenselci ideolojinin doğumundan dolayı doğru olduğunu düşünüyorum. Avrupa Birliği'nin olduğu evre de onu oluşturan yapı taşlarından bir tanesi Hristiyanlık, Roma Stoası'nın sonraki versiyonuydu. Yani senin söylediğin İslami gündelik yaşam farklılıklarından değil, genel olarak o ideolojinin yapı taşı (Hristiyanlık).

Gündelik yaşam tarzını farklılığı 11 Eylül'den sonra arttı, pompaladılar ve İslamofobi ortaya çıktı. Bu konuda neyi okuyun biliyor musunuz, Ziya Umur isimli İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Roma Hukuku Kürsüsü hocasının Hukuk Tarihi kitabında "Avrupa nedir" diye bir bölüm var o kısmı -yani dil biraz eskidi ama- okuduğunuz da çok büyük bir aydınlanma yaşayacaksınız. Dikkat edin Avrupa Birliği nedir değil, Avrupa nedir ve dolayısıyla Avrupa dediğimiz zaman sadece basitçe bir bölgeden bahsetmediği; onun çok ötesinde tarihsel kavramsal ve siyasal birikimden bahsediyor olması, çok güzel bir biçimde hikayeleştirerek anlatıyor.

Erasmus Devleti ve Ulus-Devlet

Zaten dediğim gibi bu son 10 yılda ulus devlet modeli tekrar gündemde ağır bastı, Avrupa Birliği gibi bir iktidar modeli günümüzde var mı, imparatorluk diyebileceğimiz?

-Amerika Birleşik Devletleri, buna gerekçe olarak neler söyleyebilirsiniz? Peki bu Avrupa Birliği gibi mi?

-Din Birliği var. Başka?

Onun dışında bir de imparatorlukta bir özellik daha vardı neydi o?

Yayılmacılık. Amerika nasıl yayılıyor? İşgalle, en kaba metotla yayılıyor.

Avrupa Birliği'nde doğrudan işgal yok, Avrupa Birliği'nin mesela ordusu yok klasik anlamda. **Milli ordu** neyin nosyonudur? ulus-devletin. Milli Ordu nerede yoktu? Feodalite de yoktu, neden kral kuzeni lordu öpmek zorunda kalıyordu? çünkü ordusunu yanına çekebilmek için. Ne zaman ulus-devlet ortaya çıktı? Milli ordularıyla beraber. Ordusu olmayan devlet olmaz. Polis Teşkilatının merkezileşmesini ister, mahkemelerin merkezileşmesini ister; bunlar hep ulus-devlete özgüdür yani merkezileşir.

Ulus devlette -bu Erasmus'un tam tersi olarak- kültür neyin üzerinden oluşur? **Eğitim.**

İşte Erasmus o eğitimin modelin değiştirmeye çalışan biri herkesin yeknesak tekbir müfredattan geçtiği aynı kitabı okuyup aynı eğitimi aldığı bir sistem: tektipleştirme. Ulus devlet bunu yapar milli kültür tekrar tekrar üretilsin diye, devletin en önemli ideolojik aygıtlarından birisidir eğitim. Hepimiz aynı antla büyüdük mesela yerli malı haftaları... bak hep belli

kültürünün tekrar tekrar yerleştirilmesi çabası, dikkat edin iyi veya kötü değer yargısı göstermiyorum devlet böyle çalışır.

Türkiye'de herkes zorunlu askere gider neden? mesela beden eğitimi dersinde “rahat - hazır ol” eğitimi alıyoruz bu yaptığın ne? yanaşık düzen eğitimi yani komutan öl dediğin zaman ölmeni sağlayacak eylemlerin refleksleştirilmesi; bakın ilkokulda başlıyor. Bu ulus-devlet için gereklidir eğer ulus-devlet olmak istiyorsan bunu yapmak zorundasın.

Daha daha eskilerde 2. Dünya Savaşı zamanlarında yaz kampları olurmuş mesela Selim Sırrı Tarcan çok ünlü bir beden eğitimi hocasıdır salonu falan da vardır o mesela Türkiye'ye İsveç jimnastiğini getirmiştir ve okullarda uygulanmasını sağlamıştır 1930'larda. İzcilik. İzci olan var mı aranızda? Eskiden İzci kampları vardı gördünüz mü hiç? çok eğlenceliydi. O mesela çok önemli bir eğitim biçimidir; hayatta kalma eğitimi.

Eğer Sörvayvır'a giderseniz izcilik eğitimi sayesinde Yunanlıları yenebilirsiniz :) Ne oldu program bitti mi, reytingi zayıfmış öyle diyorlardı kim önde? Türkler Yunanlılardan öndeydi (kimseden cevap çıkmayınca) Sörvayvır izlemiyor musunuz çok entelektüelsiniz :)

Geçen hafta Zvayk okuyan kimdi? Sen öyle dedin diye gittim Stefin Zvayk⁶ okudum.

-Hangisini okudunuz?

Erasmus'un zaferi ve trajedisi. Ne kadar tesadüf, size de tavsiye ederim; bu anlattığımız dersi çok güzel özetlemiş tabii ben öyle bir edebiyatçı, büyük bir entelektüel olmadığım için 45 dakikadır burada şey kesiyorum ama adam iki üç paragrafta olayı çok güzel anlatmış, tavsiye ederim okumanızı isterim. Erasmus çok orijinal bir adam imparatorlukçu yaklaşımı benimsemesine rağmen tacirlerden, kâr amaçlı ticaretten hiç haz etmiyor.

İşte Hristiyan etiğinin laikleştirilmesi hali Hümanizm'dir diyorum ya aşırı kârlılık vesaireden hiç hazetmiyor. Hristiyan etiğinin orijinalinde de yüksek kârlar, faiz gibi şeyler haram veya günah olarak adlandırılır.

Peki sigara günah mı yeni tartışmamız o biliyorsunuz değil mi?

-değil hocam. (bu seri cevapla derse devam edilir.)

Bir yandan Hristiyanlık düşüncesinin laikleştirilmesini benimsiyorsun bir yandan da Avrupa Birliği gibi ticaret üzerine kurulu bir birliği destekliyorsun kurguluyorsun. ⁶ Stefan Zweig

Bu imparatorluk düşüncesi biraz kendi içinde çelişkili gibi ama arada fark var, Avrupa Birliği 20.yüzyılda ve büyük savaşın da etkisi var. (Erasmus 16.yy'da yaşamış olup onun düşüncesi olan bu imparatorluk devleti ancak 20.yy'ın ortalarında gerçekleşebildi, onun görüşlerinde çelişkilerin var gibi

görünmesine sebep olarak hocanın ‘fark’ ile kastettiği bu aradaki geçen 450 yıllık süreyle beraber dönem şartlarındaki değişiklikler olarak anladık. -A.)

Avrupa Birliği mesela kotalar getiriyor, 50 litrenin üzerinde süt üretmesin diyor, şaka değil bunlar gerçek. Bu yüzden de tepki çekti Kapitalizm’in klasik ilerlemeci anlayışına uymayan durumları var kendince çevrede dengeyi sağlıyor.

Neyse toparlayacak olursak ben gidişatın tekrar ulus-devlete doğru olduğunu düşünüyorum ve Avrupa Birliği gibi oluşumların çok başarılı olamayacağını, Amerika Birleşik Devletleri örneği ise biraz daha farklı bu konuda şunu okuyun arkadaşlar Antonyo Negri’nin İmparatorluk ve Çokluk kitapları var bunlar okuyabilirsiniz.

Belki de teorilerimizi bazı (yeni) maddi veriler karşısında yenilememiz gerekiyor sonuçta bizim bazı araştırma kalıplarımız var ve o kalıplarla bakıyoruz bu bazen maddi gerçekliğe oturmuyor, oturmadığı zaman modeli değiştirmemiz gerekiyor ama biz onu çok yavaş yapıyoruz.

Bakarsınız arkadaşlar kitapta detaylı bir şekilde var, Erasmus insanın yaratılışında vahşi olduğunu ve devletin-imparatorluk anlamındaki devletin-bu vahşiliği ortadan kaldırabileceği ve onların bir arada yaşayabilmesi için ideal bir metot olduğunu söyler. Bu arada biz Erasmus’u bir ütopyacı olarak görmüyoruz çünkü o tarihlerde bu (düşüncesi) başarıya ulaşmadığı için ütopyacılar başlığı altında incelemiyoruz.

Erasmus’un yaklaşımını klasik bir teorisyen olarak adlandıramıyoruz o yüzden Makyavelli ile karşılaştırmak mümkün. Her konuyu irdeleyen her şeye cevap yazan bir çalışma değil; yazdıkları, düşünceleri dağınık bir biçimde ve onların görüşlerini toparlayıp bir değerlendirme yapıyoruz. Asıl onların takipçilerinin görüşleri ile bu modelleri oluşturuyoruz. Bunlar Makyavelli hem de Erasmus için geçerli.

Sizin bizim bunları teorisyen olarak kabul etmediğimiz aklınızda kalsın arkadaşlar. Bir de Hart ve Antonio Negri’yi, Fukuyama ile karşılaştırın. Ben Ankara’ya gidiyorum, görüşürüz.

Doç.Dr. H.Burak Gemalmaz

Yazar Tashi

-A. *Dimağ*

3.Hafta Kapitalizme Giden Süreç

Geçen Hafta Ne Öğrendiniz?

Şimdi en son ders nerde kalmıştık? Geçtiğimiz hafta neler öğrendiniz?

-Geçen hafta Erasmus'un programından daha sonrasında düşünceleriyle alakalı konuştuk yani bireylerin kültürlerini yozlaştırarak ortak bir Avrupalı kimliği oluşturma amacı vardı.

16. yüzyılın başlarını ben sizlere biraz anlattım değil mi? 16. Yüzyılın başlarında Avrupa neyle karşılaştı? Ne oldu Avrupaya? bizi ilgilendiren benim derste anlattığım ne oldu?

-Reform.

Bravo reform. Neydi reform? Rönesans'ın ikiz kardeşi olmak dışında reform neydi? reform deyince içinde ne vardı? reformun içeriğini nasıl doldururuz?

-Kilisenin.

Kilisenin? kilise kendi içinde reform mu yaptı?

-Belirli kavramların uygulamasında kendi içinde reform yaptı.

Siz o derste yok muydunuz? Anlattım, kitap da almadınız.

-Hocam o dönemde bazı insanların kiliseye bakış açılarının değişmesiyle insanlar artık din kavramını sadece Kilise'ye inanmak Kilise'ye tabi olmak değil de, insanların kendi amaçlarını kendi yapacaklarını, kendi izleyecekleri yollarda kendileri baş edebileceklerini düşünmeden önce yavaş yavaş kiliseden uzaklaşma ve kentte yaşama dönemi başladı.

Kapitalizm'i Ortaya Çıkaran Tarihsel Süreç

Peki ne çıktı? Reform deyince hemen ne dememiz gerekiyor? Aklımıza ilk ne gelecek? 16. Yüzyıl reformu deyince hemen ne söylememiz gerekiyor? Bizi ilgilendiren dini bir dönüşüm var neydi bu?

-Protestanlık

Evet, **Protestanlık**. Aklımıza ilk gelmesi gereken şey buydu. Reform'un sonucu ortaya çıkan şey **yeni bir mezhep**; Roma Katolik kilisesine karşı ortaya çıkan şey Protestanlık. Arkadaşımızın doğru bir şekilde söylediği mezhep ve bu mezheple beraber ortaya çıkan yeni bir ahlak. Çünkü bunlar size kitaplarda anlatıldığı gibi aynı anda ilerlemiyor; insanlık tarihinde, düşüncesinde eş zamanlı yan yana gelişen olgular var.

Bir yandan da başka ne var? ne ile birleşti Protestanlık? Dünyada nasıl gelişmeler oldu da Protestanlık yeni bir ahlak getirdi? Kimin için getirdi yeni ahlakı?

-Burjuvazi için getirdi.

Burjuvazi. Neden?

-Çağrı için, Hristiyanlığa

Boşver Hristiyanlığı ne çıktı ortaya? 15.yy'ın sonu ve 16.yüzyılla birlikte?

-Kâr günah değil artık.

Neden günah değil? Günah değil demeyeceğim ona tanrı karar verecek ama neden günah değil diyenler çıktı? Ne oldu dünyada 15. Yüzyılın sonunda 16. Yüzyılın başında neyi görmeye başladık ki artık gözümüze sokacak şekilde ortaya çıktı. Ne doğdu? Arkadaşımız söyledi işte, kâr bu kârcılar. Ama kâr peşinde koşanlar kim?

-Tüccar.

Tüccar. Ne yapıyorlar bu tüccarlar? Ticaret. Bunun getirdiği yeni üretim biçimine ne diyoruz?

-Kapitalizm

Kapitalizm. Biraz zor da olsa kerpetenle de olsa çekmeyi başardım. Bu kapitalizm öyle bir şeydir ki bir girdiği yer bir daha asla eski haline geri dönmez. Var olan yerleşik kurumları öyle değiştirir ki toplumsal yapıyı, siyasi yapıyı, kültürel yapıyı... aklınıza ne geliyorsa öyle değiştirir ki o toplum, o topluluk bir daha asla önceki haline geri dönmez. Dünyanın bugüne kadar gördüğü hatta insanlık tarihinin gördüğü en mükemmel üretim biçimidir Kapitalizm. Çünkü onun öncesindeki yönetim biçimlerinde üretilen artık (artı ürün) ev yapmaya, kova-bilezik yapmaya, derebeyinin ailesinin kıyafetlerinin, arabasının veya onun öncesinde imparatorların saraylarının yapılmasına yarıyordu. Oysa kapitalizm adı üstünde artı ürün demektir.

İşte bunun (basit üretimin) yerine üretimin geliştirilmesine ve daha fazla kar etmek üzere yatırım yapılmasına yönlendirir. Yatırıma, yatırmaya yönlendirir. Kapitalizm'in önceki yönetim biçimlerinden temel farkı budur. Dolayısıyla da çok kısa bir sürede dünyayı hallaç pamuğu gibi birbirinden ayırmıştır.

Farkındaysanız henüz sanayi devrimi yok, bu ikisini birbirine karıştırmayın (uyarıyorum) sınavda karıştıracaksınız. Dünyanın şu son 300-400 yıllık ilerlemesini ondan önceki 20 bin yıllık ilerlemesi ile karşılaştırırsanız (anlayacaksınız ilerlemenin ne kadar hızlı olduğunu) yanlış hatırlamıyorum değil mi homo sapiens 20 bin yıldır var.

Kapitalizmin doğduğu topraklar, kapitalizmin icat edildiği topraklar kıta avrupasıdır aradaki denizi geçeceksiniz ve Britanya adasına ayak basacaksınız.

Temel mesele şu dünyada çok uzun zamandır kıymetli madenler var (ancak dolaşıma, piyasaya katılmıyor) bu değerli madenlerin bollaşması tıpkı bugün dolarizasyon denilen şey gibi -ne kadar piyasada paran varsa ticaret türü faaliyetler de o nisbette artar- para dediğimiz o zamanlar altın, gümüş. Bu altın gümüş nerde?

-Yeni dünyada.

Yeni dünyada. Kaç aldın sınavdan?

-50 aldım.

İngiltere’de biz buna dokuma, manufacto’nun gençliği, **manufact: elle üretim**, biz bunu nerede görüyoruz? Britanya’da görüyoruz. Bir de onun ne var karşısında? Bugün iki ayrı ülke de olsa Hollanda ve Belçika’yı görüyoruz -o zamanlar tek ülke tabii-. Neden? Bunu artık benden öğrenmiş olmanız gerekir. Dersi takip edenler için söylüyorum. Üretmenin kendi başına anlamı yok bunu anlamış olmamız gerekir. Kendi başına bir yerde üretmenin anlamı yok. Ne yapmak gerekir?

-Pazara gitmek gerekir.

Evet pazara gitmek gerekir. Pazara en ucuz götürme yolu nedir?

-Su yolu

Su yolu. Bu hiç değişmedi pazara en ucuz götürmenin yolu su yoludur. Hiç değişmedi hiç değişmeyecek, 3bin senedir aynı bugün de aynı.

İspanyollar 16. Yüzyıl başında -coğrafi keşifleri de onlar yaptılar- büyük İspanyol imparatorluğudur 16.yy’da ama getirdikleri paralara yani kazandıkları zenginliklere rağmen siyasi dönüşümlerini gerçekleştiremeyip parayı gene eski usül harcadıkları için bir aşamada bu süreçten düşecekleri belliydi. Onların dilinde onların o şaşalı imparatorluk dönemi de yavaş yavaş sona ermeye başlamıştı.

Devir kâr amacıyla o güne kadar şehrin varlığının dışında yaşıyor olup şimdi artık şehrin içine girmiş olan cebi para görmüş, tırnak içerisinde **sonradan görmelerin devridir**. Kime göre sonradan görme? Neden onlar sonradan görme? İlk jenerasyon burjuvazi işte. Peki kime göre sonradanlar?

-Soylulara göre.

Soylulara göre. Feodal ve sonrasına göre değil mi? Sorun şu yavaş yavaş bu insanlar hem nitelik olarak hem nicelik olarak genişliyorlar hem de cüsse olarak :) Benim çocukluğumda zengin tasviri hep şişko göbekli olurdu. Şimdi tam tersi oldu bize veriyorlar GDO’lu besinleri, onlar pahalı organikleri yiyorlar şimdi onlar zarif bir şişko göbekli oluyoruz

Burjuvazi – Yerel Otorite Çatışması

Sorum şu bu yeni düzenin insanları -yeni bir dünya var artık- bu yeni dünyanın insanların faaliyetlerini düzenleyen sistem siyasi-hukuki sistem halen eski.

Hür bir şekilde gerektiğinde canını ve malını bu uğurda kar etmek amacıyla heba etmeye hazır girişimci kendisi oyunun başrol oyuncusu haline geldi, yeni dünyanın başrol oyuncularını onlar çünkü kusura bakmayın. Bu yeni düzenin sahiplerinin siyasal alanda hiçbir şekilde temsil edilmeleri mümkün değil. Neden? Var mı böyle bir mekanizma? Siyasal alan orta çağda kime ait?

-Kilise ve feodal lordlara.

Kilise yani din adamları ruhban sınıfı, feodal lordlar ve birde o feodal lordların kralları var. 16. ve 17. yüzyılda siyasal düzenin sahipleri bunlar.

17. Yüzyılın İngiltere'sindeyiz protestan reformu yapılmış, kilise mallarının büyük bir çoğunluğuna el konulmuş bunlar ya kralın etrafındaki asillere ya da genel eşrafa dağıtılmış. Bir yandan da protestanlığın getirdiği bu yeni bir anlayışla hem çalışkan, hatırlayın o tırnak içindeki sözü **“kâr için çalışmayan ama tanrının şanını yüceltmek için çalışan”** tanrının şanına çalışırken elde ettiği kârı da cebine koyan insanlar var. Buna karşılık bu oyunun kuralları hâlâ eski kurallar, hâlâ kral kimseye sormadan vergilendirebilir, hâlâ kral kimseye sormadan ticaret tekelleri verebilir hâlâ kral kimseye sormadan asker besleme yükümlülüğünü yükleyebilir.

Dolayısıyla 17. Yüzyıl İngilteresi'nin ve toplumun içinde bulunduğu durum mesele budur. Kavga bizim coğrafyamızda eksik olmadığı için size bu tarihsel olayda kavga anlatmazsam çok inandırıcı olamam, benim bir şey anlattığıma inanmazsınız. O yüzden biraz savaş anlatacağım size.

Yanlış hatırlamıyorsam I.Çarles 1625'de evlendi dolayısıyla bu da bir katolikle evlenmiş olması bir göstergedydi. 1625'de ki hazımsızlıklar cüzi bir göstergedydi. Kral'ın koyduğu vergilere karşı 1628'de parlamento -İngiliz parlamentosu- bir haklar dilekçesi yayımladı. Bunlar kitapta var not almayın. Temel meselesi de şuydu,

Birincisi, bize -parlamentoya- sormadan vergi koyamazsınız.

İkincisi, keyfi olarak kimseyi tutuklayamazsın.

Üçüncüsü, de barış zamanı savaş kuralları uygulayamazsın.

Bunu kitaplarda okursunuz diyeceksiniz ki 17.yy'da Allah'ın köylüsü İngilizler'e bak neyin peşindeler ama genel olarak burada (üçüncüsünde) neyden bahsediyorlar, neyi kastediyorlar?

-Askeri masraflar, askeri harcamalar.

Doğru, bunu kullanıp, askeri masrafları kullanıp bizim üzerimizden para almak için **bunu bahane etme** diyorlar. Bunu bahane edemezsin diyorlar. Buna (bildiriye) Kralın hamlesi aynı ölçüde sert oldu. 1629'da yani bunların arası bir sene bile değil, Kral parlamento'yu fesh etti.

Tarihin çarkı bir kere dönmeye başlayınca bunu geri döndürmek mümkün değil. Keşke I.Çarles de bunun o zaman farkında olsaydı. Karşısındakinin, neyle karşı karşıya olduğunun farkında olsaydı. Protestanlığı size boşu boşuna hatırlatmadım, bu kavga yalnızca Britanya adasını değil Kıta Avrupası'nı da vurdu çünkü o dönemin hala zihin dünyasını belirleyen şey aslında dini terimlerdi. Dolayısıyla bu kavga bir kronik Protestanlık kavgası olarak somutlaştı. Görüntüde bizim gördüğümüz kitaplarda okuduğumuz bizlere anlatılanlar, ettikleri kavgalar; bu kavganın Protestanlık, İngiltere'de de Anglikan kilisesi arasında kavga (Buradan net bir anlam çıkaramayınca hocanın cümlesini birebir yazdık, kavganın -otorite ile çekişmenin- diğer tarafı olan muhalifler; Avrupa'da Protestanlık, İngiltere'de Anglikan Kilisesi'ydi. olarak anladık yorum bana aittir. -A.)

Katoliklik İngiltere'de monarşi ile özdeşleşmişti hatta mutlakiyet eğilimleri gösteren monarşi ile özdeşleşmişti. Protestanlık ise bir çeşit cumhuriyetçilik yahut meşruti monarşi ile özdeşleşmişti.

Sonu ölümle biten kavga: Parlamento - Kral kavgası

Bu ufak tefek kavga dövüşler tabii ki parlamentonun feshedilmesi ile sona ermedi. 1640'da kral I.Çarles yeniden parlamento kurmak zorunda kaldı. Yani yaklaşık 11 yıl sonra bu krizi çözebilmek için yeniden parlamento toplantıya çağırarak zorunda kaldı. Bu tür siyasi kurumlar kişilerin verdiği yetkilerle bu noktaya gelmez, (bu kadar) güçlenemez. Yani kral 1629'da parlamento'yu kapatmasıyla parlamentonun temsil ettiği o sınırlı güç ortadan kalmadığı gibi; 1640'da kralın yeniden o parlamento'yu toplantıya çağırması da bir ihsanı değildir kralın. Çağırarak zorunda kaldığı için çağırıldı.

Amma velakin parlamento ve parlamentonun temsil ettiği güçler değişmediği için bu da sorunu ortadan kaldırmadı. 1642'de kral şahsen avam kamarasının 5 üyesini tutuklamaya karar verdi parlamentodan. Ama onlar çoktan haberi almışlardı, çoktan kaçırılmışlardı. Fakat kral I.Çarles bu hareketiyle kavganın işaret fişğini attı.

O günden sonra İngiliz iç savaşı diyeceğimiz ve çeşitli mertebelerden sonra, hemen onları söyleyeyim ufak tefek kavga dövüşler devam etti Kral sarayından Londra'dan dışarıya kaçtı biraz orada oturdu gitti. Hava çok fenaydı özellikle ticaretin ve dokuma sanayinin geliştiği yerlerde. Dolayısıyla biraz daha ilerde biraz daha yukardan İskoçya'dan destek buldu. Aralara küçük muharebeler oldu ama 1645'de Kromvel'in kurduğu yeni ordu, bu yeni biçimdeki ordu kralın güçlerini mahvetti onları yendi. Nihayet 1649'da kral I.Çarles halkına ihanetten infaz edildi.

Ne söylediğimin farkında mısınız? Parlamento yani sizin benim gibi insanlardan bir araya gelmiş siyasi bir kurum yaptı bunu. 1649'da yani bundan neredeyse 400 sene önce o gün hâlâ Tanrı tarafından seçildiği kabul edilen -monarşi buna dayanır- kralın kafasını kesti.

1649'dan bahsediyorum. Fransız devrimine daha yüz küsür sene var o anlı şanlı Fransız Devrimi yok. Daha sonra Kromvel'in başında olduğu yeni ordu, generallerinin yönetici olduğu birimlere bölünen bir cumhuriyet ortaya çıktı. Kromvel koruyucu lord, cumhuriyetin koruyucusu unvanı verildi, 1658'deki ölümüne kadar bu iş böyle devam etti. 1660'da I.Çarles'in oğlu II.Çarles yeniden tahta oturtuldu -babasının kafası kesilmişti- 1660'da II.Çarles'le bir yenilenme oldu. Bu kral yani kendisinden bir önceki kralın kafası kesildikten sonra geldi, aradan ne kadar zaman geçti önemli değil, aradaki akrabalık bağı da önemli değil. Ama bir sonraki kral bir önceki kral ile aynı durumda mıdır?

Cumhuriyet kurulmuştu fakat 1660'da İngiltere ve İskoçya yeniden monarşiye döndü. Ama aynı monarşi olması mümkün mü? Bir monarşide 17. yüzyıl 18. yüzyıl fark etmez siyasal mekanizma -orada parlamento- kral infaz edebildiyse eğer bir sonraki kral, bir önceki kral ile aynı olabilir mi?

Nitekim aynı parlamento 1648'den 40 sene sonra, yenilenmeden (1660) 28 sene sonra yani 1688'de kralın katolik eşinden bir veliaht sahibi olması üzerine o kralı İngiltere'den kovaladı, kral Fransa'ya kaçmak zorunda kaldı. Kral olarak da en yakın akrabası olan Hollanda'dan biri getirildi.

Aynı parlamento -1648'de kral kafası kesen parlamento- 1688'den Hollanda'dan monark ithal ettiler. Hatta şanlı devrim dediler, bu da yetmedi 1688 Şanlı Devrim'i 1689 Haklar Bildirisi'yle taçlandırıldılar. 1689 Haklar Bildirisi'nde de gene aynısı, bu mesele hiç bitmeyecek; bütün mesele vergi. Bize sormadan vergi yükleyemezsin, bize sormadan vergi koyamazsın. Bütün dert vergi. Bugünde öyle değil mi insanlar vatandaşlık değiştiriyor vergi vermemek için.

Sınavda Öğrencilerin Yaptığı Hata: Ezber yazmak

Size bunları niye anlattım? Çünkü sınavınızın ikinci sorusunun -bütün kağıtlarınıza baktım- stoa sorusuna, bütün herkesin stoa sorusuna ne yazdığını biliyorum. Ben size bu konuyu nasıl ele alacağınızı yeterince anlatamamışım. Ben size ilk dersten itibaren size bir telefon rehberi anlatmadım. Size çeşitli adamlar şunu söylemiş, bunu söylemiş bunu anlatmıyorum ben, size bir tarihsel arka planı anlatıyoruz. Size anlattığımız siyasal düşüncenin neden-nasıl ortaya çıktığını anlatmaya çalışıyoruz. Hangi koşullar içinde olmuş, Marstan gelmiyor bunlar, ne Stoacalılar, ne de Makyevelli Mars'tan geldi. Hepsi çeşitli tarihsel arka planların sonucu bir dönemi anlatıyorlar onu kendi başına ezberlemenin önemi yok.

Herkes kağıtta Çiçero ve Seneka anlatmış mesela, bu adamlar bir parçasıdır stoanın sadece. 3-5 puan bile vermedim buna. Çiçere ve Seneka'nın ne söylediğini bana geri söylemenizin anlamı yok. Kimin ne dediğinin önemi yok bunları ezberlemenizi beklemiyorum. Sadece stoanın ne işe yaradığını anlamış olsanız bana anlatırsınız. Soruyu anlatıyorum şu an; bir stoanın hangi koşullarda çıktığını -yani polislin çöküşü felan- iki stoa nedir ne yapar ve biraz da neden roma imparatorluğunun ideolojisi işledi? Yani aslında hepsi birbirine bağlı 8 cümle bana yeter. Bu silsileri bu yüzden anlatıyoruz, şu kadarcık yazıya 30 puan verdiğim oldu. Dolayısıyla bu sıkıcı dersi bu yüzden anlatıyoruz.

Modern siyasi düşünceyi bugünün siyasi düşüncesini bu yüzden anlatıyoruz. Bugünün siyasi düşüncesine yaklaşmak için. Bundan sonra anlatacağımız düşünceler size ve bana bundan öncekilere göre fersah fersah (yakın) ondan öncekilerle bizim bir alakamız yok. Bizim düşüncemizin bizim algımızın hangi düşünceye sahip olduğumuzun bir önemi yok. Hep aynı zemine sahibiz.

Orta çağ düşüncesi sınıf savaşı diye bir fikrin çıkması mümkün değil o yüzden İngiliz iç savaşında muhalefet kendilerini Protestan ve Katolik olarak tanımlıyorlar. O yüzden parlamentonun içindeki gruplar yani küçük toprak sahipleri büyük toprak sahipleri kralcılar kendilerini küçük toprak sahipleri, büyük toprak sahipleri olarak tanımlamıyorlar. Angilikanlar, Püritenler, Katolikler olarak tanımlıyorlar. Bu birinci dalga İngiliz burjuva devrimi birinci dalga 1648-1688, Hollanda burjuva devrimi aslında bir kurtuluş savaşıdır İspanyol imparatorluğuna karşı.

Burjuva devrimlerinin ilk dalgasını gördük dünya yani iktisadi olarak değişmekte olan dünya, artık siyasi olarak da dönüşmeye başladı. Çünkü o değişen iktisat eski dünyanın kabuklarına sığmadı. Burjuvaların paraları vardı ama oyunun kurallarını kendileri belirleyemiyorlardı; oyuncu başkaydı, oyunun kurallarını koyanlar başkaydı. Aynı yüzyılda 17.yüzyılın başında yani 1618-1648 arasında Avrupa'da meşhur otuz yıl savaşı yok muydu?

Duydunuz mu meşhur otuz yıl savaşlarını? Almanya'ya bugünkü şeklini veren şey o 30 yıl savaşlarıdır. Almanya'nın II. Dünya savaşı çıkmasına neden olan şey otuz yıl savaşlarıdır. Otuz yıl savaşları Katolik Habsburglar'la yani Roma İmparatorluğu'yla, İspanyollarla Protestanlar arasındaki kavgadır. Yani eski dünyayla, yavaş yavaş yeni dünyaya ilerlemeye başlamış olanların kavgası dövüşüdür. Almanya mahvoldu bu 30 yıl içinde. Nüfusu yarı yarıya azaldı. Tarım yapılan alanlar yok oldu, büyük bir ekonomik krizler başladı. Bu savaş İspanya'yı da ekonomik olarak batırdı.

Ve Avrupa'nın yeni gücü 17. yüzyılın ortasında Fransa ortaya çıktı. Zaten içinde bulunduğumuz dünyayı şu an yaşadığımız dünyayı meydana getiren iki büyük devrim de bu alanlarda ortaya çıktı. 1648 ve 1688 İngiliz devrimleri diğeri, 1789 Fransız devrimleri idi. Anlaştık mı?

Dr. İ.Mert Ertan

Yazar
Gültekin

Tashih
Aycan

İÜHF-İMECE PAYLAŞIM

1.SINIF İÖ

GENEL KAMU

MART

İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi 1.SINIF İÖ Genel Kamu Komisyonu yazarlarının ortaklaşa emeğiyle, özveri ile hazırlanmıştır. Ücretsizdir.

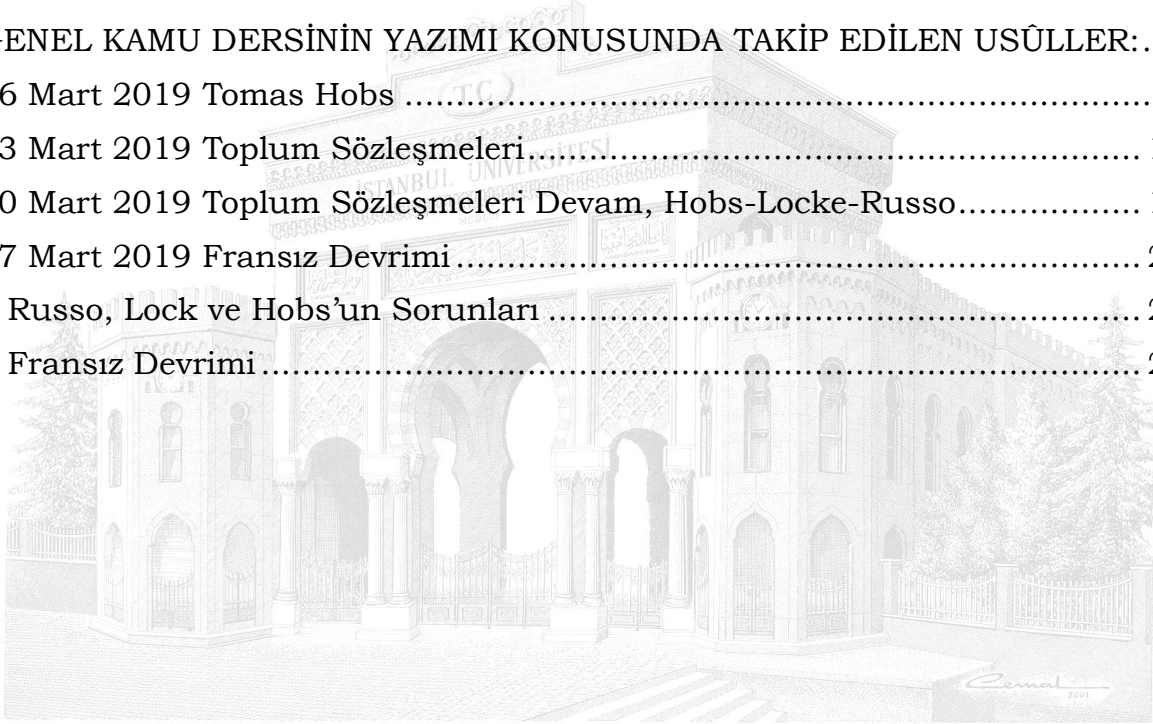
Genel Kamu Hukuku

Mart

İÖ

İçindekiler

GENEL KAMU DERSİNİN YAZIMI KONUSUNDA TAKİP EDİLEN USÛLLER:..	2
06 Mart 2019 Tomas Hobs	3
13 Mart 2019 Toplum Sözleşmeleri.....	11
20 Mart 2019 Toplum Sözleşmeleri Devam, Hobs-Locke-Russo.....	17
27 Mart 2019 Fransız Devrimi	25
Russo, Lock ve Hobs'un Sorunları	25
Fransız Devrimi	27

GENEL KAMU DERSİNİN YAZIMI KONUSUNDA TAKİP EDİLEN USÛLLER:

Dersimiz diğer derslere kıyasla biraz daha günlük konuşma tarzı ile işlendiğinden ötürü biz yazım komisyonu olarak yazıya dökerken bazı usûller belirledik, bunlar;

1)Hocamız sıklıkla vurgulamak istediği kelimeyi cümle yapısına ters biçimde sonda söylüyor, biz de yazım konusunda bu devriklği bazen düzeltsek de kastedilen vurgunun daha iyi anlaşılması için bazı yerlerde bu şekli koruduk.

2)Öğrenci diyalogları; sorulara cevapları, sordukları sorular olmak üzere bilimum hepsi bu şekilde yazılmıştır.

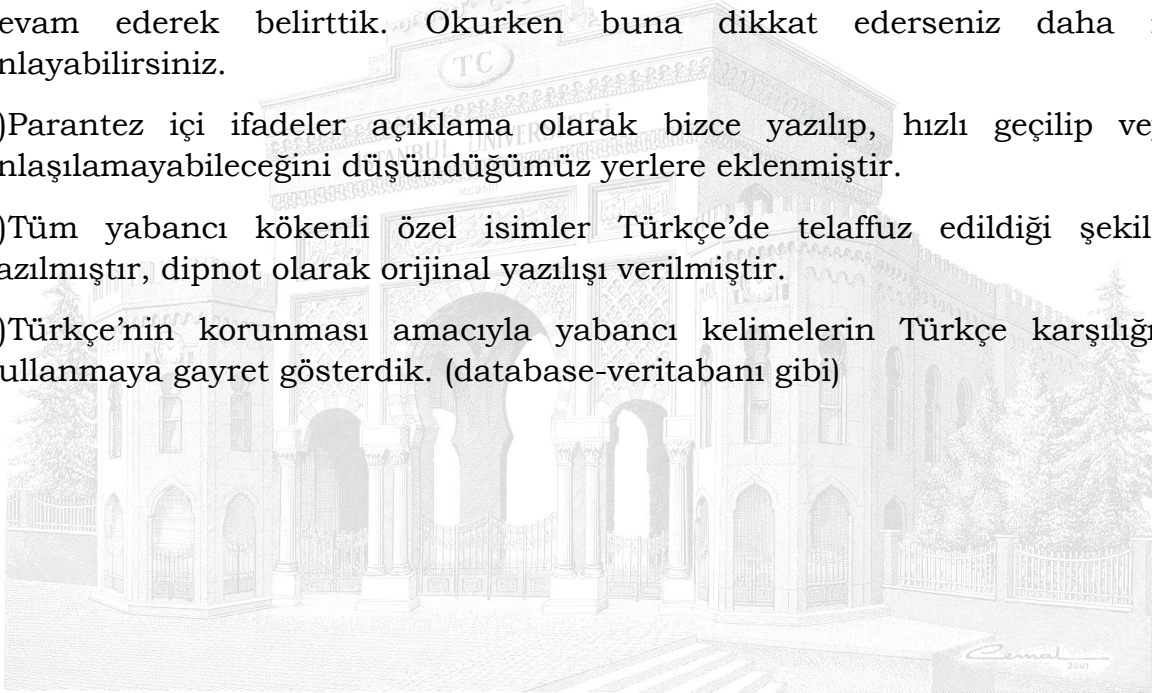
3)Ders esnasında yüksek sesle vurgulanan anahtar kelimeler bu şekilde yazılmıştır.

4)Hocanın kendi kendine soru sorarak ders anlatım tarzını bozmak istemedik, bu anlatım tarzının anlaşılabilmesi için soru işaretinden sonra küçük harfle devam ederek belirttik. Okurken buna dikkat ederseniz daha iyi anlayabilirsiniz.

5)Parantez içi ifadeler açıklama olarak bizce yazılıp, hızlı geçilip veya anlaşılamayabileceğini düşündüğümüz yerlere eklenmiştir.

6)Tüm yabancı kökenli özel isimler Türkçe'de telaffuz edildiği şekilde yazılmıştır, dipnot olarak orijinal yazılışı verilmiştir.

7)Türkçe'nin korunması amacıyla yabancı kelimelerin Türkçe karşılığını kullanmaya gayret gösterdik. (database-veritabanı gibi)

G.Kamu Yazım Komisyonu

-A.

Soru görüş ve önerilerinizi bekliyoruz.

hukukistanbul1453@gmail.com

06 Mart 2019 Tomas Hobs

Evet tamamsanız başlıyorum. Akademik toplantılarda 15 dakika sunum yapılır 45 dakika soru sorulur bizde de tam tersi, 15 dakikada nezaketen soru sorulur.

O zaman başlayalım buyurun soruyu biliyorsunuz geçen hafta derste ne öğrendik?

Geçen hafta 1648 krallar Devrimi'nin arkasında yatan sosyal ve ekonomik dinamikleri inceledik.

Başka? Sınıfın gerisi ne anladı? Öğrenip öğrenmediğinizi anlayayım ona göre derse devam edeceğim yani oyun olsun diye ders kaynatmak için yapmıyorum bunu, ondan sonra siz de zörtlüyorsunuz sonra ben bu vizeden niye zörtledim diyorsunuz. Çok iyi yazmıştım ama niye düşük aldım diyorsunuz, geçen haftaki dersi boşu boşuna anlatmadım, geçen haftaki dersin bir manası var; bu önümüzdeki haftaya hazırlık için anlattım öğrenci Kapitalizmin doğduğu toprakların İngiltere olduğunu.

İngiliz İç Savaşı'nı kimse hatırlamıyor mu? İngiltere'de savaş çıktı kralın kafasını kestiler hiç kimse hatırlamıyor mu? bunu söylemeniz yeter bunları hatırlamıyor musunuz? :(

Hızlıca tekrar ediyorum o zaman İngiltere'de iç savaş -geçen ders anlattım- parlamentoya - kral (mutlak monarşi) arasında olan kavgaydı parlamentonun talebi şuydu: bize sormadan vergi koyamazsın. Parlamentonun temsil ettiği toplumsal kesimlerle bu kapitalizmin artık yerleşmesi ile birlikte onun temsilcileri olan sınıfta kral ve sorunları şuydu:

Charles da, Kral hala Kral olduğunu zannediyordu ve bu güçleri yani eski dünyanın devam ettiğini düşünüyordu kendi mutlak gücüne dayanarak istediğini yapabileceğini düşünüyordu. Eski dünyayı sürdürebileceği düşünüyordu ama dünya artık ve eski dünya değildi, 1.Charles'nin olmasını istediği dünya değildi, iç savaş 1642'de başladı 1648'de sona erdi 1649'da Kral infaz edildi; yanlış hatırlamıyorsam 1650'de Cumhuriyet kuruldu. Cromwell'in koruyucu lordu olduğu cumhuriyet kuruldu, İngiltere İskoçya generallerin yönetimi altındaki bölgelere bölündü falan filan.1658'de Cromwell öldü. 2 yıl sonra monarşi geri döndü 1660'da Charles'ın oğul 2 numaralı Charles Kral oldu. Geçen haftaki dersi böyle bitirmiştım bir kere Kral öldürülen sonra onların yerine gelen kral artık eski kral olamaz demiştik dolayısıyla da bir daha eski monarşinin varlığını sürdürmesi mümkün değil, zaten 1688'de yani Şanlı Devrim'de İngilizler parlamentoya bir kez daha monarşiye müdahale etti. Katolik bir biat olması üzerine ve bugünkü Hollanda'dan kraliyetin en yakın akrabası olan Hollanda kraliçesi üzerinden yeni bir monark -protestan monark- ithal ettiler dolayısıyla da bu yaklaşık 50 yıllık mücadele sonunda İngiltere'de egemenliğin kime ait olduğunu İngiliz parlamentosu ispatlamış oldu.

Bu arada şeyden bahsetmişim bir ordu kurulmuştu yeni biçimli yeni şekilde ordu bunun toplumun -nasıl söyleyeyim bilmiyorum ama- mütevazı kesimlerinden Protestan mütevazı kesimlerinden, yani kimler onlar? Sizin benim gibi insanlar, avam kişilerden bir ordu oluşturdular.

Parlamentonun Kral ile mücadelesinde Londra halkını (kendi) yanına çektiğinden bahsetmiştik. Dolayısıyla da 17.yüzyıl ortasında İngiltere'nin durumu buydu bu durum bu anlattığım, geçen ders anlatmaya çalıştım ama beceremediğim sizlerin hatırlamadığı. Zira bu dönem nasıl düşünür doğurdu? Bundan önceki dönemler düşünür doğurduysa bu dönemde kendi düşünürünü mü doğurdu? Kimilerine göre İngiliz tarihinin en büyük siyaset felsefecisi, kimilerine göre siyaset biliminin modern siyaset düşünürü.

İlk modern siyaset düşünürü olan Thomas Hobs 1588'de doğmuş, bu tarihte ne oldu bilen var mı? Böyle tarihe meraklı olanınız yok mu? Yok, güzel. 1588 meşhur Yenilmez İspanyol Armadasının kanalda görülmesidir. Hangi kanal? İngiliz kanalı, diğer adıyla Manş kanalı. Dolayısıyla da bütün kitapların Hobs bölümleri böyle başlar, ben de sizlere söylememiş olmamayı, meşhur İspanyol Armadası İngiltere'yi işgal edecek korkusuyla anlaşılmalı, hayatında belirleyici olan şey bu korkuymuş. Aklınızda belki böyle kalır. Hobs deyince belki geri kalan düşüncesinin böyle hatırlarsanız. Hobs'un önemi şu; bir kere Hobs dünyayı Nivton mekaniği ile çözmeye çalışan birisi, dünyayı dünya üzerindeki şeyleri, insanın hayatı Nivton mekaniğiyle çözmeye çalışan birisi neden önemli olur?

Hayatını belirleyen şey bilim. Bakış açısını belirleyen şey bilim çünkü onun çağının kendi yaşadığı çağın yükselen değerlerinden birisi bilim. Matematikte fizikte büyük ilerlemeler var Hobs'un da düşüncesini belirleyen şey bu. Sizce neden önemli olsun ki? Öğrencinin cevabı üzerine anlıyorum ama bu onu bu bakımdan önemli yapar mı? Niye yapar?

-Hocam dinden ayrılarak, bilimi öne çıkartan bir anlayışla baktıkları için bugüne kadar düşünürler

Ne perspektifinden bakıyorlar, dünyayı nasıl anlamlandırıyorlar? İnsanlar yani yeni çağda -ilkokulda yok muydu İlk Çağ, Orta Çağ, Yeni Çağ cetveliniz-

-Çok dini ve manevi açıdan bakıyorlardı.

Öyle değil miydi dünyayı anlamlandırmaları böyle değil miydi?

-Tomas Hobs ise bilimle bakıyordu.

Thomas ise dünyayı nasıl anlamlı andırıyordu? Bilimle, doğru yanlış fark etmez o kendi ileri sürdüğü şey bu; dolayısıyla da genelde kitaplarda böyle der -böyle söylemek ne kadar doğru (bilmiyorum) ama- hepsi için materyalist derler. Maddeci, maddeci derken maddiyatçı değil.

Hobs'un hayatı fakirlikle geçti, dolayısıyla maddiyatçı değil maddeci. Dünyayı böyle anlatıyor insanı da böyle anlatıyor. 1640'da Paris'e kaçtı,

1640 tabii ki buna hatırlamanız mümkün değil, diğer şeyleri hatırlamıyorsanız bunu hatırlamanız mümkün değil. 1640 neye tekabül ediyor? İngiltere tarihinde geçen derse anlattığım uzun parlamento yani bu bütün. 48 devrine kadar sürecek olan iç savaşın döneminde parlamentoyu yeniden çağırdı. Eğer dolayısıyla da bu parlamentoyu yeniden çağırınca çağırırız. Tomas Hobs çareyi Fransa'ya kaçmakta bulmuş yani bu biraz sizi sardı mı? Sadece son söylediğim cümle. Yani 1.Charles yeniden toplamak zorunda kalmıştı parlamentoyu.

Bir de 1640'da çünkü 1629'da feshetmişti, 1640'da yeniden topladı, parlamento toplandığı için veya parlamentonun toplandığı yıl, İngiltere'den kaçan bir düşünür alın size üniversite sınav sorusu.

Sizce hangi siyasi iktidar modelini savunuyor olabilir?

-Monarşi çünkü en kötü düzen en iyi karışıklıktan iyidir yani sonuçta karışık bir ortam var.

Karışmadı ortam 1942'de karışacak müneccim mi bu :) Daha henüz karışmadı ortalık. Doğru söyledin ama nedeni olmadan bu derste puan yok üzgünüm sadece monarşi demek yetmez. Parlamento beni keser diyor? Parlamento geri geldi, bu parlamento beni keser diyor çünkü Çelsi'nin başbakanı yargılanmış.

Bunlar bilmiyorsunuz ama bunu bilmek zorunda değil. Siz bunları buradan çıkartabilirsiniz. Bu parlamento benim de ne olduğum belli olduğu için beni keser diyor ve kaçıyor.

Hobs'un teorisi şu; aslında "bunu böyle anlatıyorum notlarda da böyle geçiyor sonra sınav kağıdına böyle yazıyorlar :)" Aslında Hobs üç kardeşin en küçüğü, üç kardeşlere toplum sözleşmecileri denir bu üç kişiye. Bu üç büyük düşünür toplum sözleşmecisi. Bu düşünürlerin en önemlisi Tomas Hobs. Hobs diyor ki; insanlık önce tabiat halinde yaşıyordu, doğal halinde fakat bu insan öyle bir şeydir ki kendi çıkarları peşinde koşar, kendi çıkarları peşinde koştuğu içinde kendini korumak için en önemli çıkarımız, ne bu hayatta olmazsa olmazımız? Temel çıkarımız hayatta kalmak. İnsan kendi çıkarını korur, bu da hayatta kalma refleksidir. Güvenlik bu tabiat halinde diyor aşağı yukarı insanların her biri birbirine denk olduğu için herkes herkesi öldürebilir. Herkes herkesin malına el koyabilir dolayısıyla da insanlar Hobs'a göre bir araya gelmişler ve bir sözleşme yapmışlar. Bu sözleşme ile yaşamlarını korumak için bütün haklarından vazgeçmişler ve sivil toplum oluşturmuşlar.

Fakat bu yetmedi toplum sözleşmesinin tek sonucu bu değil. Hobs'a göre; yalnızca kurulan sivil toplum değil aynı zamanda egemen devlet, tek sözleşme, bütün haklardan vazgeçme ve bu hakların hepsini egemene devretme.

Siz sözleşmeleri okudunuz mu? Medeni Hukukta, Hukuka Girişte

Nasıl sözleşmeler var, sözleşme türleri neler?

-*Tek taraflı ve iki taraflı.* Tek taraflı sözleşme ne demek? tek kişinin irade beyanı ile üzerinde sonuç doğurması. Peki çok taraflı ne demek? İki veya daha çok kişinin irade beyanı ile meydana gelen hukuki işlem. Tam iki taraflı ne demek? İki tarafa da borç yükleyen. Hobs'un bize söylediği sözleşme nasıl bir sözleşme?

-*Çok taraflı bir sözleşme,* sözleşmenin tarafları kim? Halk. Başka tarafı var mı? Hobs diyor ki insanlık bir araya gelecek bir sözleşme yapacaklar, bu sözleşme ile sivil toplum kurulacak sivil toplumun kurulması da şu demek; biz bütün haklarımızdan vazgeçeceğiz, bütün haklarımızı egemene devredeceğiz, hükümdara devredeceğiz, devlete devredeceğiz. Bu anlattığım ekibin içinde kim bu sözleşmenin tarafı?

-*Halk ile egemen.* Halk bir sözleşmenin tarafı mı, dikkatli dinlemiyorsunuz. Egemen bu sözleşmenin tarafı mı? Halk bir araya geliyor bir sözleşme yapıyor bu sözleşme ile haklarını egemene devrediyor. Egemen sözleşmenin tarafı mı?

Egemen sözleşmenin tarafı değil, egemenin haklı bir sözleşmesi var mı? Egemen dahil mi? Egemen duruyor zaten burada. Burada egemen benim, siz de Hobs'un birbirini bıçaklayan kölelerisiniz. Öyle değil mi herkes herkesin gözünü oymuyor mu?

Çan eğrisi var, çan eğrisi demek ne demek olduğunu biliyor musunuz? Çan eğrisi mutlaka bu sınıfta birisi F alacak, demek ki bu sınıftan birisi günah keçisi, mutlaka F alacak demek sıfır alan çok olduğu için herkes 50 bile olsa mutlaka o çan oraya çıkacak demek. Yok mu aranızda arkadaşına not vermeyenler, yarın verenler yanlış sayfa söyleyenler, Hobbese'un anlattığı tabiat hali bu. Hobbese'un meşhur lafı; "Homo homini lupus", İnsan insanın kurdudur. Sözleşmeyi siz yapıyorsunuz bana da devrediyorsunuz. Ben de egemenim bir elimde kılıç bir elimde asa. Ölümlü Tanrı, Hobbese'un tabiriyle. Ben söylemedim.

Egemen ben bu sözleşmenin tarafı mıyım? Bana sordu mu kimse? Egemen olarak size bu anlattığım çerçevede bana kimse bir şey soruyor mu, sormuyor. Aranızda anlaşıyorsunuz bana da egemen sensin diyorsunuz. Anlattığım yani Hobbese'un söylediği iktidar modeli ne? Anlattığımdan çıkardığınız şey ne? Mutlak monarşi. Güzel mutlak monarşi. Neden?

Devleti sivil toplumun egemen'i kuran sözleşme ile egemenin bir ilişkisi var mı? Sözleşme kimin arasında? Sözleşme yapanların arasında, ben sözleşmeye tabii değilsem o sözleşme beni bağlar mı? Modern düşünün, sizin yapmadığınız sözleşme sizi bağlar mı? Bağlamaz, egemeni de bağlamaz, egemeni ne bağlar? Egemeni, egemenliği bağlar. Tümer Metin'i biliyor musunuz? Futbolcu ben 15 yıldır aynı örneği verdiğim için biliyorum. Tümer Metin ile Hobs'un monarkının ortak özelliği ne? Tümer Metin'in kolunda bir

dövme vardır, orada şey yazar; “Beni yalnızca tanrı yargılar”. Dolayısıyla da eğer monarkı veya egemeni veya kralı, eğer onu kurduğu sözleşme bağlamıyorsa, sınırlamıyorsa geriye sınırlayacak ne kalıyor? Göklerden gelen bir karar vardır, dolayısıyla da şimdi hiçbir şeyi, boşuna söylemiyorum. Hobbes’a gönül rahatlığıyla ben materyalist diyemem, Hobbes bunu niye yaptı? Bir kere şöyle söyleyeyim, Hobbes mutlak monarşici. Bu konuda anlaştık herhalde, Hobbes mutlak monarşici. Ben her derste şunu söylüyorum mutlak monarşiler -bütün monarşiler- kendilerini nasıl meşrulaştırırlar?

-Egemenlik Tanrı'dan kaynaklanır.

Monarşi ile ne alakası var bunun? Aradaki bağlantıyı nasıl kullanacağız? Monarşi bildiğimiz insanlar bunda bi hem fikir olalım. Hiçbir monark herhangi bir aile değildir, ne derler; nasıl aileler onlar tanrının inayetiyle monark olmuş ailelerdir. Yani tanrının tercihiyle, anrının seçimi ile monark olmuşlardır, hangisi olursa olsun hangi monarşi olursa olsun istisnası yok.

Osmanlı'da niye kan akıtılmaz? Niye?

-Hanedan kutsaldır.

Herhangi bir kutsal kitapta yazıyor mu bu aileler? Gördünüz mü hiç? Hep böyle söylediler, bizde bu dünyaya sizin canınızı okumaya geldik diyecek değiller.

Ne yaparlar bu Charles'in çocukları?

Tören tören gezerler ben hiç üstlerinde benim gibi kıyafetlerden görmedim hiç arabalarda dandik değil. Ne anlatacaktım, ben unuttum 😊)

Başından beri söylüyorum çok büyük düşünür, ilk modern düşünür; neden aynı zamanda mutlak monarşist. Mutlak monarşinin bittiği dönemde; mutlak monarşist. Kitabı yazdıktan 10 sene sonuna kralın kafasını kesmişler ;o kadar da ileri görüşlü. Kitabı yazdığı anda zaten devri bitti mutlak monarşinin. Parlamento Kral kafası kesiyor. Monarşi neyle neyle temellendiriliyor? Şimdi söyledik, tanrısal inayetle. Hobbes buna ne getirmiş? Toplum sözleşmesi diye bir şey getirmiş. İlahili bir toplum sözleşmesi. Bu ilahili sözleşmelerden mi? Değil, bu bildiğimiz insanlar arasında kurulmuş bir sözleşme. Modern devletin üzerine kurulduğu şey; toplum sözleşmesidir.

Sizce 17.yüzyılın ortasında Krallar bunu yazan bir düşünürden hoşlanır mı hoşlanmaz mı?

-Hoşlanmaz, çünkü gücü tanrıdan alıyor, toplum sözleşmesine veriyor.

Tanrının inayetiyle toplum sözleşmesi aynı güçte mi? 17.yüzyıl toplumunda bir tarafta tanrı var, diğer tarafta ne olduğu belli olmayan bir sözleşme var; 17.yüzyılın ortasındayız dikkat edin, seçim sandık yok hiçbir şey yok.

Bunu yerine önerdiği şey kıytırık bir toplum sözleşmesi, kralın bundan hoşlanması mümkün mü? Bir monarkın üstelik 1640'larda olduğu gibi mutlak monarşi iddiası olan bir kralın; böyle bir düşünceden hoşlanması mümkün mü? Peki aynı dönemde mutlak monarşiyi savunan bir düşünür parlamentonun hoşuna gider mi? O parlamentonun -1640 parlamentosun- hoşuna gider mi? Düşman, iki sene sonra zaten kanlı bıçaklı olacaklar. Dolayısıyla Hobs'un durumu bu.

Peki bu düşünce kimsenin işine yaramıyorsa? İlla yarayacak diye bir şey de yok da hadi olduğunu düşünüyorum. Niye böyle bir şey öne sürmüş olabilir? Bodin'den ne farkı var? Öğrencinin cevabı üzerine; yaşadığı dönemde Hobs'un çok değer gördüğü kanısında değilim. 1648 devrimi, herkes devrim demez; bunun ben devrim olduğu kanaatindeyim. Siz sınav kağıdına ne istiyorsanız onu yazın. Ben neden devrim olduğunu düşündüğümü anlatacağım ve Hobs'un önemini buraya bağlayacağım.

1648 devrimine giden süreçte -iç savaş sırasında- parlamento, monarşistleri yenibilmek için yani Kral bu işin içinden çıkabilmek için bugün olsa silah dediğimiz şey - günümüzdeki karşılığı nükleer silah olur- bugün nükleer silaha başvurursanız ne olur, ne oluyor? Nükleer silah da neden başvurulmuyor niye kullanılmıyor?

-Tüm dünyayı etkileyen sonuçlar doğurduğu için bir ülke nükleer silah kullanmaya başlarsa dünyanın sonu gelir.

İşte bütün Soğuk Savaş bunun korkusuyla geçti, o zaman Amerika ve Rusyada nükleer silah vardı şimdi İsrail'de var Hindistan'da var Pakistan'da var Çin'de var. Amerika mesela Rusya'ya nükleer silah atsaydı Rusya (da ona) atmayacak mıydı? İş oraya varmış artık. Savaşın kuralı budur, o sana bıçakla saldırdıysa sen ona tokat atamazsın. Dolayısıyla şişedeki cindir aslında veya Pandora'nın Kutusu'dur, mitoloji ilgisi olanlar için, bir kere açarsanız, o kutuyu bir daha kapatamazsın. 1648'de parlamento güçleri, nükleer kartına başvururlar. Neydi 1648'in Pandora kutusu, neydi şişedeki Cin? O güne kadar o zamana kadar hiç kullanılmamış bir şey kullandılar, neredeyse 2000 yıldır başvurulmayan bir şey başvururlar, neye başvurmuş olabilirler? Zor bir soru bilene hediye var.

-Halk ayaklanması olabilir mi?

Halk ayaklanması gerekçesini söyleyene yemek ısmarlayacağım.

-Bir kere kralın ordusu ne kadar güçlü olursa olsun, iktidarı alacak kadar güçlü değildi.

Bir kere ordu kimden oluşuyordu? Avamlarda, siyasal eşitlik isteyen avamlardan oluşuyordu. Parlamento bir şeye daha başvurdu, kime başvurdu ortalığı yaygaraya verdi? Londra halkına başvurdu. Londra halkına başvuracak. Bu avamlar; öyle korkunçtu ki bir kere kapaklarını açarsan, eğer bir kere onların siyasal alana dahil etme imkanı tanırsan daha fazlasını

isterler. Parlamento güçleri Londra sokaklarında yığıldığında; Londra'nın sıradan insanlarını, artık memleket öyle bir hale geldi ki hiçbir tabiri kullanamıyorum yanlış bir kelime kullanımda beni Cimer'e şikayet edersiniz diye :) Dersinin çıkışında gözaltına alınan hoca var, bu memlekette öğrenci hocasının polise şikayet ediyor. Öğrenciliğimizde bizim sırtımızda odun kırarlardı bizim böyle bir şeyimiz yoktu.

Bir kere bu yolu açarsan, eğer bir kere bu insanları bu sıradan insanları siyasal alana dahil edersen bir daha bunun kapısını kapatamazsın daha fazla isterler. O güne kadar pisliğin çamurun içinde yaşayan Londra halkı, evinde lapa yemiş hayatı boyunca yulaf lapası yemiş açlıktan bir deri bir kemik kalan halkı geldikleri yere geri tıkamazsın. Tamam sizin işiniz bitti, işinizi yaptınız hadi bakalım evinize dönün, evli evine köylü köyüne; bizde oturalım parlamentoda kralla beraber bu işi devam ettirelim diyemezsin.

Dolayısıyla geçen ders bundan bahsetmiş olabilirim. Kromwell'in 1648'de ki tek sorunu; 1. Charles değildi. Bir diğer sorunu da bu radikalleşmiş, siyasal eşitlik isteyen adları da bu olan işçiler bir sorun da buydu. Zaten Kralı infaz ettikten sonra dönüp ordunun içindeki elebaşlarının da ya ordudan attı ya infaz etti. Bu eşitlikçilerin, siyasal eşitlik isteyen avam-sıradan insanlar- 17.yüzyılın ortasındayız, dolayısıyla yalnızca bu radikal demokratlara vurmadı. Bir ortaya çıktıktan sonra bu sıradan insanlar; bir kere siyasal alana çıktıktan sonra bir daha onları yok sayamazsınız. Hobs'un yaptığı şey, bunu kabul etmekte-yani sıradan insanların siyasal alana çıkmış olmalarını kabul etmekten-onların varlığını kabul etmektedir.

Toplum sözleşmesi ile yaptığı şey bu değil mi? Sıradan insanların, monark seçmesine monarkın temeline ona dayandırmıyor mu? Bütün insanlar tabiat halinde, bütün insanlar beraber çıktılar, yalnızca okula asiller değil, hep beraber çıktılar fakat bunu yaparken aynı zamanda bütün haklarını da ellerinden aldım. Öyle değil mi? Yani hem varlıklarını kabul etti bütün insanların sözleşme teorisine dayandırarak ama aynı zamanda da siyasal alanın kapısını yüzlerine kapattı. Neden? Çünkü bütün haklarını devrettiler, bir hak hariç. Tabiat hakkının içinde mülkiyet hakkı falan nerede zaten mülkiyet hakkı yok. Sözleşme neyi korumak için ortaya çıkıyor? Neyi korumak için yapıldı sözleşme?

-Yaşam hakkı

Yaşama hakkını, dolayısıyla da egemene devredilmeyen bir hak olduğunu kabul edebiliriz, çünkü sözleşmenin varlık nedeni; bu boşluk sözleşmenin varlık nedeni bu zaten; insanların yaşamını korumak barışı sağlamak. Eğer bunu yapamazsak ne olacak egemen? Egemen bireyler var, bakın farkındaysanız bireylerin kavgası çünkü bir cemaat değil, toplum değil. Bireyler var, bireysel çıkarlar var. Birbiriyle dövüşen bireysel çıkarlar var.

Alın size bilmece; ne yapacak sözleşme ne için kuruldu, yaşama hakkını korumak için egemen sözleşmenin tarafı mı? Değil. Sözleşme, fesh olabilir mi? Olamaz, nasıl olabilir; ancak bütün herkesin bunu kuran herkesin yeniden bir araya gelmesi gerekiyor ki mümkün değil. Egemen sözleşmenin tarafında değil. Peki egemen yaşama hakkını koruyamazsa yani barışı koruyamazsan, yaşam hakkını koruyamazsan tekrar tabiatına dönerse egemenin egemenliğinde. O zaman ne olacak?

-Direnme hakkı doğar.

Zaten bu insanların bütün haklarını alarak dışarı atmadı mı? Dolayısıyla bu sistemin içinde çözümü var mı, direnme hakkı yanlış cevap değil. Ama benim çok tasvip ettiğim bir cevap da değil. İngiliz tarihinde, Hobs'un yaşadığı dönemde, benim anlattığım bu dönemde böyle bir şey oldu mu?

Monark var. Monark sözleşmenin kurulma nedeni olan görevini vazifesini yerine getirmiyor. Bu durumda ne yapacağız? Bu durumda ne yapılabilir? Bu anlattığım dönemde böyle bir şey oldu? Monark, egemeni barışı yaşamı koruyamayacak hale geldi mi? Biraz daha cevap vermezseniz bu sınav sorusu olacak. Şu oldu, şu oldu diyeceksiniz. Geçmiş olsun dükkan kapandı. Her şeyin bir bedeli var, dersimiz bitmiştir.

Yazar	İ	Tashih	İ	Yayın
Gültekin		Fatih		Aycan

13 Mart 2019 Toplum Sözleşmeleri

Anahtar kelimeler: Toplum sözleşmesi, Locke ve Hobbes'un toplum sözleşmelerinin karşılaştırmaları, Locke ve Hobbes dönemi İngiltere'nin genel siyasi durumu..

Yaklaşık 1 buçuk dakika sınıfın toparlanmasını bekliyor..

Kaç kişi düzenli çalışıyor bu sınıfta? Akşam eve gidip o günkü dersleri okuyan kaç kişi var? Hiç yok mu? Vs vs.. (Sohbet devam ediyor, düzenli çalışanları övüyor.)

Geçen hafta ne öğrendiniz sorusuyla ders başlıyor..

Ö: Geçen hafta Hobbes'tan bahsetmiştik hocam, insanın bencil bir varlık olduğundan dolayı toplumda bir kargaşanın hüküm sürdüğünü ve insanların bu yüzden bir toplum sözleşmesi yaptığını anlatmıştınız

O döneme ne deniyordu peki? (Kargaşanın hüküm sürdüğü dönemi kastediyor) Tabiat hali deniyordu evet.

Başka bir öğrenci: Mutlak monarşileri akla dayandırdığı için Hobbes farklı bir düşünürdür.

Siyasi iktidarın kaynağını Hobbes nereye dayandırıyor? Toplum sözleşmesine.. Hobbes bir sözleşme yapıyor, o sözleşmeye göre hem tabiat halinden çıkılıp sivil topluma geçiliyor hem siyasi iktidar bu sözleşmeyle kurulmuş oluyor.

Peki hükümdar (monark) bu sözleşmeye taraf mı? Hayır değil tabiki..

Peki bu sözleşme neden kuruluyor? Yaşam hakkının korunması için..

Genel kamu çok basit bir ders ben anlatamadığım için zorlaşıyor :D

Hobbes deyince aklınıza gelmesi gereken ilk laf 'insan insanın kurdudur' (homo homini lupus) sadece bu cümle sizin Hobbes'un siyasi düşüncesini hatırlamanıza imkan sağlar. İnsan insanın kurduymuş, demek ki şiddet var, şiddetten nasıl çıkılacak? Bir mutlak monarşi aracılığıyla nasıl olacak peki bir toplum sözleşmesiyle elbette..

TRT reklamı, çağrışım yoluyla İngilizce öğrenme, benim çocukluğumda bu reklam vardı vs (makara muhabbet)

Bu tür çağrışımlar yoluyla bu adamları aklınızda tutabilirsiniz, Hobbes deyince homo homini lupus, makyavel deyince güç=iktidar gelecek aklınıza.. Eğer döneme ilişkin fikirleriniz varsa zaten bu anahtar kavramlar size yetecektir. Hobbes mesela ne zaman yaşadı İngiliz İç Savaşı döneminde yaşadı daha geçen hafta anlattım. Dolayısıyla bu adamların ne zaman ne dönemde yaşadığını bilerseniz ve bu kavramları bilerseniz sınavda kağıda çatır çatır yazarsınız arkadaşlar.

Kağıtları vizede çok şişirdiğimizden dem vuruyor.. 😞

Tek sözleşme ancak iki sonuç: 1 Sivil Toplum 2 Siyasi İktidar

Toplum sözleşmecileri 3 kardeşdir demiştik kimdi onlar? Hobbes, Rousseau, Locke...

John Locke 1632 doğumlu olduğuna göre yetişkinlik dönemlerinde ne olmuş olabilir? Restorasyon.. Sonrasında ne var ne görmüş olabilir? İkinci devrim 1688 (Şanlı Devrim) yani parlamentonun monarşi karşısındaki kesin zaferi..

Şanlı devrimi hatırlayan var mı? 1688'de ne oldu? Arka taraflardan hatırlayan yok mu? Devrim dediğimiz şey ne? Şanlı devrim dediğimiz şey ne? İki kelimeyle söyleyin lütfen. Monark ithali bravo bakın ne güzel söyledi.. Protestan olduğu için ithal edildi.. Hollanda'dan.

Locke ise İç Savaş sonrasının düşünürü, ikisini karşılaştırırken hatırlamada çok faydalı olacak bir şey bu. Hobbes İç Savaş öncesi Locke ise sonrası..

Hobbes nereye kaçmıştı hatırlıyor musunuz? Evet Fransa'ya kaçmıştı. Parlamento toplanır toplanmaz beni keserler diye Fransa'ya kaçtı. Niye Fransa'ya kaçtı biliyor musunuz? Neden Hollanda değil de Fransa çok basit cevabı.. Hobbes neciydi? Mutlak monarşi.. İşte bu yüzden Fransa'ya kaçmıştır. Sen eğer monarşiciysen eğer Mutlak Monarşi'nin olduğu Fransa'ya kaçarsın.. Çünkü orada başına bir şey gelmez.

Mesela 15 yıl önce Irak'a Amerikan müdahalesi olduğunda bunu destekleyen bir düşünür nereye kaçardı? Amerikaya tabiki neyi savunuyorsan onun menbana kaçarsın. Bu işin kuralı bu.

Tıpkı Hobbes gibi Locke'ta kaçtı. Bunu dalga geçecek bir şey olarak söylemiyor kaçır yani bir sıkıntı yok. Nereye kaçmış olabilir Locke? Haydi tahmin edin seçenekler arasında Japonya yok zaten saydığım 4-5 ülkeden birine kaçtı. Hollanda evet, Hollanda'ya kaçtı. Neden Hollanda olabilir peki? Mutlak monarşici Fransa'ya kaçmışsa Hollanda'ya kaçan necidir? Haydi biraz kafayı çalıştırın arkadaşlar.. (Cevabı vermedi ama Parlamentocu, monarşi düşmanı olacak cevap)

Locke siyasi felsefesini anlatırken kullandığı fiksiyon (kurgu) tıpkı Hobbes gibi bir tabiat hali tasviri var. Hobbes'un ki nasıldı? Herkesin birbirine müdahale ettiği, kimsenin bir hakkının olmadığı, yaşam hakkından başka derdin olmadığı bir dünyaydı.. Locke'un ise böyle değil Locke diyor ki insanlar çeşitli ahlaki hatta yukarıdan gelmiş ilahi kurallara dayanarak aynı zamanda akılla kurallara uyarak yaşıyordu. Hobbes'unkinden farklı mı evet farklı. Peki sorun ne? Bir sorun yaratması lazım ki çözüm için bizi toplum sözleşmesine bağlasın. Herkesin hakkı hukuku da var Locke'ta. Locke'un tabiat halinin sorunu ise herkesin kendi yargılamasını kendisi yapması.. Çünkü tabiat halinde yaşıyorlar herhangi bir siyasi iktidar yok.

Bunun ne gibi bir sonucu olabilir? Biz buna ne diyoruz hukukta bunu öğrendiniz? Birisinin kendi davasında yargıç olmasına ne denir bunu Hukuk Başlangıcı'nda öğrendiniz? Hukuk terimi eski bir terim iki kelimedenden oluşuyor. İhkak-ı Hak duydunuz mu hiç? İhkak-ı Hak yasağı diye bir şey duymadınız mı?

Modern toplumda veye şöyle söyleyeyim modern siyasi iktidarın yani devletin, modern devletin bize izin vermediği temel şey ne? Kategorik olarak izin vermediği temel şey nedir? Modern devlet bizden bizim kendi yargılamamızı yapma hakkımızı elimizden aldı. Sana tokat atan birine bıçak sallarsan bu olmaz işte bunu elimizden aldı. Sana tokat atan birinin cezasını sen kesemezsin, devlet keser bu yüzden devlet var. Demekki Locke'un tabiat haline ilişkin tasarladığı sorun ne? Herkesin kendi yargılamasını yapması yani İhkak-ı Hak. Bunun ne gibi bir sorunu olabilir? İnternette gazetede korkunç haberler görüyorsunuz, kalbimizi cız yapan haberler Münevver Karabulut cinayeti mesela, bunların her biri için aklımızdan şu geçer bunu yapmanı vurmak lazım, insanız çünkü. Ama bu toplum bundan vazgeçti çünkü hiç kimse kendi davasının yargıçı olarak objektif olamaz. Hiç kimse bana kalkıp ben çok vicdanlıyım, benim ahlaki standartlarım çok yüksektir, ben objektif davranırım diyemez. (ZİL ÇALDI, ders ne kadar kısa diye söylendi..)

Dolayısıyla Locke'a göre herkes kendi davasının yargıçı olursa düzensizlik olur. Bunun çözümü ise Locke'a göre toplum sözleşmesi.. Ne eksik peki? Egemen eksik. Nerede siyasi iktidar? Hobbes'un ki nasıldı bulaşık deterjanı kapsülleri gibi 1 kapsülün içinde tuz da var parlaticı da var her şey var. Hobbes'un ki böyleydi tek sözleşmeyle hem sivil toplum hem de siyasi iktidar halledilmiş oluyordu. Locke'ta ise böyle bir şey yok (ikisi bir arada değil) nasıl olacak peki siyasi iktidarla bu sivil toplumun arasındaki ilişki nasıl düzenlenecek? Başka bir sözleşmeyle. Birinci sözleşme sivil toplumu kurdu. İkinci sözleşme siyasi iktidarı.. Hobbes'ta bir sözleşme olmasının sonucu neydi? Egemeni bağlamaması, egemen tarafı bile değildi.

Yazar: Mert

Bir başka sözleşme. Birinci sözleşme sivil toplumu kurdu. İkinci sözleşme ise siyasi. Hobbes'de bir sözleşme olmasının sonucu neydi?

Öğrenci: Egemeni bağlamıyor.

Egemeni bağlamıyor. Egemen sözleşmenin tarafı değildir. Ortada egemenlik bir sözleşme yoktur. Mesela ben burada duruyorum siz kendi aranızda sözleşme yapıyorsunuz bana diyorsunuz ki egemen sensin. Locke'nin ki nasıl? Locke'nin farkı ne ? Buyurun.

Öğrenci: Egemen sözleşmenin bir tarafı olduğu için artık o sözleşmeye bağlı olmak zorunda. Yani kolay kolay kişilik haklarına vs. dokunma hakkı yok.

Egemen ikinci sözleşmenin tarafı mı olur bu durumda? Egemenle de sözleşme yapılıyor Locke'ye göre. Egemenle de sözleşme yapılırsa ne olur? Sözleşmenin tarafı olur birincisi. Sözleşmenin tarafı olduğu için de o sözleşmeyle bağlı olur. Bunun peki Locke'nin olumladığı siyasi iktidar modeli nasıl olur? Gene Hobbes ile karşılaştırın?

Öğrenci: Demokrasi.

1680'deyiz ne demokrasisi. Demokrasiye daha çok var. Demokrasiyi kim kaybetmiş de Locke bulsun.

Öğrenci : Meşruti monarşi.

Meşruti monarşi. Ne demek meşruti monarşi ?

Öğrenci : Sınırlandırılmış monarşi.

Sınırlandırılmış, kısıtlanmış monarşi. Kim sınırlar monarşiyi ?

Öğrenci: Parlamento.

Bravo. **Meşruti monarşiyi parlamento sınırlar. Demek ki Locke'nin siyasi iktidar modeli meşruti monarşiymiş.**

Hobbes'in tabiat halinde kullanabildiği **hiçbir** hak yoktu. Dolayısıyla da sözleşme yaptıklarında **her şeyinden** vazgeçerek iktidarı kurmuşlardı. Locke'nin tabiat halinde öyle değil. Locke'nin tabiat halinde yargıçlık meselesi dışında bir sorun yoktu. Herkesin hakkı hukuku vardı. Locke'nin tabiat halinde ise mülkiyet hakkı var diğer hakların yanı sıra. Ki temel olan da mülkiyet hakkıdır.

Mülkiyet hakkı deyince –şimdiye kadar illaki bir şeyler duymuşsunuzdur- aklınıza ne geliyor? Nedir mülkiyet hakkı ?

Öğrenci: Eşya üzerinde kurulur.

Eşya üzerinde kurulur evet. İkiye ayrılır mülkiyet. Bizim eşya hukukumuzda göre taşınır eşya ve taşınmaz eşya olarak. Dolayısıyla mülkiyet hakkı deyince bir **şey** olması lazım. Siz isterseniz ona bir şey deyin isterseniz eşya deyin. Bir şey üzerindeki malik dışında kimsenin müdahale etmediği hak. Kullanma, semerelerinden yararlanma ve tasarruf haklarını içinde barındıran hak. (usus fructus abusus)

Locke'nin mülkiyeti dendiğinde bugünkü gibi değil. Locke'nin anlattığı mülkiyet bizim bildiğimiz mülkiyeti kapsar ama bununla sınırlı değildir. Locke'nin mülkiyet anlayışının içerisinde özgürlük ve yaşam alanı da vardır. Mülkiyet bunu kapsar insanın kendi vücudu üzerindeki dolayısıyla da onun mülkiyetinde özgürlük , normal bizim bildiğimiz mülkiyet ve yaşam alanı da vardır. Mülkiyet nerden geliyor. Tabiat halinde mülkiyet var. Hobbes'de yoktu. Mülkiyet nerden geliyor? Locke'nin alameti farikasıdır. Şuana kadar anlattığım hiçbir şey Hobbes'de olmayan şeyler değildi. Lego gibi o olanları

başka şekilde birleştiriyor. Toplum sözleşmesi var ve tabiat hali var. Hobbes'den farklı bir şey yok.

Enteresanlığı olması lazım Locke'nin. Enteresan olan: **Locke'ye göre mülkiyetin kaynağı emektir.** Bu yalnızca Locke'de olan bir şey değildir. Bu ortaçağa hakim olan bir şeydir. Dünya üzerindeki toprakların ortak mülkiyet olmasıdır. Dünya aslında herkese aittir. O zamana hakim olan bir bakış açısı. Tanrı bizi dünyanın üzerine koydu dolayısıyla dünya bize ait. Locke de buradan başlar. Ama bundan sonrasını emek üzerine inşa eder. İnsanın sahip olduğu mülkiyet emeğinden kaynaklanan mülkiyettir. Bir mülkün- bütün bunları Locke söylüyor- %99'u emeğinden kaynaklanır. Locke'nin yaşadığı dönemlerde daha sanayi devrimi falan yok. Dolayısıyla hala geçerli olan üretim aracı ne?

Öğrenci: Toprak, tarım.

Toprak, tarım. Asıl üretilen toprak, tarım dolayısıyla da insan ürettiği her şeye sahip olur. Sorun şurada dolayısıyla bu mülkiyetin bir sınırı olması gerekir. Nedir bunun doğal sınırı? Mülkiyetin doğal sınırı nedir?

Öğrenci: İhtiyaç

İhtiyaç. Ne demek bu? İhtiyacımızdan fazlasını üretelim. 10 kilo elmaya ihtiyacımız var bir yılda örnek veriyorum biriktirilebilir mi bu? Ne olacak bunlar? 500 ton buğdayımız var örnek veriyorum ne yapacağız bu kadar malzemeyi ? o zamanın şartlarında ne yapılabilir ki ?

Öğrencinin cevabı üzerine: Ama henüz daha o aşamaya gelmedik. Dünya herkese ait herkes de tarım yapıyor. Emeğinin sonucu olarak aldığı şey ne? Sadece ürün. Saklayabilir misin bunu ? Bozulur. Siz 500 ton domatesim var diye 5 sene gezebilir misiniz? Dolayısıyla da Locke'nin bize buraya kadar anlattığı şey ne ? Herkes kendine ihtiyacı kadar üretsin, yeteri kadar üretsin gerisini bırak. İhtiyaç kadar üretilsin. Şuan en kıymetli şeyler soğan patates. Ben mesela soğan tarlası bulsam. 150 kilo soğan alsam. Ne kadar yiyebilirim ki ben bu soğanları. Bozulur, çimlenir gider. Böyle bir toplumda zenginlik birikir mi? Zenginlik için para gerekir para. Locke de zaten buraya kadar komünist. Öyle değil mi? Git ihtiyacın kadar ye ihtiyacın kadar giyin. Ama para dediğimiz başka bir şey para birikir. Locke'nin para dediği şey ne 17. yy da para yerine geçen şeyler ?

Öğrenci: Altın

Altın, gümüş. 17. Yy parası dediğimiz o. Para bozulur mu? Bozulmaz. Dolayısıyla birikir. Dolayısıyla da Locke'ye göre para öncesi dünya ile para sonrası dünya farklı dünyalar. Bunun sonucu ne? Paraya kadar komünistti çünkü. Şimdi kimin tarafına geçti? Parası olanların tarafına geçti. Parayı biriktirenlerin tarafına geçti. Unutmayın 2 hafta önce anlattığım İngiltere'deki mesele iç savaş sonrası Cromwell'in iki problemi vardı. Biri neydi ?

Öğrenci: Londra da ki avamlar.

Avamlar. Diğeri neydi? Parlamento. Bir kere işi böyle başlatın. Bir siyasi teori kurun. Yani mülkiyet emeğe dayanır diye başlayıp daha sonra ama bu işin bir de para kısmı var. Dolayısıyla da para sonrası dünya artık başka dünya diyen kişi kimin yanında yer almıştır? Toprak sahiplerinin, zenginlerin, tüccarların. Peki e para varsa var kardeşim o zaman bu zenginlerin karşısında fakirlerin durumu ne olacak? Ona ne diyecek Locke bir kere paranın varlığını kabul ettikten sonra bunun sonuçlarına da onay vermesi gerekir. Zımnı onay.

Hobbes'in siyasi teorisi vardı. Bunu daha ürettiği anda kadüktü. Çünkü iç savaş zamanında parlamentonun mutlak monarşi eğilimleri gösteren bir krala karşı dönüştüğü veyahut da kazandığı dönemde Hobbes süper zeka gibi zaten kaybetmiş olan bir siyasi düzenin savunuculuğunu yapıyordu. Öyle değil mi? Mutlak monarşi çöküyordu. Çökmüştü hatta. Locke'ninki böyle değil ama farkındaysanız Locke mutlak monarşinin karşısında hükümdarın, siyasi iktidarın müdahale edemeyeceği bir hak olduğuna işaret ediyor. Biz bunu Locke'den öğrendik. Bizim anayasamızda da yazıyor. Doğuştan gelen haklar yani doğal haklar. Dolayısıyla da bugün dünya üzerindeki bütün anayasaların - birkaç tanesi istisna- temelinde bu var. İktidara devredilmeyen, iktidarın sınırını oluşturan doğal hak budur. Temel hak ve özgürlükler budur. Siyasi iktidarın sınırlı haklar dediği haklardır bunlar. İktidarın buna müdahale edemediği bir alan oluşturur. Siz zannediyorsunuz ki bu dünya ezel ebed böyleydi. İçinde bulunduğunuz coğrafyada 200 yıl önce oluştu. Siyasi iktidarın yapamayacağı bir alan oluştu. Hobbes'de ne vardı sadece yaşam hakkı. Hobbes'in karşısında ise Locke siyasi iktidara devredilmemiş haklar teorisiyle, doğal haklar teorisiyle sınırlı bir iktidar-ona o zaman meşruti monarşi deniyor. Temel hak ve özgürlüğün anlamı budur. Devletin bireyin hayatına müdahale edemeyeceği bir alan oluşturur temel hak ve özgürlükler. Bizim anayasamızda da bu yüzden var. Bizim anayasamızın birinci bölümünde de temel hak ve özgürlükler var. Siyasi iktidarın sınırını oluşturuyor. Artık bu doğal haklarla birlikte siyasi iktidarı kim kullanırsa kullansın -ister monark ister parlamento ister oligarşi ne dersiniz deyin- keyfi olarak bizim haklarımıza müdahale edemez. Bütün bu anlattığım Locke'nin kabaca çerçevesi Locke'nin tasarladığı siyasi iktidar modelinde ne yok? Bugünkü anayasal düzene dair birçok şey var ama ne yok?

Anayasamızın birinci maddesinde ne diyor? Demokratik diyor. Locke'nin anlattıklarında demokrasi yok farkında mısınız ? Ne demek demokrasi? Seçme seçilme hakkı. Kimin seçme seçilme hakkı? **Herkesin.** Genel oy ilkesi ne zaman geldi. Ne zaman bir toplumun tamamı oy kullanmaya başladı? Bizim memlekete ne zaman geldi? Kadınlar sonradan. Parası olmayanlar ne zaman oy kullanmaya başladılar? Bunlar hep yeni sizin dedenizin babası zamanında oldu bunlar. Bu kadar yakın. Bunlar yeni yeni. Ezel ebed yoktu bunlar. Locke'de yoktu bu. Daha çok var bunların gelmesine bunlar bir merhale. O yüzden diyorum neyi niye öğrendiğinizi bilin diye.

Yazar:

H. Gültekin

20 Mart 2019 Toplum Sözleşmeleri Devam, Hobs-Locke-Russo

Son iki haftadır modern siyasi iktidarın temellendirildiği içinde yaşadığımız dünyanın siyasi sistemlerinin temellendirildiği kavram üzerindeydi, neydi o kavram? **Toplum sözleşmesi**, toplum sözleşmesi üzerindeki kurucu düşünceler biliyorsunuz, üç kardeşlerdir dolayısıyla da çalışırken – ben anlatırken birbirine karıştırarak anlatıyorum- sizde çalışırken üç düşünceyi birbiriyle karşılaştırarak çalışın, o zaman daha iyi anlayacaksınız. Geçen hafta kimi anlattım?

-Locke,

Ne hatırlıyorsun geçen haftadan? Hobs'u karşılaştırmalı olarak anlattım.

-Hayat, hürriyet ve mülkiyet haklarının, yaşama özgürlüğü hem de özel mülkiyetin kendisi.

Başka? Arka sıralardan yok mu? Buyurun.

-Locke'da aslında bir doğal yaşam vardı, mülkiyet içerisinde yaşayabiliyorlardı, mülkiyeti karşı taraftan bir zarar geldiğinde kendi kendilerini yargıcı oldukları için burada bir kargaşa çıkıyordu ama özel mülkiyet tanınmamıştır Hobs'da; özel mülkiyet yoktu hakları vardı. Locke'da yaptıkları iki tane sözleşme vardı. 2.Egemen ile yaptıkları sözleşme ama Hobs'da bir tane sözleşme vardı, egemen ile yaptıkları sözleşme.

Tek sözleşmenin veya iki sözleşmenin olmasının sebebi ne? Hobs'da tek sözleşme olmasının Locke'da iki sözleşme olmasının sonuçları ne?

-Bu toplum sözleşmesinden kaynaklanan, bu döneme etki eden hükümet sistemi diyebileceğimiz sistemlerle değişiklik gösteriliyor. Mutlak monarşi Hob'sunn düşüncesine göre Leviathan'a devredilen bu yetki ile mutlak monarşi savunuluyor. Locke ise bu sözleşmenin tarafı olması yani bir tarafta her iki tarafında sahip olmak istediği meşruti monarşi yakın bir hükümet sistemi.

Sınavda bunu yazarsanız eksik puan alırsınız neden? Önce ne söylemeniz gerekiyor? Bir sözleşme ile iki sözleşme arasında ki sonuçları bakımından ne farklar var önce söylememiz gerekiyor.

-Locke'da iki sözleşmenin olduğunu söylemiştik, Hobs'da tek sözleşme vardır, tek sözleşme olunca hükümdar sözleşmenin tarafı olmuyor ama iki sözleşme olunca hükümdarda sözleşmenin tarafı oluyor.

Yani Hobs'da sözleşmenin tarafı olmadığı için hükümdar sözleşme ile bağlı değil. Lockeda ise ikinci sözleşmenin tarafı olduğu için sözleşme ile bağlı dolayısıyla da egemeni sınırlamış oluyor ama 1.sözleşmede öyle bir sınırlama yok. Neydi o? Leviath'ın hükümdarının sınırı? Hiç söz almayan birisinden kaldırmasını istiyorum. Buyurun, anlaşılıyor. Soruyu tekrar alalım.

Hobs'da Egemenin sınırı ne? Yani Egemen'in bir sınırı var mı? Varsa bu sınır neden anlaşılmıyor? Egemen sınırlayan bir makam bir merci var mı ya da bir mekanizma?

-Tanrı

Nerden hatırlıyorduk bunu?

Tümer Metin'in dövmesinden. Ne demektir o? Beni yalnızca Tanrı yargılayabilir. Tümer Metin'in kolundaki dövmenin aynısı. Hobs'da başka bir sınır yok, öyle bir mekanizma yok. Öyleyse geçelim.

Var mı Locke ilişkin bir sorusu olan? Varsa yanlış da olsa söyleyin, düzeltelim, öğrencinin sorusu üzerine benim derste anlattığım dışında şeyleri de kitaplarda varsa yazarsınız. Ben her zaman söylüyorum, kitaplarda ne varsa yazarsınız kitaplarda yazıyorsa yanlış yazmıyordur.

Garip gelmiyor mu size? 17.yüzyıl düşünürleri. Her ikisi de şu garip gelmiyor mu? Ben mesela neden Hobs ve Locke bu derste anlatacağım veya Russo? Neden sözleşme kavramı anlaşılmıyor? Sözleşme neye ilişkin bir kavram? Ben sanki sizde bir sözleşme yaptım, yani kitap okuma zaten yok. İşaretle sözleşme deyince aklımıza ilk gelen şey ne sözleşme deyince aklımıza ilk ne geliyor?

-Borçlar hukuku.

Altın mı alıyorsunuz dersi? Dolayısıyla bu sözleşmenin bize anlattıkları şey anlaşılmıyor. Hobs'un da Locke da bize anlattığı siyasi şey anlaşılmıyor, devlet teorisi anlatılan şey. Siyasal düzene ilişkin bir mesele. Doğal olarak bu neyin hangi hukuk bölümünün altında, özel hukukun mu altında? Kamu hukukunun altında kamusal bir mesele. Bu sözleşme tanımı nerden geliyor, nerden geliyor bu sözleşme? Özel hukuktan geliyor aslında o öyle değil de neyse. Bu size enteresan gelmiyor mu? Başka ne kaynağı olabilir? Bir kere bunun bağlantısını kurabilir misiniz? Bu aslında iki hafta önce yapmamız gerekiyordu. Nasıl bir çağ?

17. yy'dayız, Russo'da 18. yüzyıla gireceğiz ama Hobs biliyorsunuz 1588 doğumlu. Nerden çıkmış olabilir? Niye bu kavrama başvurmuş olabilirler? Şunu deseniz, mesela Hıristiyan inancı öyle değil mi? Hıristiyan inancı buna dayanır. Bir tanrıyla irtibat neye dayanır? Ahide dayanır. Öyle bir şey aklınıza gelebilir. Ne de olsa bunlar Hıristiyan inancı içerisinde yetişmiş insanlar. Ama Hobs için iyi bir Hıristiyan dememiz mümkün değil. Gündelik yaşantısını bilmem ama bize anlattığı şeyler çok din diyanetle alakalı değil. Neyle alakası olabilir?

-Sözleşme bağlayıcılık ifade eder. Burada da sözleşme karşılıklı hak ve yükümlülükler ortaya çıkarır, kendileri de o dönemde egemeni sınırlayabilmek için.

Hobs için bunu söyleyebilir miyiz? Hobs'ın sözleşmesi egemeni sınırlama işlemi görüyor mu?

-Aslında ben şunu söylemek istiyorum, bir egemen var, bu egemenin sınırlarını belirliyorlar.

Hobs'da bir sınır yok, Hobs'da sınırlamıyor sözleşmeyi. Yalnız 2 haftadır onu anlatıyorum, Hobs'da egemeni sınırlayan hiçbir şey yok. Leviathanın sözleşmeyle hiçbir alakası yok. Leviatha bana dekanlıktan gelen bir yazı gibi bir şey. Bana dekanlıktan bir yazı geliyor ve ben uyguluyorum. Ben bu ilişkinin tarafı mıyım? Karşılıklı bir şey var mı? Yok, bana bir yazı geliyor, ikinci dönem siyaset bilimi anlatacağın diyorlar; geliyorum, anlatıyorum. Benim hakkımda diğer hocalar oturup karar veriyorlar, ben uyguluyorum. Ben bu sürecin bir parçası değilim. Hobs'un leviathası da böyle sözleşmenin tarafı değil, sözleşmeyi yapıyor toplum. Hobsa göre tabiat halinde diyorlar ki al sen iktidarsın. Anlatabildim mi demek istediğimi? Aman dikkat başka grupları dahil etmeyelim.

-Hobs'ın sözleşmesiyle insanlar haklarını egemene devrediyorlar ve bunun karşılığında egemenden düzen ve güvenlik alıyorlar. Yani karşılıklı bir şey söz konusu.

Peki tamam. Sözleşme zaten böyle bir şey ama niye sözleşme? Yani sözleşme bir hukuki kurum değil mi? Niye buna başvurmuşlar? Yani neden mezhep kavramını kullanmamışlar da sözleşme kavramına başvurmuşlar? Sınavda bunu sorabilirim.

-İktidarın meşru olduğu inancını ortaya koymak için

Güzel, tamam evet siyasi iktidarın kaynağını buraya dayandırıyorlar. Ama neden sözleşme neden mezhep değil?

-Bu şekilde insanlar kendilerinin yaptığını yani sözleşmenin tarafı olduklarını ortaya koyuyorlar.

Peki bu düzen sivil toplum siyasal düzen halkın mezhebi midir? Halktan doğmuştur. Nerden gelmiş olabilir sözleşme?

-Egemenlik yetkisinin tanrıdan geldiğine değil de insanlar arasında kendi iradeleriyle hükümdara verdikleri için.

Mezhep de bu işe yaramaz mı ?

-Ama burada insanlar arasında iradelerin uyuşması gerekiyor. O dönemde ortaya çıkan orta sınıf. Yani burjuvazi kendi aralarında sözleşmeyle birbirlerine bağlıyordu, yani ekonomi alanında kullanılan terminolojiyi siyaset alanına da devşirmeye başladılar.

Doğru olabilir mi bu düşünce? Bugün mesela nasıl kavramlar kullanıyorsunuz?

Mesela benim gençliğimde yani üç dört sene öncesine kadar kapsama alanı diye bir kelime öbeği yoktu. Şimdi kapsama alanının ne olduğunu bilmeyen var mı? Cep telefonu ile ilgili değil mi? Bundan 20 25 sene önce böyle bir kavram yoktu. Bu hayatımıza cep telefonun girmesiyle bu kelime de bizim dilimize yerleşti. Şimdi bugün bu kelimeyi başka alanlarda kullanıyor muyuz; yani anlamının ne olduğunu biliyoruz aslında. Bizim dünya değişirken dilimiz de değişiyor hayatımıza yeni kavramlar giriyor. Kavramlar daha baskın hale geliyor, daha çok duyuyoruz bu kavramları. Bundan 20 sene önce böyle bir kavram yoktu ama şimdi var. Dolayısıyla 17.yy insanının ticaretinin canlandığı artık ortada daha fazla tüccarın dolaştığı günlük hayatta konuşulan meselelerin şan şöhret tanrı gibi şeylerden neye doğru kaydı? Kar, gelir, gider gibi meselelere kaydı. Bir dönemin düşünürleri Hobs, Locke ve Russo'nun düşüncesinde de belirleyici olan düşüncelerini belirleyen dünya, bu dünya işte. Ha bunun Locke'un Hobs'un bu şeyleri, böyle düşündükleri için yazıp yazmadıklarını bilemeyiz. Ama en azından tarihsel bağlamlarını oturtmak için işlevsel olabilir.

Russo'nun Hobs ve Locke'dan ilk farkı İngiliz olmaması. Adından belli. Şahsen ismi şerifesi Jan Jak Russo'dur. Bir süre Paris'te takılıyor, Ansiklopedicilerle onlarla takılıyor. 1778'de ölüyor. Peki neyi görmüyor Russo?

-Fransız devrimi

Bravo Fransız devrimi görmüyor. Peki neyi görüyor? Fransız mutlak monarşisini gördü.

Başka neyi görüyor? Dahası yalnızca mutlak monarşi yok yani Fransız monarşi yok, bir de hali hazırda varlığını sürdüren ne var mesela? Zümreler var. Kim bunlar? Orta çağdaki ammeler kimlerdi bunlar? Onlardı işte. Ortaçağ siyasi ekolleri kimlerse o zümreler de onlar. Bir de onun dışında o meclisi oluşturan birinci, ikinci kapsül veya zümreler var. Kimler onlar? Ortaçağ siyasal aktörleri?

-Asiller

Bravo asiller. Birincisi asiller ikincisi kimler? Artık sizin bunları ezbere bilmeniz gerekiyor. Monarklar, üçüncüsü kim? Ruhban. Ruhban Russo'nun içinde bulunduğu, siyasi düşüncesini belirleyen siyasi yapı hala bu. Ama artık ne var, bir de bu kurumlar var. Bu artık miladı dolmak üzere olan çok az kalmış olan kurumlar varlığını sürdürüyor.

Ama bir yandan ne var? Onlar sizin gibi değil okuyorlar, yazılan çizilenden okuyorlar. Sadece Hobsu Locke değil daha dünya kadar düşünür var. Dolayısıyla da diğer düşünürler gibi o da içinde bulunduğu koşullara bir yanıt arıyor, bir sorun tespit ediyor ve buna bir yanıt arıyor. Hobs'un sorunu neydi çözmeye çalıştığı tek kelimeyle? Güvenliktir.

Locke'nin ki ise neydi?

-Mülkiyet

Locke'un ki ise mülkiyettir. Hobs'un da Locke'unda umursamadığı müdahale etmediği bir mesele var. Şöyle bir düşünün;17.yy dünyasında siyasal alana ilişkin bir şey söylüyorlar ikisi de devlet şöyle olsun devlet böyle olsun devlet şu hakları devretsin devlet bu hakları devretmesin. Ama ikisinin de umursamadıkları bir alan var, her ikisinde biliyor musun?

-Demokrasi mi?

Nasıl bir demokrasi? Neye müdahale? Hangi alanı umursamıyorlar? Kimleri umursamıyorlar?

-Halk

Halk, hangi halk? Öğrencinin cevabı üzerine hepinizin ne söylemeye çalıştığını biliyorum ama tam olarak doğru olanı düşünmenizi istiyorum.

-Avam.

Avamın belirleyici özelliği ne? Bu sınıftaki herkesin ortak özelliği ne?

-Fakir olmak.

Fakir olmak, Ortak özelliğimiz ise asil olmamız. Locke veya Hobbs bize (avama) ilişkin herhangi bir şey söyledi mi? Bizi umursayan bizim gibi sıradan insanları umursayan herhangi bir şey söyledi mi?

-Sözleşmenin bir tarafı da biz değil miyiz?

Tamam sözleşmenin bir tarafı da sensin ama ne oldu yani? Russo'nun önemi bu. Rousseau, henüz bu avamlar henüz bir sınıf haline gelmemiş olanlar, emeğiyle çalışanlar, kiracılar; bunlara ilişkin herhangi bir şey söylemedi. Siyasi planlarında, siyasi modellerinde sıradan insanların siyasi hayata katılabilmesine ilişkin bir şey söyledi mi Rousseau? Biri monarşist, biri de 17. yy parlamentosunu savunuyor.17.yy da parlamento kimler giriyor olabilir? Köylülerin parlamentoya girecek hali yok öyle bir imkanı da yok.

Russo'nun farkı burada, Russo kötü niyetli olarak okursanız eğer totaliter anlamda suçlayabilirsiniz ki bazıları böyle suçluyor, zira totaliter eğilimli olanları Russo'ya atıf yapıyor, peki Russo'nun sorunu şu: **Toplumdaki eşitsizlik**. Rousseauya göre herkesin duymak istemediği bir denklem siyasi düşünce bir denklem; **özgürlük=eşitlik**.

Rousseau'ya göre; eşitlik olmadan özgürlükte olamaz. Eşitlikle kastettiği şey bugün içinde yaşadığımız o suni eşitlik değil, yasa önündeki eşitlik değil, gerçek eşitlik, **ekonomik eşitlik** olmadan özgürlüğün de olamayacağıdır. Hobbs ve Locke'da buna rastlayamayız.

Daha henüz ortada 19 yy.da göreceğiniz, bu 19.yy ilk yarısında İngiltere’de Chartistleri göreceğiz. Sonra 1848 Avrupa işçi devrimi girişimlerini göreceğiz. Ama daha bunlara 100 sene var. Nasıl oldu bu? Russo nasıl anlatıyor bunu bize? Russo’nun özel hayatını çok severler öğrenciler ama asla anlatmıyorum, merak eden açıp baksın Russo çok enteresan bir insandır. Russo’nun birden fazla kitabı var ve Hobsdaki ve Locke’deki toplum sözleşmelerini anlatan bir eseri yok. Birden fazla kitabında en azından iki kitabında toplum sözleşmeleri anlatılıyor. Biz bunları bir arada anlatıyoruz. Dolayısıyla yarın bir gün kitaplarından birini okuduğunuzda ve kitaplarında bulamadığınız şeyi görürseniz orada anlayın ki o teorilerden anlaşılmalı. Hobs ve Lockenin tabiat halleri nasıl ?

-Hobs’da savaş halinde. Lockeda barış halinde.

Güzel ama Latince bir kelime söyleyeceksiniz.

-Homo homini lupus.

Hobbes deyince aklınıza bu gelsin ister, Latince ister Türkçe **‘insan insanın kurdudur.’** Yani herkesin birbirini gırtlakladığı, herkesin birbiriyle düşman olduğu, mülkiyet hakkının olmadığı, mülkiyet hakkının mümkün olmadığı bir dönem. Locke’ninkinde mülkiyet hakkı vardı ama tarafsız bir yargılama mekanizması yoktu. İhkak-ı hak vardı. Hobs’inki kadar karanlık değildi ama gene de her ikisinde de tabiat hali içinden çıkılması gereken, sivil topluma geçilmesi gereken, son haliyle olumsuz dönemlerdi.

Russo’nun tabiat hali ise insan eşit insanlar birbirine eşit ve özgür. Russo’da neydi? Zaten eşit=özgür yani dolayısıyla da özgürlerdi. Herkesin kendi ihtiyacını karşılayacak kadar toprağa sahip olduğu bir düzen. Lakin şöyle bir sorun var; insanlar arasında iş bölümü ortaya çıktı -Russo söylüyor ben değil- ve bunun sonucunda Russo düşüncesinin en büyük düşmanı olan, Russo’nun toplum pasajında şeytan olan bir kavram ortaya çıktı nedir bu? Özel mülkiyet.

Özel mülkiyet ortaya çıktı. Bununla birlikte özel mülkiyetin ortaya çıkması ile birlikte; o toplum tabiat halinden, ilkel halinden uygar topluma geçer Russo’nun pasajında. Dolayısıyla da Hobs ve Locke’da olumsuz bir dönemden olumluya geçmişlerdir. Russo’da ise olumlu bir tabiat halinden beğendiği bir tabiat halinden beğenmediği olumsuz bir aşamaya geçilmiş insanlar. Russo’nun bir sözleşmesi bu. Russo’nun birinci sözleşmesi bir kesit, içinde yaşadığı topluma ilişkin kendisine sorunlu bir yapıyı anlatıyor.

Peki Russo’nun çözümü ne? O da ikinci sözleşme veya ideal sözleşme. Sınavda nasıl yazmak istiyorsanız öyle yazın. Yapılması gereken sözleşme olan sözleşme birincisi; ikincisi olması gereken sözleşme. Zaten siyasi tasarımı belirleyen şey de bu ikinci sözleşme.

İkinci sözleşmede ne olacak? Russo’nun çözümü ise 2.sözleşme yapılması gereken sözleşme. Birincisi olan sözleşme ikincisi olması gereken sözleşme

zaten siyasi tasarımı belirleyen bu ikinci sözleşme. İkinci sözleşmede ne olacak Russo'nun içinde yaşadığımız dünyaya ilişkin ikinci hediyesi ise bas baya anayasal düzeni kazandırıyor (birinci hediyesi bu eşitlik özgürlük). Rousseau diyince akla gelen ilk şey özgürlük=eşitlik, akla gelen ikinci şey ise genel idaredir.

Nedir bu genel idare? Rousseau'ya göre yani Rousseau ya göre olması gereken şey yeni bir toplum sözleşmesidir. Russo'nun bu bizi eşitsizlikler dünyasından kurtaracağı şey yeni bir toplum sözleşmesidir. Kitaplarda şöyle yazar herkes özgürlüklerinden vazgeçer, bütün özgürlüklerini topluma devrederler ve bütün özgürlüklerini topluma devrettikleri için özgürleşirler. Toplum sözleşmesine dahil olan taraf olan halk bütün özgürlüklerinden vazgeçerler, bütün özgürlüklerini bu yeni kurulan birlikteliğe devrederler, dolayısıyla da bütün özgürlüklerini devrettikleri için gerçekten özgür olurlar. Çünkü Rousseau'nun söylediği bu takıntılı olduğu bu şey, ilk sözleşmede ne vardı? Eşitsizlik vardı çünkü bu eşitsizliğin kaynağı neydi? Zaten bu içinde yaşadığı kâr toplumu, bireysel çıkar.

Hobs'da ve Locke'da bu yok mu? Hobs bunu söylüyordu, bireysel çıkarlar için birbirlerini boğazlar. Locke bunu söylemiyor mu? İnsan kendi davasının yargıcı olamaz çünkü daha çok ister.

Rousseau'nun söylediği şey özgürlükleri alırken toplumun geride bırakmasını istediği şey; bu bireysel çıkarlar. Yeni kurulan bu şey ne? Yeni kurulan bu cisim ne? Russo'nunkinden farklı devralan da halkın kendisi, devreden de halkın kendisi. Kurulan şey ne? Bunun bir adı olması lazım. Meclis mi? meclis değil. Halk bütün yetkilerini bütün tikel yetkilerini özel çıkarlarından vazgeçip bir kollektivite haline geliyor; bir ortaklık, bir kamu haline geliyorlar. Ortaya çıkan şeyin adı da **genel irade**.

Rousseau'ya göre genel irade tek tek o toplumu oluşturan bireylerin toplam iradesi değildir. Onların dışında onların tekil bireysel çıkarlarının dışında olan şeyleri koruyan şeydir genel irade. Russo'ya göre genel irade devredilmez, dolayısıyla ne olmaz?

-Temsili demokrasi olmaz.

Genel irade bölünmez genel irade yanılmaz. Bir kişinin bile söylediği sözü genel iradeyi söylüyor olabilir, genel iradeyi formül ediyor olabilir. Dolayısıyla ne meselesi genel irade? Bir azınlık meselesi değil, bir kolektif iradedir. Bir araya geldiğimizde hepimizin ortak bildiklerimizi ifade eden bir şey. Russo'nun genel irade dediği şey aslında günümüzde kamu yararı dediğimiz şeydir. Biz bir araya geldiğimizde tekil çıkarlarımızın ötesinde başka bir yarar var. Russo'nun dünyası bu Russo'nun görmek istediği, savunduğu dünya bu işte. Bireysel çıkarların değil bir kamu sağlığı ortak çıkarlarımız.

Bahsettiği sistem uygulanabilir mi? Belirli aralıklarla bir araya gelip çeşitli kararlar alması gereken bir mekanizmaya dayanıyor.

Yani doğrudan demokrasiye dayanıyor verdiği örneklerde doğrudan demokrasi örnekleri zaten. O toplumu oluşturan insanların düzenli olarak bir araya gelip genel iradenin ne olduğu konusunda karar vermesi gerekiyor belirli bir konuda. Bu genel irade zaman içinde neye dönüşüyor ? Bu milli egemenlik nasıl somutlaşıyor dünya üzerinde? Demokratik rejimlerde? Bizim anayasamızda bu yazmıyor mu? Bu nasıl somutlaşıyor? Milli egemenlik yenmez içilmez bir şey nasıl somutlaşıyor? Seçimin sonunda ne tecelli ediyor?

-Milli irade.

Russo'ya göre parlamento üyeleri halkı temsil edemezler. Kamusal yararı temsil edemezler ancak kendi çıkarlarını kendi ait oldukları çevrenin çıkarlarını savunabilirler dolayısıyla somut bir toplumun siyasal hayatıdır Rousseau'nun ikinci sözleşmesi.

Hobs ve Locke'da da sözleşmeler yapılır toplumun işi biter. Ondan sonra siyasal fonksiyonu söz konusu değildir. Russo'nun toplum sözleşmesi ise her karar içinde, genel iradenin ortaya her çıkışında, topluluk bir araya gelir ve her defasında genel iradeyi bir araya gelerek ortaya çıkarırlar. Genel iradenin orta çıkması dediğimiz şey ise yasama faaliyetidir. Genel irade kişiyi zorla özgürleştirir diye bir ifadesi vardı Russo'nun. Genel iradenin karşılaşılabileceği zorluk bireysel çıkarlardır.

<i>Yazar</i>	<i>İ</i>	<i>Tashih</i>	<i>İ</i>	<i>Yayın</i>
<i>Gültekin</i>		<i>Fatih</i>		<i>Aycan</i>

27 Mart 2019 Fransız Devrimi

Russo, Lock ve Hobs'un Sorunları

Geçen hafta Russo'yu anlattık ne hatırlıyorsunuz sorusunu sormayacağım çünkü bir şey hatırlamadığınızı biliyorum. Bir şeyi hatırlayan kimler? Bravo bir kişi iki kişi.

-Geçen hafta dersinize girmedim ama bir şeyler hatırlıyorum, Egemenlik alttaki her bir kişi için eşit olarak dağıtıldı ve bu bireylerin egemenliğin birer parçasına sahip olduklarını hatırlıyorum.

Gördüğünüz gibi derse katılmayanlar daha çok şey hatırlıyorlar derse girenlerde böyle bir bilgi yok çünkü onların kafası karman çorman.

-Hobs ve Lock'a göre doğa tasvirini olumlu yapıyordu.

Hobs'a göre Lock'un ki biraz daha olumlu Hobs korkunç çünkü. Russo'nunki bariz olumlu niye? tabiat halinde ne yok olunca güzel oldu?

-Özel mülkiyet.

Evet özel mülkiyet yok. Birinci sözleşme zaten özel mülkiyet sayesinde kurulacak; Russo'da iki sözleşme var ama bunu Lock'un iki sözleşmesi ile karıştırmayın geçen ders uyarıştım.

Lock'un iki sözleşmesi birincisi sivil toplumu kuran sözleşme, ikincisi sivil toplumu sadece ve sadece yargılama ve cezalandırma hakkına devrettiği yani egemenle kurduğu sözleşme.

Russo'nun iki sözleşmesi ise böyle bir sözleşme değil; 1. sözleşmesi tespit yani olan, özel mülkiyet ortaya çıktı. Bundan sonra özel mülkiyet sahibi olanlar olmayanlardan kendilerini korumak için ve onları da ikna ederek onları da kandırarak bir sözleşme ile devleti kurdular. O Russo'nun şahit olduğu devlet bir de olması gereken devlet. Bir de Russo'ya göre yapılması gereken şey, sorun özel mülkiyet, özel çıkar kişisel bireysel çıkarlar. Russo'nun sorun olarak tespit ettiği şey buydu.

O günkü Hobs'un sorunu neydi? geçen ders yine sormuştum, **Hobs'un sorunu güvenlikti. Lock'un sorun neydi? Mülkiyet.** Russo'nunki de mülkiyet ama aynı yerden mi bakıyorlar özel mülkiyete? aynı yerden bakmıyorlar, diğer yapılması gereken sözleşme "Herkes kendi özel çıkarından vazgeçecek" bunu kitaplarda şöyle okursunuz: Bütün haklarından vazgeçecek, kitaplarda böyle yazar ama okuyucuya bunun çok anlamlı gelmemesi lazım. Kendi özel çıkarlarından kolektivitinin, toplumun ortak çıkarlarını koruyacak **bir devlet**, bu ortak çıkara ne diyor Russo? **Genel irade**, bunun özelliği şu bireylerin tekil iradelerinin toplamı değil genel irade. Bir soyut topluluğun genel iradesi topluluğun ortak çıkarı.

Nasıl olur bu mantıksız bir şey mi söylüyor, kendi durduğu yerden mantıksız bir şey söylemiyor çünkü bireysel çıkarlar mutlaka birbiriyle çatışır.

Öyle değil mi? Ben size söylemedim mi içinizden birileri FF almak zorunda bu puanlama sisteminde. Biliyorsunuz değil mi birisi mutlaka F alacak bağıl sistem böyle bir şey çan eğrisi denen şey. Dolayısıyla da arkadaşınızla notunuzu paylaşırsanız eğer... arkadaşınızdan notunuzu saklayacaksınız çünkü yarışyorsunuz her biriniz. Bakın yan yana oturan arkadaşlar aslında siz birbirinizin düşmanısınız, birisi sıfır almazsa diğeri geçemez. Eskiden benim de görmediğim sistemde birbirinizin notunun bir etkisi yoktu sadece 40-50 alıyordu. Yani notlarınızı paylaşmayın telaffuzlarımda evet bazı problemler var ama ders notlarında da çok uçuk şeyler var yani, nasıl onu oraya yazmışlar şaşıyorum eve gidip okuyorum kendi notlarımı :) bu notlarda yanlış yazılmış yerlerden soru sorsam muazzam olur Aybike Hanım bu işin üzerine çalışıyor, gerçekten. Finalde belki düşünebilirim.

Russo diğerlerine göre biraz daha garip..

-Russo biraz sosyalist mi hocam?

Sosyalistler de atıf yaparlar Russo'ya zaten kendisi de garip bir adammış rahmetli. Bu özgürlük ve eşitliği birbirine eşitlemesi modern düşünce de bir şeyin kıvılcımlanması. Yanlış bir tespit değil yani söylediğiniz şey özgürlük ve eşitliğin birbirine denk kabul edilmesini bunu yazan Russo, diğerlerinde böyle bir eşitlik daha doğrusu eşitlik fikri yoktu.

Artık düşünürler bitti. Normalde genel kamu hukuku dersleri burada biter Russo'da biter. Siyasalda ki siyasi düşünceler tarihi de burada biter, kontak kapanır. Ama bu bizim tarzımız değil çünkü biz size bir telefon rehberi anlatmıyoruz dönemin başından beri bunu söyledim Hobs bunu dedi Lock şunu dedi, doktrinde bu var bunu ezberlemenizin bir manası yok biz size şunu anlatmaya çalışıyoruz biz size bugünkü modern devletten geriye doğru, bu kurumların -siyasal iktidar modellerinin- geriye doğru röntgenini çekiyoruz. Düşünürler de sadece çeşitli kerteriz noktasıdır. Kerteriz noktası ne demek? Denizcilikte ilgisi olan yok mu? Gemi ile giderken denizdeki çeşitli noktaları kendinize sabit olarak alırsınız buna kerteriz noktası denir yönünü belirlemek için ilkel bir navigasyondur.

Bundan sonraki planımız şöyle; bu hafta size Fransız devrimini anlatacağım, önümüzdeki hafta burjuva anayasacılığını anlatacağım ondan sonraki hafta biraz Marksizm ve Sovyet anayasacılığın anlatacağız en son geleneksel kültürlerden, İslam ve uzak doğuya anlatacağız ondan sonra genel tekrar ve bitiş. Ben Yatımla Ege Denizi'ne giderken sizler de Kütüphaneye ineklemeye gideceksiniz :) (hocanın Yatı yok)

Fransız Devrimi

Fransız Devrimi, dünyanın içinde doğduğumuz bu dünya haline bu seviyeye gelmesine neden olan tarihsel noktalardan bir tanesidir. Fransız Devrimi süreci biz de öyle anlatılır ki sanki 13 Temmuz 1789 da geldiler, 14 Temmuz'da ihtilal oldu 15 Temmuz 1789'da bu Cumhuriyet, bu modern kurumlar oldu ve herkes farklı bir yurttaş haline geldi (her şey bir anda oldu bitti). Halbuki hiç böyle değil. Fransız Devrimi eğer bir tarih vereceksek 1789 1815 arasındır yani 26 yıl yapıyor. Fransız Devrimi 14 Temmuz 1789 değil Fransız Devrimi -şu derste bunu öğrenmekten daha büyük hiçbir şey yok- 14 Temmuz'da kutlanıyor ama gerçekten öyle değil peki bu tarihte ne oldu?

Eskiden var olan Bastil hapishanesinin basılmasıdır, bunun basılmasının iki nedeni vardır. Bize sadece birincisi anlatılır içinde biraz mahpus olması ama buranın basılmasının biraz da manevi bir önemi var Fransız monarşisinin Paris üzerindeki gözüdür. Yüzüklerin Efendisi'ndeki Sauron'un Gözü gibidir biraz saçma bir örnek oldu ama. Bir şey daha vardı yalnızca Mahpus yoktu az Mahpus vardı zaten ama asıl başka bir şey vardı Bastil'de ne olabilir? Ne lazım ihtilal yapmak için? asker değil asker zaten halk. Teknik olarak ne lazım?

-Barut.

Bastil'de barut var. Peki bu işler niye başladı biraz geri gidelim. <Ne oldu çıkıyor musun? -telefonu şarja takacağım, ohooo :)) Kayıtcı herhalde onlardan birisi.> 17. yüzyılda neler olmuştu onu anlatmıştım devrimler oldu neyin önünü açmıştı? Bu devrimler kimlerindi?

-Burjuvazinin

Kapitalizm'in İngiltere'den ilerliyor olması kendisini ekonomik olarak açmasının sonucu ne olabilir, para varsa neyin artar devletsin sen?

-Gücün.

Anlaşmazlıklar 17.yüzyılda nasıl çözülüyor, savaş ile çözülüyor. Ne zamana kadar bu böyle oldu? 1. Dünya Savaşı 2. Dünya Savaşı Birleşmiş Milletler'e kadar. Bu kurumlar uluslararası anlaşmazlıklar şiddete başvurularda çözülmesin diye var. Nasıl modern devlet şiddet tekeli bireylerden aldı, ihkak-ı hakkını. Bu uluslararası sistemde önce Cemiyeti Akvam sonra Birleşmiş Milletler anlaşmazlıkları şiddet kullanmadan çözme yollarını açtı.

Fransız monarşisi senin elinde bazı sorunlar var, askeri olarak çok gerisinde kalmış savaşları kaybediyor (ve İngiltere'nin güçleniyor olması) dahası bir de Amerikan Bağımsızlık Savaşı yürüyordu 1775-1783. Amerikan Kurtuluş Savaşı'nı kime karşı verdiler? Birleşik Krallığa karşı. Fransa-İngiltere aralarında husumet var çünkü Amerika'da onun sömürgelerini almıştı.

İngiltere almış başını gitmiş parlamento, tüccarların manifaturacıların isteklerine uygun davranmaya başlamış dolayısıyla ekonomi çok daha hızlı büyümüş. Fransa'da da büyümüş ama İngiltere çok daha hızlı.

İngiltere bu işi hallettikten 100 sene sonra Fransa da ne var hâlâ neler var? öyle veya böyle bir çeşit serflik var az da olsa, feodal harçlar devam ediyor, ayak bastı parası denen topraklardan geçiş ücretleri, Kilise vergisi köylüden aldığı ondalık vergi denilen vergi devam ediyor yani bildiğiniz Ortaçağ. Her ne kadar birçok şey değişmiş gibi görünse de o kurumlar devam ediyor dahası bunları yaparken bu paraları kimler topluyor?

Aristokrasi bunlara kılıç asilleri diyorlar. Lakin burada şöyle bir sorun var bu parayı toplayanlar bu kesim vergi vermiyor çünkü Ortaçağ bir ayrıcalıklar, statüler devridir farklı imtiyazlar devridir. İki katmanda Devlete vergi vermiyor (Diğeri ruhban sınıfı).

Fransız monarşisi, değişen dünyaya ayak uydurmuş İngiltere'yele aynı mücadele içinde farklı zihniyete sahip bir ülke. Peki ne yapmak zorunda? vergileri arttırmak zorunda ama bu aynı zamanda bunu şöyle diyelim bir **vergi reformu** yapmak zorunda, vergilendirmediği kesimler neredeyse ekonominin %90'ı, dolayısıyla onlardan vergi alması gerekiyor 1)Feodal birimlerden vergi alması gerekiyor 2) Yine bu toprakları işleten ruhbanlardan alması gerekiyor 1780'lerde. Bu girişime asiller karşı çıktı, aristokratlar ve Kral 1614'ten beri toplanmayan feodal meclisi toplantıya çağdı.

Genel katmanlar diye çevirebileceğimiz (éta jenagö) aslen 1614'e kadar iki tabakadan oluşuyordu. Kimdi Ortaçağın iki tabakası? Ruhban ve feodal beyler, bir de bunların yanına bir üçüncü tabaka denilen bir katman eklendi. Burjuvazi de çeşitli biliyorsunuz böyle yumurta gibidir büyüklü küçüklü kendi içinde orta-üst sınıfları vardır.

1789'da ilk defa toplandı bunlar. Fakat bu üçüncü tabaka denilen sonradan gelenlerin, sonradan görenlerin talepleri sonucunda kral bunları kapı dışarı etti, kapıyı kitledi almadı içeriye; bunlar da bizi almadığınızı sürece biz burayı terk etmeyiz dediler. Bu olaylar Paris'in içinde oldu sonra dediler ki bundan sonra bizim adımız üçüncü katman değil tırnak içinde **Ulusal Meclis**dir; farkında mısınız Ulusal Meclis, 1789'dayız.

Bu karışıklığın içinde bu adamlar Bastil'i bastılar ve devrim ateşinin fişğini atmış oldular. Kral kaçtı oradan tekrar Versay'a kaçtı kadınlar Parisli kadınlar gidip Kralı geri getirdiler 20bin kadın önde arkada işe yaramaz erkekler gittiler Kralı Versay'dan Paris'e getirdiler. Paris'te bizim Türkiye'deki İstanbul gibidir İstanbul ve İstanbul olmayan yerler diye ayrılıyor ya orada Paris ve Paris olmayan yerler olarak ayrılır. Paris'te 1789 yılında bunlar olurken bundan hareketlenen köylüler o zaman cep telefonu vesaire yok haberler biraz yavaş gidiyor, Fransız köylüleri bu devrimden etkilenip taşradaki feodal binalara, kurumlara, kişilere saldırmaya başladılar bunun adına da **Büyük Korku** dediler. İki şehrin hikayesinin okuyan var mı orada anlatılan hikayeler biraz bunlar anlatılıyor.

Genel olarak size bir tavsiye yazarın kimin penceresinden olayı anlattığına dikkat edin, edebiyatı da okurken kimin hangi hikayeyi nereden anlattığı önemlidir.

1789 kabaca dörde bölünebilir 1789-1792 birinci kısmıdır, buna meşruti monarşi dönemi de diyebiliriz. Kral hala sağ ve ulusal meclis ile beraber Kral Meşruti monarşi olarak varlığını sürdürüyor. Bu arada Kral boş durmadı eski rejimi tekrar kurmak için hem içeride hem dışarıda çözüm ortaklarıyla çeşitli çalışmalar yapmaya devam etti. Avusturya'da ve Fransa'da monarşiyi tekrar ihdas etmek isteyen Avusturya ve Prusya orduları Fransa'nın kuzeyinde dayanmışlardı, diyeceksiniz ki Avusturya İmparatorluğu, Prusya devleti başka başka devletler onlara ne Fransa'daki sistemden? Avusturya'daki ve Prusya'daki imparatorun Fransa'daki yönetimin monarşi olup olmaması ile ne ilgisi var?

-Sıçrama yapabilir korkusu.

Peki bunlar Nasıl sıçrayacak farklı farklı yerdeler? Fransa'daki monarşi yıkılırsa bunun Avusturya üzerindeki etkisi ne olacak? Avusturyalılar gerizekalı mı, onlar düşünemiyorlar mı? Fransızlar yaptıktan sonra bakın onlar yaptı onlar yaptıysa demek ki iyi bir şeymiş mi diyorlar? Bunun bağlantısını kurmanız lazım ki ben ikna olayım yoksa bunu böylece demenin manası yok kağıda bunu böyle yazmanın da bir manası yok.

-Birlikte beraber yapabiliriz inancı olabilir.

Bu nasıl belli olacak Avusturya'daki başına tül takmış köylünün Paris'te ne olup bittiğinden nasıl haberi olacak sınırı boşverin aynı dili bile konuşmuyorlar. Yani 1789'da avam dedikleriniz okuma-yazma bile bilmiyorlar.

-Ticaret yapabilirler illaki iletişime geçerler.

Tamam size haber gelse mesela Yunanistan'da birileri ihtilal yapmış siz de burada ihtilale başlar mısınız? Yunanlılar yaptı hadi biz de başlıyoruz der misiniz?

-Hocam ben Fransa'dan örnek vermek istiyorum mesela bu sarı yelekli bir şeyleri bahane etmişlerdi, Eğer Bizim ülkede de ortam bulsalar da bunu yapmak isteyeceklerdi.

Bu arada dersi de kaynatıyorum :) Avusturya orduları Fransız devrimini boğmak için Fransa kapılarına dayandılar Fransa'nın kuzeyine kadar geldiler. Ben diyorum ki onlara ne? Siz de bana dediniz ki onlara da sıçrayacaklarından korktular, ben de diyorum ki bu sıçrama nasıl oluyor çünkü bu sıçrama insanlar arasındaki bir ilişki nasıl sıçrar niye sıçratırsın? Avusturya'da monarşiyi devirecek olsalar devirirler, Fransa'nın yiğidi yiğitte Avusturya'nın ki değil mi yapacak olan zaten yapar öyle değil mi?

-Cesaret bulurlar ya da dış güçlerden yardım alma ihtimali var.

Yani neyi sıçratır neyi gösterir, (yapılabileceğini). Eğer Galatasaray rövanş maçında 5-0 galip gelmeseydi bir Türk futbol takımının Avrupa'da bu kadar ilerleyebileceğini göstermeseydi buna belki kimse inanmazdı çünkü daha önce buna bir örnek yok.

Hiç 1788'de herhangi bir Fransız'a 1789'da Kralın mutlak monarşisinin devrileceğini ve bir çeşit Meşrutî monarşi geleceğini söyleseydin kimse sana inanmazdı. Velhasıl 1792'deki kriz bir yandan savaş -herkesin bu savaştan bir çeşit beklentileri de vardı- Kralın yanındaki birçok subay karşı tarafa geçmişlerdi, parlamentonun çağrısıyla binlerce kişi Fransa'nın her yerinden sıradan insanlar savaşa katılmak için Paris'e doğru yola çıktılar bunların en meşhurları, bugün en meşhurları en meşhur yapan yolda gelirken söyledikleri türküdür Paris'e gelirken söyledikleri türküdür; bugün Fransız Ulusal Marşı olan La Marseillaise. 1792'nin devrimci duygularının billurlaştığı şarkıdır.

Allons enfants de la Patrie
Le jour de gloire est arrivé
Contre nous de la tyrannie
L'étendard sanglant est levé

İleri kardeşler vatan için ileri!
Şan şeref günü geldi çattı işte!
Karşımıza geçmiş kanlı sancağını
Tiranlık bir kez daha çekiyor göndere

Bunun sonucunda 1792'de yeni bir meclis kuruldu ve bunun adı da konvansiyon oldu. Fransız devrimindeki meşhur insanların çoğunun olduğu dönem budur, Mecliste neredeyse Hobs'un tabiat halinde bize tasvir ettiği siyasal ortamı vardı. Zira önce bunlar çeşitli siyasal ve sınıfsal yapıyı temsil ederken tıpkı Kromwell'in İngiliz devrimindeki gibi, Kralı kimin ordusu ile devirmişti ordusu kimlerden oluşuyordu Püritenlerden, orta sınıfın daha alt kademelerinde ki sıradan insanlardan oluşuyordu. Kralı devirttikten sonra Kralı devirirken ki çözüm ortaklarını siyasal eşitlik isteyen sıradan halkın liderlerinin birazını öldürttü yani işini bitirdikten sonra dönüp eşitlik isteyenlere saldırdı. Fransız Devrimi de aşağı yukarı böyle.

Fransız Devrimi'nin zihin gücü ilk kurulan ulusal Mecliste somutlaşan sonra konvansiyon da somutlaşan o siyasi düşüncüler; bunların büyük bir kısmı da avukattır. Yani devrim devirmekten bir cismi devirmekten geliyor yani devrim, bir siyasal rejimi güç kullanarak değiştirmek bu takım elbiseli insanların yapacağı bir iş değil. Daha doğrusu bu işin iş yükü, hamallığı kravatlı gömlekli kişilerin yapacağı bir iş değil sayıları da yetmez nihayetinde bilek işidir bir şeyi devirmek fiziksel güç gerektirir ve bir sistemi deviriyorsanız hele bir monarkı deviriyorsanız buna insan gücü ihtiyacınız olur.

Bu insan gücünün kaynağı halihazırda açlık çeken, siyasal alandan dışlanan, işsiz, yoksul, <yeni aptal bir laf var onu kullanacağım> korunmasız insanlarla olur 1648'de böyle oldu. Kralın kafasını kestikten sonra geri dönüp çözüm ortakları kesti Kromvel. 1789'da da böyle oldu devrimi

yaptıktan sonra geri dönüp onlara hadi sizin işiniz bitti dediler, bunu da nasıl yaptılar diğer ders anlatacağım.

Lakin her başları sıkıştığında hemen hemen hepsi Kralla uzlaşmak istiyordu hepsi mülkiyetlerine gelecek olan zarardan korkuyorlardı. Fransız Devrimi'nin meşhur aktörlerinden olan avamlar yani o asillerin giydiği donu giymeyenler, sıradan insanlar, sokaktaki insanlar, işçi sınıfı değil sınav kağıdına işçi sınıfı yazarsanız kağıdınızı çizerim, 1789'da işçi sınıfı yazarsanız kağıdınızı çizerim ne isterseniz yazın avam deyin kent yoksullu deyin ama işçi sınıfı demeyin 1789'dayız.

Jakobenler siyasi iktidarı kurup ettikten sonra dönüp ılımlı Jilobenleri imha ettiler. Kendi iktidarlarını, jakobenlerin de olduğu radikallerden infaz ettiler. Sonra geriye kimse kalmayınca tersine dönüp Robespier'i ve Jakobenleri infaz ettiler 1794. 28 Temmuz olması lazım Robespier'in infaz tarihi çünkü yanlış hatırlamıyorsam Konvensiyon'da -mecliste- 27 Temmuz'da suçlandı 28 Temmuz'da da infaz edildi. Dolayısıyla Fransız devrimi denilen şey 15 Temmuz 1789'da Kralın bir kenara atıldığı bir devrim değildir. Kralcılar, burjuvazinin çeşitli parçaları, aristokrasinin çeşitli parçaları, çeşitli katmanlar, sankülotlar bilmem neler her birisinin çeşitli dengelerde çeşitli zamanlarda bir araya geldiği birbiriyle mücadele ettiği bir dönem bu.

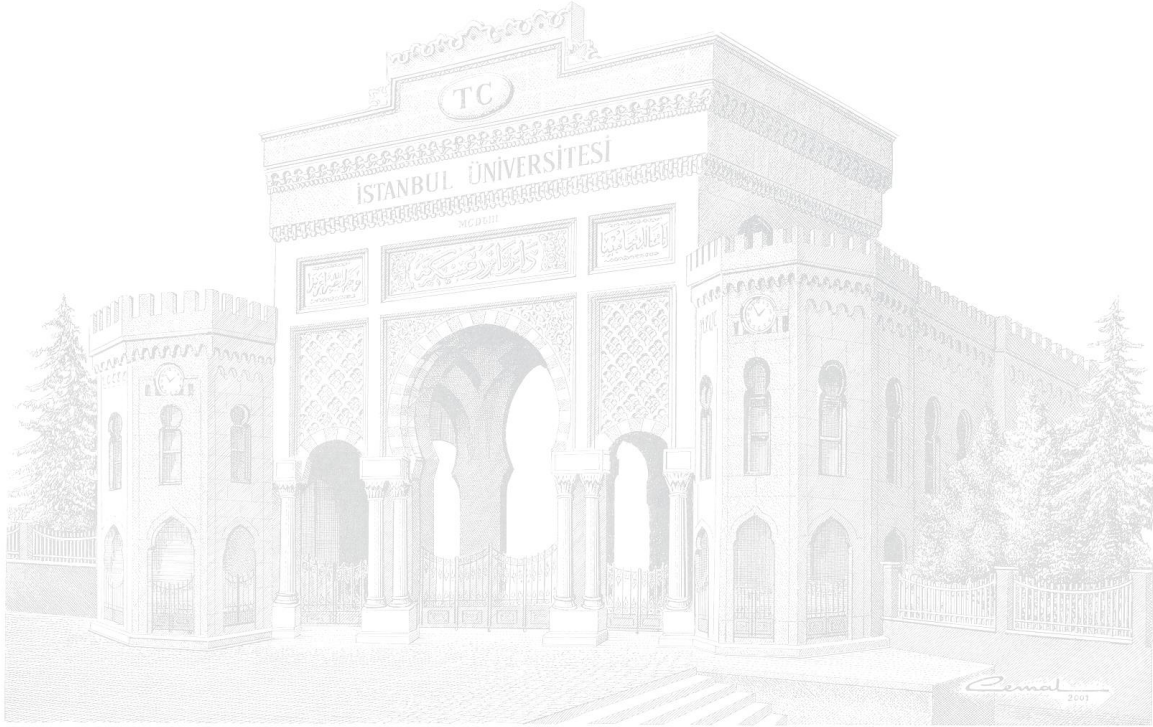
1709 da karşı devrim bu arada Robespier'in yani radikal Robespier'in - 1789 devrimin en radikal savunucusu Robespier'in- infazında somutlaşan karşı devrim çeşitli yerlerde palazlanmaya devam etti. Bu arada 1793'de Kral da infaz edildi. Öyle başladı zaten bu işler 1795'de devrim yeni bir merhaleye dönüştü buna da Fransızcada direktuvar denilir.

Beş kişinin metni, bir nevi olağanüstü metin bu arada ordular da başarıya ulaşmaya başlamıştı sıradan insanların oluşturduğu bir ordu fakat subaylarını kendileri seçmişti, evet askerler subaylarını kendileri seçmişti. 1793-1799 direktuvar dönemi. Nihayet devrimin son aşaması artık Fransız sınırlarının dışına taşıdığı meşhur Napolyon Bonapart 1799'da kurtarıcı olarak geldi, 1804'de kendisine papaya imparator ilan ettirdi.

Ama ben size İngiltere'den bahsederken söylemiştim 1804'de herhangi bir başka kişinin Fransa'da İmparator olması adının ne olduğunun Napolyon'un adının ne olduğunun hiçbir önemi yok. Fransız Devrimi'nin talepleri yani ulusal Birliği merkezden yöneten ulusal Devleti, feodal devletin kurulmasını, feodal ödentilerin kaldırılmasını. 1789'da monarşi feodalitenin ilgasını kararnamesini yayınlamıştı ulusal meclis ama bu işler böyle kanun yapmayla öyle olacak işler değil. Dahası bu geçiş ücretlerinin kaldırılması hepsinin bir yana, medeni kanun savaşa bütün Avrupa'ya yaydı Fransız Devrimi dediğimiz şey, eğer elinizle tutmak isterseniz hemen çantanızın içindeki Medeni Kanundur. Çünkü burjuva dünyasında artık o geçmişte kalmış zombilerin -zombi ne demek yaşayan ölü- dünyasının yerine geçecek olan burjuva dünyasının temel belgesi Medeni Kanun dur.

Grekçesi Kot Sivile'dir. O yüzden Kot Napolyon denir, Napolyon yazdığı için değil çünkü Napolyon ordularıyla o Medeni Kanunu Fransız burjuva devrimini Avrupa'ya yaydı dolayısıyla da Fransız Devrimi deyince aklımıza ne gelir Fransız İnsan ve Yurttaş Hakları Bildirgesi gelir, 1789 tarihli onu belki bir daha ki derste biraz daha fazla anlatırız. 6. Maddesine dikkat edin neydi **“Yasa genel iradenin ifadesidir.”** Russo'yu niye anlattığımı anladınız mı?

Yazar

Aycan

İÜHF-İMECE PAYLAŞIM

1.SINIF İÖ

GENEL KAMU

NİSAN

İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Genel Kamu Komisyonu yazarlarının ortaklaşa emeğiyle,
özveriyle hazırlanmıştır. Ücretsizdir

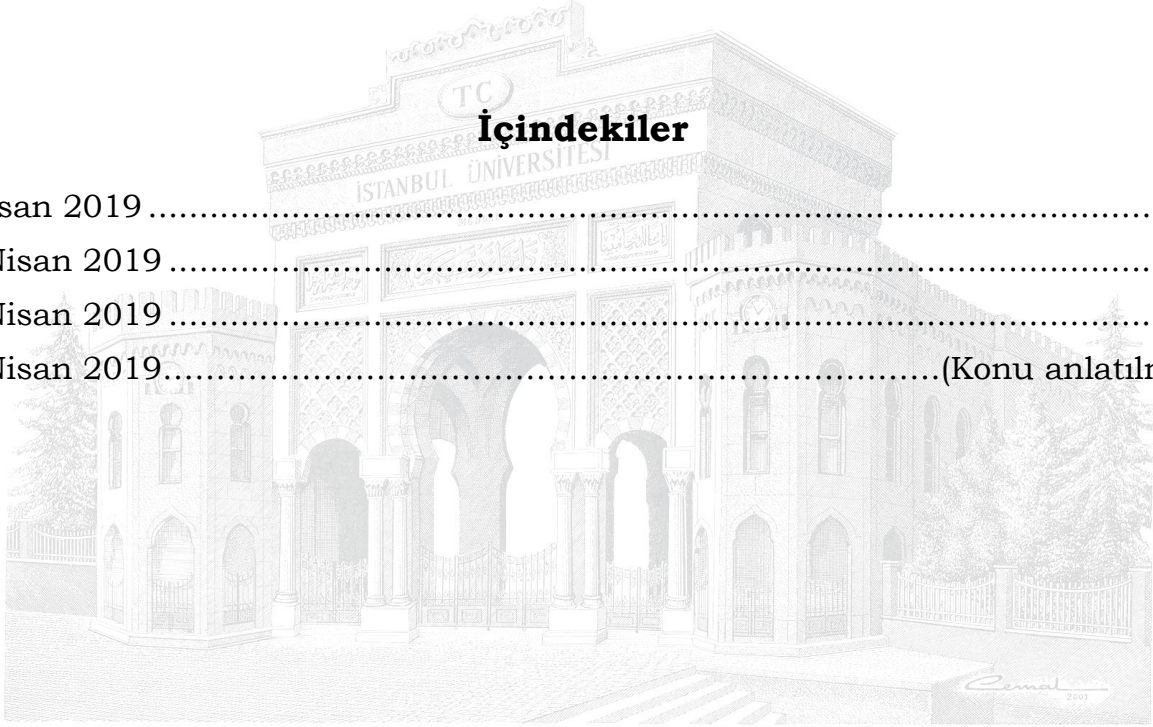
Genel Kamu

Nisan

İÖ

İçindekiler

3 Nisan 2019	2
10 Nisan 2019	7
17 Nisan 2019	11
24 Nisan 2019.....	(Konu anlatılmadı)

3 Nisan 2019

Fransa'nın ulusal gününü soruyorum. 14 Temmuz. Bizimki?

-15 Temmuz. ☺

Çakarsınız sınavda çakarsınız.

Bizim ulusal günümüz hangisi?

29 Ekim, bravo.

Peki başka ne hatırlıyorsunuz?

-3. Katman

Kendilerini ulusal meclis ilan etmişlerdi. Kimdi o 3. Katman? "Sonradan görenler" bunu asla unutmayın; 'sonradan görenler'

Geçen haftadan sonra ne düşünüyorsunuz Fransız Devrimi hakkında? Bir ton şey anlattım size.

Bildiğiniz tek şey şuydu: milliyetçilik dünyaya yayıldı.

Geçen Çarşamba neler öğrendiniz peki?

Kaç yıl sürdü peki Fransız devrimi? 14 Temmuz 1789'da başlayıp 15 Temmuz 1789'da mı bitti?

-1815'de.

Dolayısıyla kaç sene sürdü? 26 yıllık bir dönem aslında Fransız Devrimi dediğimiz olay.

İlk çağın siyasi idare modeli neydi? Neydi?

-İmparatorluk.

İlk çağ diyorum?

-Monarşi

Değil.

Şehir-devleti.

Evet. Doğru. Roma da bir şehir devletiydi. Hatta Osmanlı da bir şehir devletiydi. Osmanlı aslında İstanbul'du. Roma İmparatorluğu denince aklınıza neresi geliyor? Bravo, Roma.

Orta çağın siyasi idare modeli neydi peki?

-Feodalite.

Nasıl bir yapısı vardı peki feodalizmin?

-Tarım alanlarında kendi ihtiyaçlarını karşılıyorlar.

-Alttakiler üsttekilere tabi.

Bu ne demek?

-Hiyerarşi.

Ama nasıl bir hiyerarşi?

Vassal-süzeren ilişkisi. O ona bağlı, o da onun üstündekini vs.

Peki, burjuva devrimiyle gerçekleşen dönüşüm neydi? İngiltere'yi, Fransa'ya anlattım, çok az Hollanda anlattım.

Daha önce olmayan ne oldu?

Siyasi alana dair daha önce olmayan ne var burada? 17.-18. Yüzyıl itibariyle, siyasi alanda..

Kimlerden bahsediyoruz?
Kimlerden bahsetmiyoruz?

-Seçme seçilme.

Yani kimler? ÂVAM. Sizler.

Eğer avamın gücüne muhtaç olmasalardı, o dönemin siyasi aktörlerinin hiçbiri bu işe girmezdi.

Ne İngilizler, ne Fransızlar..

Kurulu düzene başkaldırırken, siyasi rejimi dönüştürmek isteyenler bu yeni dünyanın getirdiği yeni zenginler; yani Burjuvazi..

Avamı bir kere işin içine katarsanız bunun geri dönüşü yok.

Dolayısıyla size Cromwell'de bunu anlattım.

Cromwell monarşiyi devirdikten sonra kime döndü, ordunun içindeki eşitlikçileri astı kesti.

Fransız Devrimi'nde de aynısı oldu.

Devirme işi kol gücü gerektiren bir iş. O iş hallolduktan sonra yapılan anayasalarda dediler ki: 'bugüne kadarki katkılarınız için teşekkür ederiz, ama bundan sonra sizinle çalışmayacağız'

Bunu nasıl yaptılar sizce? Siyasal alandan avamı nasıl dışlarsınız?

-Hocam avamın parası yok. Seçilmek için belli şartlar koyarsak avam zaten dışlanmış olacak.

BRAVO. Peki bunu paraya nasıl bağlayabiliriz?

-Şu kadar vergi verenler oy kullanabilir deriz mesela.

Seçme ve seçilme hakkının vergiye bağlanması..

Ben mesela milletvekili olmaya başvuramıyorum. Aday adaylığı için para gerekiyor.

Partilerin çeşitli tarifeleri var. Aday adayı olmak için para vermeniz gerekiyor partiye.

Geçen sene baktım en ucuz hangisi olur diye; o bile 20 bin lira oluyordu.

Seçme ve seçilme hakkının mülkiyetle ilişkilendirilmesi..

Vergiyi kim verir?

Bugün KDV var, herkes vergi veriyor. O zaman nasıldı?

-Mülkiyet sahipleri.

Evet.

Yani kim?

Zenginler.

Dolayısıyla da Fransız devriminin sonrasında kitlelerin siyasal alanın dışına itme yöntemi budur:

**SEÇME VE SEÇİLMEDE
MÜLKİYET/VERGİ ZORUNLULUĞU**

Bu uzun yıllar devam etti.

Ta ki 1848'e kadar.

Daha önceki siyasi modellerde olmayan 1 şey daha var? Ne var? Valla zor soru. Bileni yemeğe götürücem. Haftaya Çarşamba, nerede istiyorsanız.

ANAYASA.

Peki nedir anayasa? 1 senedir okuyorsunuz. Basit bir soru: anayasa nedir?

-Devletin şeklini, unsurlarını düzenleyen; temel hak ve özgürlükleri güvence altına alan ve normlar hiyerarşisinde en üstte yer alan hukuk normu.

Evet başka bir cevabı olan var mı?

-Toplum sözleşmesi

-devleti kuran sözleşme

Bunların hepsi doğru ama anayasa nedir ne?

Modern öncesi devletler neyle kuruluyordu ki şu an bir kağıt parçası ile kuruluyor?

İlk anayasa hangisi? Amerikan anayasası, 1787.

Peki nerden çıkmış bu anayasa? Daha önce olmayan bir şey.

Niye çıkmış bu anayasa? Niye dünyada anayasacılık yayılmış? Ve hala devam ediyor?

Şu an anayasası olmayan devlete devlet diyor muyuz?

Yav NİYE ÇIKMIŞ BU ANAYASA NİYE?

Niye daha önceki siyasi modellerde anayasa yoktu da çıktı? Modern-öncesi sistemlerde devlet yok muydu da?

Devlet dediğimiz şey neydi? Monarkın hükümdarın kendisi?

Neye dayanarak iktidarını sürdürüyordu? Tanrı'ya. Başka neye? Asil kana.

Bugün modern hükümdar neye tekabül ediyor?

-Yürütme organı

Parlamentar rejimde bakanlar kurulu, başkanlık rejiminde başkan olur.

Modern devlet neye dayanıyor peki?

-Anayasa'ya.

Nerden çıkarıyorsunuz bunu?

Evet cevap anayasa. Ama neden anayasa.

İktidarı kim belirliyor?

Halk.

Halkın belirleyeceği nerede yazıyor?

Anayasada yazıyor.

Modern devletin siyasi iktidarının kaynağı ANAYASA'dır.

Neye dayanıyor? MİLLET EGEMENLİĞİ'ne. (başka şeye dayanıyorsa da yine anayasada yazacaksınız)

Anayasa hukuku dersinin eski adı Esas Teşkilat idi. Neler var başka anayasada? Okuyun bakalım biriniz.

Mülkiyet ile siyasal alandan dışladılar. Kadınlar da siyasal alanın dışında. Kadınların siyasal alana dahil olması çok yakın. 1970'lerde olanlar bile var, ne 18. yüzyılı? 200 sene yani 200 sene.

Köleler de bu alanın dışında.

Atina demokrasisini beğenmiyordunuz ya? Bundan 2500 sene öncesi. Köleleri ve kadınları siyasal alanın dışına itmiş diye. Ee nerde 1789?

Bütün hakların anası ne?

MÜLKİYET!

Her şey mülkiyetten.

1789'dan beri anayasacılık diye bir düzen var ve modern siyasi düzen bunun üzerine kurulu.

Modern anayasa dediğimiz şey şu sağdaki tablo: bir bina (constitution)

(TAHTAYA BİR ŞEYLER ÇİZİYOR)

Bizim anayasamızda başlangıç var mı? Var.

Neye yarar peki?

-Devletin ideolojisini belirler.

Bravo. Anayasayı soyutlayan bir metin aslında. Bu anayasayı yapanlar niye yapmışlar, neyi hedeflemişler onu anlatır.

Benden size tavsiye : anayasaların başlangıcını muhakkak okuyun. İnsan hakları belgelerinin de başlangıcını okuyun önce. Anlayın o metnin niye yazıldığını.

Peki soldaki kolon?

Haklar ve ödevler.

Peki neden H harfi büyük ö harfi küçük?

-Haklarımız ödevlerimizden daha fazla olduğu için

-önce haklar

Önce hak, önce hak!

Ödev olmak zorunda mı?

Ne ödevleriniz var mesela? Yurttaş olarak.

-Vergi.

Başka?

-Askerlik

Yani; yarısı için geçerli.

HAKLAR VE ÖDEVLERİN BİR

İLİŞKİSİ YOK: → Burjuva

anayasalarının temel özelliği

Haklar zaten doğuştan var, ödev

olmasa da olur. Haklar ödevlerin

karşılığı değil. O yüzden ö küçük. Siz

ödevlerinizi yerine getirmesiniz de

hak ve özgürlükleriniz devam ediyor.

Yani askerden kaçtın diye, senin

yaşam hakkın yok, adil yargılama

hakkın yok diye bir şey ilke mümkün

değil.

Haklar nereden geliyor? Doğuştan.

Peki ikinci kolondakiler ne? O ve U.

Birinci kolon Haklar ve özgürlükler.

İkinci kolon ne?

Organlar ve bu organların işleyiş

Usulleri.

Siz zannediyorsunuz ki bu kolonların

sırası veyahut ta anayasayı

açtığınızda 1. Bölümün haklar ve

özgürlükler 2. Bölümün organlar ve

usuller olmasının tesadüfi olduğunu

düşünüyorsunuz.

Halbuki liberal burjuva anayasacılığının tastamam karşılığıdır.

Önce haklar! Önce bireyin hakları..

Bunun üstüne kurulu bu düzen.

Diğer her şey ikincildir bu anayasal mimari içinde. Haklar ve özgürlüklerin arkasından gelir.

Neden?

Siyasal düzen ne? Hepimizin bir arada yaşamasını sağlayan düzen. Hobbes öyle demiyor muydu? Devletin işlevi ne? Bizi bir arada tutuyor.

Biz toplumun sırtından geçinen asalaklarız. Nereden geliyor yediğiniz içtiğiniz şeyler? Ne yiyorsunuz mesela en çok? Döner.

İnsan biyolojik varlığını sürdürmek için üretir. Açlıktan ölmeyelim, kışın soğuktan donmayalım diye üretiyoruz. Bunların hiçbirini siz yapmıyorsunuz. Sizin için başkaları yapıyor.

Dolayısıyla siz biyolojik varlığınızı sürdürmek için çalışmıyorsunuz.

Bu üretimi siz yapmıyorsunuz, bu yüzden asalaksınız. Bunu bizim için yapanlar var. Onun karşılığında biz ne veriyoruz?

Devlet bütün gücünü buradan alıyor. (anayasadan). Burada yazmayan hiçbir şeyi yapamaz devlet. Devlet dediğimiz şeyin kullanma kılavuzu budur. Bu yoksa devlet de yoktur. Bu insanların bir kazanımıdır. 1787'den önce anayasal düzen diye bir şey yoktu.

Dolayısıyla Hobbes'un dediği şey neydi? Tanrı'ya cevap verecekti. (Only God can judge me) Görecek miyiz biz onu? Kim karar verecek?

İsterse anayasal monarşi olsun, bir devletin anayasası varsa o devletin ne yapabileceği onun anayasasında yazar. 1787'den önce böyle bir mekanizma, bir mimari bir sınır yok. Dolayısıyla çerçeveyi çizen belge bu.

Bu bütün insanlığın kazanımıdır, sadece Fransızların Amerikalıların değil.

Anayasanın ne olduğunu, ne işe yaradığını unutmayın.

Anayasa yoksa, anayasal düzen yoksa ne olur?

Rahmetli Özal "Anayasayı bir kere delmekle bir şey olmaz." demişti. Bu ne demek?

1 kere delmekle 50 kere delinmesi arasında bir fark olabilir mi?

Anayasa dediğimiz şey bizim içinde yaşadığımız bir düzen. Onu ihlal edemezsin.

Anayasa demek bu. Binlerce insan öldü bunun için. Kıymetini bilin diye söylüyorum.

Anayasalar kalemle yazılmadı; **anayasaların mürekkebi insan kanıdır.**

Niye anayasa öğrendiğinizi anlayın istiyorum.

by OFK

10 Nisan 2019

Sanayi Devrimi

17. yüzyıldan beri bir devrimler çağına girdiniz. Ben en azından iki tanesi üzerinde uzun uzun olarak iki devrimi anlattım. Bunlar dışında Amerikan devrimi var Hollanda devrimi var falan filan. Ama bu devrimler çağının üçüncü veya ikinci ayağının bir üçüncü parçası daha var. Bu da büyük devrimler çağının ikinci aşaması olan **sanayi devrimi**. Sanayiye duydunuz mu? Çok basit aslında, bugün baktığımızda bunu insanlık nasıl bulamamış, binlerce sene bu nasıl kimsenin aklına gelmemiş? Sanayi devriminin ne ile başladığını biliyor musunuz?

-Buhar makinesi.

Hiç buhar makinesi gördünüz mü? Buhar deneyi yaptınız mı, eskiden yapıyordu. Çok basit, suyu kaynatıyorsunuz su fokurduyor. Evde çay yaparken görmüşsünüzdür. O fokurdamanın sonucunda buhar çıkıyor, enerjinin bir parçası tabii ki bir dönüşüm, onun yarattığı enerji ile makineler çalışmaya başlıyor. Bu kadar basit bir şey aslında dünyayı değiştirdi. Çünkü o güne kadar el gücüyle veya insanın kol gücüyle veya hayvan gücüyle yapılan bir anda makineleşmeye başladı bu buhar gücüyle birlikte. İlk nerede buhar enerjisiyle çalışan makineleri görmüş olabiliriz? Coğrafi olarak değil, ilk hangi makinelerde görmüş olabiliriz?

-Dokuma makineleri.

Bağıl sistem çünkü. Bunun sonucu ne oluşmuş olabilir? Daha önce insan gücüyle yapılan bir faaliyetin makineye geçmesi gerekildiğinin sonuçları nelerdir?

-İşsizlik.

Çünkü neredeyse on bin kişinin yapacağı bir işi bir makine çok daha düşük maliyetle yapabilir. Peki, insanlar işsiz kalmaktan memnun olurlar mı?

Sanayi devrimi İngiltere’de ortaya çıktı ve ilk tepki makineleri kırmaktı. İnsan ilk böyle tepki koymuştur, aç kalıyor insanlar, işsizliğin sonucu açlık. Bugünkü gibi sosyal devlet anlayışı yok. Bugün işsizlik ödenmesi var mesela, işsiz kalırsanız eğer çok iyi bir miktar değil ama elinize bir para geçiyor sonuçta. Dolayısıyla işsiz kalmanın ilk sonucu, açlık. Bir insanın damarına daha fazla basacak bir şey yok herhalde. Dolayısıyla bu insanların verdiği tepki de makine kırıcılık. Ama tepe noktası, bastırılma noktası da 19. yüzyılı buldu 1812’de nihayetinde 12 bin askerle bastırıldı makine kırıcılık hareketi. 12 bin askerle bastırıldı dahası makine kırmak bir suç haline getirildi İngiltere’de. Bu da yetmedi sonuçta suç varsa ceza da var. Bu suçun cezası ölüm cezası olarak kabul edildi. Bir başka ceza, İngiltere’nin açık hapisanesine gönderilmesiydi bu kişilerin. Nereden bahsediyorum?

-Avustralya.

Daha önce manifaktürden (manufacture) bahsetmiştik, evlere dağıtılırdı. Bizim memlekette hala var, evlerde dokuma aletleri var evlere iş verilir. Bunların yerine makineler ortaya çıktı. Dolayısıyla makinelerin bulunacağı binalar gerekiyordu

bunun sonucunda fabrikalar ortaya çıktı. Fabrikalar ortaya çıktığında henüz robot teknolojisi yoktu. Dolayısıyla hala insan gücüne ihtiyaç vardı. Fakat bu fabrikanın şöyle bir sorunu var; taşrada fabrika olmaz. Neden?

-Ulaşım.

Dolayısıyla fabrikalar hep şehir çeperlerinde oluşmuştur. Peki fabrikalar kurulmaya başladı, fakat insan kaynağı o sıralarda şehirlerde değildi. Biraz önce anlatmak istediğim dönüşüm dolayısıyla işsiz kalan insanlar yavaş yavaş şehirlere gelmeye başladılar. Dolayısıyla şehirlerde nüfus toplanmaya başladı, fabrikalar çalışıyordu. Biz bu insanlara biz ne diyoruz?

-İşçi sınıfı

1648'in hem 1789'un sokakta dövüşenlerine işçi sınıfı diyemeyiz, bunu dersiniz yanlış olur demiştik. Fabrikalar sanayi devrimi ile ortaya çıktı. Sanayi devrimiyle birlikte işçi diye bir şey ortaya çıktı. Çünkü fabrikalar sanayi devrimiyle oluştu. Dolayısıyla insanlar daha önceki yurtlarından kovulmuş, şehir kenarlarında toplanmaya başladılar. Bizimki gibi genç kapitalistleşen dolayısıyla geç modernleşen ülkeler bütün bu tarihsel bilgilerin neredeyse benim ömrümün dahilinde gözlemleyebilirsiniz.

İnsanlar kendi memleketinde işsiz kaldıkça işin olduğu yere gidiyor. Bu insanın aç kalmamak için yaptığı doğal bir durum. Bunun bir sonucu olmalı. Bu bizim gibi sıradan insanların dönüşümüdür. Biz sıradan insanlar sanayi devriminden önce de vardık, kentte de vardık yani her yerde vardık. Şimdi kendi doğru, yığıldık 18. 19. Yüzyılın başında ama yığılırken biraz da değiştik, ciddi şekilde değiştik. Hayat modernleşti.

Eşitlik talebi, yani siyasal ortama müdahale etme talebi biliyorsunuzdur İngiliz devriminden beri ortaya çıkmış bir olgu. Şimdi bu insanlar yani eskiden memleketin çeşitli yerlerine dağılmış insanlar şimdi kentlerde topladılar, hayatları çok daha zorlaştı. Siz zannediyor musunuz ki bir insanın 19. yüzyıl başında köyünden kalkıp şehre geldiğinde hayatının daha kaliteli hale geldi. Tam tersi. 4 yaşındaki çocuklar fabrikalarda çalıştırılıyorlardı, sanayi devrimi bunu yaptı. 19. yüzyılın başında Avrupalıların haftada en düşük çalışma saati 69 saat. Siz zannediyorsunuz ki pazar günü tatil var, hayır yoktu. Yılbaşı tatili yoktu, 69 saat çalıştığınızı düşünün. Şimdi Türkiye'de çalışma saati kaç, 45 saat. Yine de çok, Avrupa'ya göre çok fazla. Aynı tarihlerde Almanya'daki çalışma saati 83 saat. Günde 11 saat bu insanlar çalışıyordu dahası yemek çeki gibi şeyler yoktu. Ortalama yaşam süresi 20 yıldır. Ortaçağda yaşam süresinden bahsediyorum şu an bizim ülkemizde kaç?

-65

Dahası günde neredeyse 8, 10 saat çalışan insanlar dört yaşında işlerde çalışmaya başlıyor çünkü çocukların elleri daha küçüktür. Bugün bunlara çocuk işçiliği demiyoruz çünkü çocuktan işçi olmaz! Bugün de hala çocuk emeği kullanılıyor, hiçbir yerde görmüyorsanız eğer bizim ülkemizde dilendirilen çocuklar var. Onlar Hindistan'da dinen dilenen insanlardan değiller, zorla çalıştırılıyorlar.

Yaşadıkları yerler pislik içindeydi, lojman gibi şeyler yoktu. Dolayısıyla 19. Yüzyıl sanayi devrimi taşranın o sıkıcılığından kurtulup şehir hayatına güzel bir yaşam kurma hedefi değildi her gün açlık içinde sekiz, on saat çalıştırılan borç harç içinde, pislik içinde yaşayıp bir süre sonra ölüyorlardı. Buna ilişkin dünya edebiyatında çok çarpıcı örnekler var.

Ben eskiden sanayi devrimini üç sıvıyla anlatırdım; SU, TER, KAN. Ter, taşradan kalkıp şehre gelip işçi olmak zorunda kalan insanların emeğini ifade ediyor. Kanın manası da insanların yaşadığı koşullar. Yani insan ömrünün yirmi sene olması. İnsan ömrünün yirmi sene olması demek, insan ömrü bir anda altmış yıl yaşarken yirmiye düştü demek değil. Bunu sağlayan şey; ölüm doğum oranının artması.

Bu kadar insanı yer yere kapatırsanız, yan fabrikaya orada bir maraz çıkar. 120 kişiyi amfinin 1/4ü kadar bir odaya sığdırırsak ve orada herhangi bir izin olmaksızın yedi gün çalıştırsak orada bir maraz çıkmaya başlar. Dolayısıyla da daha önce olmayan yani 1648'in Londralıları 1789'un Parislilerinde olmayan yeni bir şey var bu insanlarda. Bu artık sadece yoksullukla, 1648 Londra'sında krala karşı dövüşenlerde olmayan bir şeyler var. Bu insanlar bir araya gelmeye başlıyorlar. Koşulları aynı işi yapmaya başladı herkes, eskinin bölük pörçük başka başka işlerle çalışan insanları bir anda aynı yerde oturup, aynı yerde çalışmaya başlıyorlar. Binlerce insan var. Eğer yoğun fabrikaların bulunduğu şehirlerden geliyorsanız ne demek istediğimi anlarsınız. Vardiya düdüğüyle birlikte binlerce insanın bir binadan çıkıp eve dağıldığını gözlemleyebilirsiniz, bugün hala öyle. Dolayısıyla da bu insanlar kendilerinden önceki eşitlik isteyen o aşağıdakilerle eşitliğe her gün daha çok muhtaç olan eşitlik talebinin kendileri için kendileri için daha çok can yakıcı olduğu bir dönemde yaşıyorlardı. Bu da bizim karşımıza İngiltere'de halkın şartıyla somutlaşmış olan chartist hareketi 1808, kıta Avrupa'sında ise 1848 devrimlerinde somutlaştı. 1848 devrimleri diye anlatılır ama bunların hepsi başarısızlıkla sonuçlanmış başarısız halk devrim girişimleridir. Bu hem sosyal haklara yapıldı 1848 anayasalarında, fakat sosyal hakların henüz cılız olduğu talepler dönemindeyiz. Sosyal haklara ilgi duyan talepler var ama asıl temel talep siyasal eşitlik. Biz bugün buna ne ilkesi diyoruz?

-Genel oy ilkesi.

Genel oydan anlaşılan şey nedir? 1848'de, 1938 chartist hareketinde genel oydan anlaşılan şey neydi? Erkekler. Düşünce, insan davranışını belirlemez. Size sene başından beri bunu anlatmaya çalışıyorum. Düşünce, insan davranışını veya toplumsal hayatı belirlemez. Toplumsal hayat siyasi düşüncüyü tıpkı Atina demokrasisinin çıkardığı düşünörlere göre, 19. yüzyılın ilk yarısındaki bu toplumsal dönüşümde bize onun öncesinde başka sosyalistlerle birlikte bize Marksizm'in kurucu olan sosyalist düşüncesinin bir başka aşaması olan Marksist düşüncüyü ortaya çıkardı. Onların en meşhur kitapları, hatta onların kitabı dünyadaki en meşhur beş on kitaptan biri; komünist manifesto. Komünist manifestoyu yazmak akıllarına geldi diye 1848 devrimleri olmadı. 1848 devrimler olduğu için İngiltere'de chartistler siyasi taleplerde olduğu için parlamentolar eşit oy hakkı için bin yığın imza toplandı. O çağlarda bin yığın imza toplamak çok büyük bir rakam.

Bunun sonucunda ortaya çıktı bu düşünceler. Zaten bize özgürlükle eşitliği bir denklemde oluşturan bir düşünce ortaya çıkmıştı, kimdi o?

-Russo (Rousseau)

Russo biraz daha sezgisel bir şekilde düşünmüş. Oysaki şimdi 19. Yüzyılın ilk yarısında artık kendi başına bir sırf ... açma işçi sınıfı ortaya çıkmıştı bu sanayi devriminin bize hediyesi olan bu sınıfın da siyasi düşünce üzerinde bir etkisi olacaktır.

Fındikkabuğunda Marksizm anlatmam gerekirse; madde, materyalizm denilen şeydir. Kant, modern düşüncenin en büyük filozofu. Bugün mesela siz düşünüyorsunuz ya, bugünkü bir sürü davranışınızın temelinde Kant'ın düşüncesi var. Bugünkü hareketlerinizin, zihin dünyanızı belirleyen mesela şey diyorsunuz, ben şucuyum ben bucuyum. Hiç alakası yok kusura bakmayın, onda da o bilmemcilik yaparken siz aslında Kant'tan gelen kavramlara çalışıyorsunuz. Bir liste neredeyse yoktur Marksizm'de, üretim araçlarının üzerindeki mülkiyettir temel problem. Proletarya kendinden önce tarih zaten olayları zaten ... yönlendirir. Dolayısıyla tarihin kapitalizm öncesi iç düzeninde de bir hakim sınıfın bir sürreal sınıfın .. vardır. İlk çağlarda köleler, ortaçağda serfler, modern çağda kapitalist dönem içinde sömürülen sınıf burjuvazi de proletarya eşit sınıftır. Onların teorisine göre proletaryanın kendinden önceki sınıflardan bir farkı vardır. O da bu sömürülen çemberini kırıp siyasal iktidarı eline alabilme iktidarındır. Bunun da aşamaları vardır. Bu iş devrimle olur. Devrimden sonra bir ilk aşama proletaryanın yapısıdır. Nihayetinde bütün bu sınıf ilişkilerinin çözüldüğü sınıfsız toplumun içinde yaşama ise komünizm aşamasıdır.

Yazım - Tashih

İlayda

17 Nisan 2019

Bu ders sizinle son dersimiz haftaya ders işlemeyeceğiz genel tekrar yapacağız. Bu sınıftan genel olarak memnunum. Bugün bulunduğumuz yerden yani modern devletler içinde yaşadığımız siyasi iktidar modelinden geriye dönerek baktık. <<Siz geç kalmadınız ben erken geldim>> Bir sene boyunca şu an bulunduğumuz noktadan geriye dönüp baktık dolayısıyla da bu bakışınız yani size sene başından beri anlattığımız düşünürler, kurumlar, olaylar her neyse... her biri bizim bugünkü sahip olduğumuz zihin yapımızın bir yansımasıdır; biz olabildiğince o dönemin içinden bakmaya çalıştık.

Dolayısıyla aslında bugünkü siyasi iktidar yapısını, kökenini, nerden geldiğini anlamaya çalıştık. Size anlatmaya çalıştığımız modern devlet altında yatan düşünsel yapı, aynı zamanda siyasal yapı, aynı zamanda ekonomik yapı nedir? bu hangi dönüşümler içinde bu noktaya geldi? Anlattığımız bu düşünürlerden her birini aslında siyasi düşüncenin temsilcileri olarak anlattık. Bunların içlerinden seçerek sizlere devlet denen veya siyasi iktidar denen olgu hangi merhalelerden geçerek bugünkü noktasına gelmiştir bunu anlattık.

Son iki haftadır anayasacılığı daha fazla anlattık bugün artık modern devlette bu devletin unsurlarını ister bireyler bakımından olsun ister siyasi organlar olsun yasama yürütme gibi; tüm bireyler bakımından hakların, siyasi organlar bakımından yetkilerin, kökeni anayasadır. Bugün sizin yurttaş olarak, birey olarak -bu ikisinin farkını biliyorum siz de bilin- sahip olduğumuz hakların yazılı olarak yer almasıdır. Anayasada yazılı olan hakkınızı gerek kamu hukuku, kamu mercilerine gerekse birbirinize karşı iletebilirsiniz dahası bu hakların sınırları da anayasada yazar. Dolayısıyla da anayasada sınır yazmayan hiçbir şey -hak ve özgürlük- anayasada yazılı olmayan bir sınırlamaya tabi tutulamaz. Bu bireylerin devlet karşısında siyasi iktidarla arasındaki koruma alanıdır. Devlet veyahut kamu mercii bu anayasada yazılı olan haklarımızın ihlal edemezler. Bu birinci bölümde.

İkinci bölümde organlar ve usüller var yine aynı şekilde hiçbir kamusal makam anayasada olmayan bir hak veya görevi yerine getiremez. Anayasa bizim koruma alanımızı belirler bireylerin koruma alanını belirler dolayısıyla da devletin müdahale edemeyeceği alanı belirler, aynı şekilde Devletin de yapabileceklerinin alanını belirler. Diğer kısımları anayasa dersinde anlatırlar.

Bunların sizi anlattık hak ve özgürlüklerin anayasalara nasıl yazıldığını anlattık önce birinci kuşak haklar yazıldı, nedir birinci kuşak haklar?

-Medeni ve siyasi haklar; yaşam hakkı, mülkiyet hakkı, kişi özgürlüğü ve güvenliği, din ve vicdan hürriyeti, ifade özgürlüğü, seçme ve seçilme hakkı, seyahat hakkı

Bunların yanında yaşam hakkından sonra söylemeniz gereken gereken işkence ve kötü muamele yasağı var, adil yargılanma hakkı, örgütlenme toplanma hakkı.

Örgütlenmeden kastettiğimiz şey örgüt kurma, böyle söyleyince nedense sınıfta gerilim olmaya başlıyor :) her seferinde böyle oluyor değişmiyor 15 senedir böyle,

siyaset bilimi dersinde de aynı şekilde sınıfta bir sessizlik olmaya başlıyor bu bence bizim memleketin değişmeyenlerinden. Büyük bir ihtimalle bir bu kadar daha yaşayamayacağım hayatımın bir noktasına geldim ama değişmeyen-sabitlerden bir sürü şey değişiyor partiler değişiyor, isimler değişiyor örgüt deyince aynı gerilim.

Örgütlemek şudur çünkü bizim aklımıza sadece yasadışı olanlar geliyor bireylerin bir araya gelip çeşitli faaliyetler yapması, örgüt deyince gerilecek bir şey yok ilk önce aklınıza gelmesi gereken şeyler yasadışı örgütler değildir. Siz bir hukukçu olarak aklınıza gelmesi gereken şey dernektir, vakıftır. Artık sivil toplum örgütleri diye bir şey var, bu toplanma hakkının kardeşidir o da bununla beraber çok hoş karşılanmayan çok da hak olarak görünmeyen bizim ulusal mevzuatımızdaki ifadeyle **toplantı ve gösteri yürüyüşü hakkıdır** temel haktır, bunlar temel haktır. Daha önce bakmadıysanız Anayasa'da vardır. Paniğe kapılmayın hoca bizi manipüle ediyor diye düşünmeyin Anayasa'nızda bu haktır <<fazla yan oturmuyayım çorapları farklı giymişim :) gözükmesin, çok çalışmaktan oluyor hep bunlar>>

Zaman içinde bu haklara bir kuşak daha haklar eklendi onlara ne diyoruz **ekonomik ve sosyal haklar** buna örnek verebilir misiniz?

-Çalışma hakkı, Eğitim hakkı, Grev hakkı...

bu da sendika ve örgütlenme hakkı ile bağlantılıdır başka sosyal hak olacak başka ne kaldı ki zaten geriye, bir tane daha istiyorum sosyal haklar şöyledir; sizin bedava olmasından memnun olacağız şeylerdir, Barınma hakkı, Sağlık hakkı bunlarda yirminci yüzyılın başında artık anayasalarda yerlerini bulmaya başladı. Bunların yanına yeni haklar da geldi şu anlık bu ders bakımından çok önemli değil.

Bir de 3. kuşak haklar vardır; dayanışma hakları, çevre mesela peki anayasalardan bahsedelim anayasal düzen bir ulusal düzendir öyle mi? Hangi toplumun, hangi devletin nasıl düzende olduğunu gösterir. 20. yüzyılın ortasında dünyada büyük bir değişiklik oldu milyonlarca insanın ölümüne yol açan ve dünyada bugüne kadar görülmemiş en öldürücü silahın kullanıldığı bir savaşa tanık olduğu insanlık. Hangi savaş bu II. Dünya Savaşı. I.Dünya Savaşı'nın sonunda da denenmişti bu fakat yeni kurulan bu uluslararası cemiyet yeni bir büyük bir savaşın çıkmasına engel olamadı.

II. Dünya Savaşı henüz daha sona ermeden yeni bir uluslararası düzen kurmak istendi kimler karar verdi bu yeni uluslararası düzene? bir beşli bu örgütü kurdu. Bunlar kimlerdir? Soyutlayın, **savaşı kazananlar**. Savaşı kazanan haklıdır dolayısıyla bu savaşın sorumlusu olarak savaşı kaybedenler suçlandı. "Dünya beşten büyüktür" ü duyuyoruz işte o beş bu beş işte ikicni dünya Savaşı'nın kazananları. Suçladıkları, kaybedenler, asıl baş düşmanları Almanya ve Japonyaydı.

Kazananların kurdukları ve kaybedenleri suçladıkları için dediler ki dünya Faşizm diye bir tehlike atlattı. Halbuki kazananların hemen hepsi faşist hükümetlerle uzun süre işbirliği yapmışlardı, istisnasız hepsi. Dediler ki bu faşist rejimler önce kendi ulusal sınırları çerçevesinde insan haklarını veya temel hak ve

özgürlükleri ihlal ettiler ve bu iş bir raddeye vardı ki bu faşist devletler, insan hakkı ihlal edesi devletler bu insan hakkı ihlallerini de kendi sınırları içinde tutmadılar bunu savaş yoluyla dünyaya yaydılar. Dolayısıyla da biz bundan sonra uluslararası anlaşmazlıkların şiddet kullanılmadan çözümü için kurduğumuz bu mekanizma **Birleşmiş Milletler** yeni uluslararası düzen bunu hedefler, çıkan anlaşmazlıkların şiddet kullanılmadan çözümlenmesi hedefler.

Ortaçağda böyle bir düşünce var mıydı, ilk çağda? şiddet yani şiddetin kollektifleşmiş bir versiyonu olan savaş -savaş şiddetinin kollektifleşmiş versiyonudur.- Siz birisiyle anlaşamazsanız ona yumruk sallarsınız öyle değil mi? Bir sorun olması gerekiyor durup dururken kimse kimseye normal olduğu sürece bunu yapmaz. Ama şiddet anlaşmazlık durumunda ortaya çıkar, dolayısıyla dediler biz yeni bir mekanizma kuracağız ve bu mekanizma yoluyla da uluslararası anlaşmazlıkları şiddete başvurmadan çözeceğiz dediler, biz İki Dünya Savaşı'ndan dersler çıkardık.

Bu insan hakkı ihlalcisi devletler kendi yargı yetkilerinde bulunan bireyler, dolayısıyla da insan hakkı ihlali temel hak ve özgürlük ihlali bundan böyle 45'ten bahsediyorum bir ulusal mesele olarak kabul edilemez; insan hakları ihlali meseleleri bütün ulusların uluslararası toplumun tamamını ilgilendiren meselelerdir. Aksi halde 2. Dünya Savaşı'nda olduğu gibi biz eğer uluslararası sistem olarak müdahale etmezsek bu devletler, faşist devletlerin faşizanlıkları dünyanın geri kalanına da yayılır. Bugün içinde bulunduğumuz Uluslararası sistemin kurulduğu günden bugüne kadar takdir edersiniz ki başarısızlıklarla dolu (olduğu da ortadadır ama) bu sistemin dayandığı temel nokta budur.

Siz bir sürü derste, anayasa dersinde bizim dersimizde egemenlik diye bir şeyi öğrendiniz, önümüzdeki sene devletler dersinde yine öğreneceksiniz. Bunun Uluslararası Hukuk bakımından temeli şudur -dış egemenlikten bahsediyorum- bir devlet başka bir devletin iç işlerine karışamaz dolayısıyla da insan hakları hukukunun uluslararasılaşması ile beraber yahut Semih hocanın tabiri ile **ulusal üstüleşmesi** ile bu iç işlerine karışmama ilkesinin üzerinde küçük bir çizik attı.

Hemen hemen aynı tarihlerde Birleşmiş Milletler'in yarısı da, bir de onun daha mikro versiyonu Avrupa'da kuruldu biz de onun kurucularından biriyiz, **Avrupa Konseyi**. Artık hukuk okuyorsunuz Avrupa Konseyi ile Avrupa Birliği'nin farkını öğrenin Türkiye Avrupa Konseyi denen hükümetler arası örgütün kurucusudur. O çok duyduğunuz bugünlerde adı sıkça geçmiş olan Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, organı olduğu işte bu Avrupa Konseyi'dir. (Avrupa Parlamentosu'nun bir organdır AİHM) Yani Avrupa birliği ile alakası yoktur. Bu hayatta bir daha karşılaşırsak ve bu ikisini birbirine karıştırırsanız çok iyi sonuçlar doğmaz. Avrupa Birliği bambaşka bir örgüttür hedefi de farklıdır.

O günden bugüne bu hükümetler arası örgütler yani küresel çapta Birleşmiş Milletler, bizim bulunduğumuz coğrafya itibarıyla Avrupa Konseyi diğer bir Uluslararası kamu düzeni kurdular. Bu örgütlerin kurulması ile birlikte bir kamu düzeni kurulmuştur, Uluslararası kamu düzeni. Kamu düzenini terimini daha önce nerede kullanmıştınız, hangi derse?

Medeni Hukuk dersinde ne bağlamında, neydi kamu düzeni?

-Kamunun düzeni.

Evet kamunun düzeni, peki kamu düzeninin ne olduğu nerede yazar? Mevzuatta yazar sadece anayasada değil, benim en sevdiğim kanunlardan birisi olan umumi Hıfzıssıhha kanununda da vardır. Neden gülüyorsunuz ki bugüne kadar en çok karşılaştığınız kanun umumi Hıfzıssıhha Kanunudur. Hiç okudunuz mu? bir okuyun her şey burada var günlük hayatınızın tamamı burada var merak edenler açıp baksınlar. İşte bunu bizim topluluk olarak yaşam düzenimizin bir başka boyutu da uluslararası düzendedir.

Peki uluslararası düzenin özneleri kimlerdir? devletler. Uluslararası düzenin aktörleri kural olarak devletlerdir, kural olarak demek ne demektir? istisnası var. Bizim düzenimizi bozana müdahale edeceğiz dediler, artık bir devletin kendi sınırları içinde yaptığı insan hakkı ihlaline biz kamu düzeninin paydaşları olarak müdahale edeceğiz dediler, ne yaptılar bunun için? **İnsan hakları sözleşmeleri yaptılar.**

Şunu merak ediyorum teklerle ikinci öğretimin 4 senede bitirme oranları arasında ne gibi farklar var? Bu kürsünün diğerlerine nisbeten dersten geçirmediğini ima ediyor :)

İnsan hakları sözleşmeleri uluslararası hukukta birer devletler arasında bir antlaşmadır ve adı üzerinde sözleşme olduğu için sözleşmenin taraflarından yükümlülük verirler, hukuken bağlayıcı belgelerdir. Yükümlülüklerde para pul değil İnsan Hakları yükümlülüğü verir. İnsan hakları sözleşmelerine şu ana kadar bakan oldu mu hayatında? Tabii ki olmadı. Bildiğimiz anayasa normlarına benzer, bir şey yoktur içinde öyle. Çok gizemli egzoterik bilgiler yoktur içinde, anayasalarda görürüz ve temel hak ve özgürlükler deriz. Yaşam Hakkı yazar aynen bu sırayla; işkence yasağı... böyle böyle gider.

Fakat tıpkı anayasalarda olduğu gibi aynı zihin dünyasının belgeleridir. Bunlar Mars'tan gelmediler aynı zihin dünyasından tıpkı anayasalarda olduğu gibi bunların da bir başlangıcı vardır. Başlangıç metinleri sonra bir kolon var, o kolonda ne var? aynısı anayasada da var, hak ve özgürlükler var.

İkinci kolonda ne var? anayasaların 2.bölümünde organlar ve usuller var, devletin organları. İnsan hakları sözleşmeleri kolonunda ne olabilir?

-Devletlerin yükümlülükleri olabilir hocam

Onlar birinci bölümde yazan haklar ve özgürlükler işte yükümlülükler oradan doğuyor zaten bir de genel yükümlülük normu var ama o önemli değil.

İkinci kolonda ne var? Buyurun. Hiç söz almamış birisi var mı bu derste sadece onların elleri kalsın.

-Sözleşmenin öngördüğü organlar.

Ne organı onlar?

-Yönetim organları ve bu organların işleyiş usulleri.

Öğrendiniz mi bunu bir yerde? ilk defa değil mi? bir sınıfı gerçekten özleyeceğim bir daha böyle bir sınıf bulamayız, organ ve usulleri bilen böyle bir sınıf bulamam.

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin denetim organıdır. Bunun denetim usulü de nedir? bunu biliyorsunuz, gazetelerden biliyorsunuz, televizyonlardan biliyorsunuz; **Bireysel Başvuru**. Bir denetim usulüdür, “Bildiğiniz anlamda bir mahkemedir ama aynı zamanda bildiğiniz gibi bir mahkeme değildir.” yalnızca mahkemeler olmaz tabii ki. Sadece Avrupa mahkemesi varmış gibi herkes Avrupa Mahkemesi anlatır halbuki bu en dandığıdır, en iyisi Amerikan Federal Mahkemesi Amerikalılarıdır. Bir de bunun Birleşmiş Milletler versiyonları vardır onların da kendi içlerinde sözleşmeleri var, onların da denetim organları var ama onlar mahkeme olarak adlandırılmıyorlar onlar komite olarak adlandırılır.

Mesela hiç Birleşmiş Milletler'in insan hakları sözleşmelerini bilen var mı? Kadın hakları sözleşmesi, Çocuk Hakları Sözleşmesi, Cinsel ayrımcılığın ortadan kaldırılması sözleşmesi, Engelli kişilerin hakları korunması sözleşmesi... O isimlerin sonundaki sözleşmeyi atıp komite koyarsanız o zaman sözleşmelerin denetim organı olur. Dolayısıyla her bir sözleşmenin kendi denetim organı vardır. Denetim organları incelemeler sonucunda verdiği kararlar mahkeme ise hüküm veriyor ama öbürlerine karar bence çok anlamlı bir ayrım değil.

İhlal tespitinde bulunurlar veya bulunmazlar verdikleri nihai karar sizin bir hukuk uygulayıcı olarak yahut bir birey olarak bu mekanizmalara başvurmanız sonucunda ulaşabileceğiniz sonuç bu organların ihlal tespit etmesidir. **Devletlere ceza vermez bu mahkemeler** bizim gazetelerde böyle şeyler yazar devletlere ceza vermezler, bu organlar ilgili muhatap devlete sen bu sözleşmeden kaynaklanan yükümlülüklerini yerine getirmiyorsun der, bundan daha ağır bir sonuç yok. Bir sözleşme organı ilgili devlete sen bu sözleşmeye (uymuyorsan der) çünkü bilmem ne ekonomik sözleşmesi değil, bilmem ne yatırım sözleşmesi değil. İnsan hakları sözleşmesi.

Hukuki çekişmeler konusu insan haklarıdır yani temel hak ve özgürlükler, başka bir şey değil para pul değildir. Bu denetim mekanizması size dersin başında anlatmaya çalıştığım o siyasal tercihin sonucudur, II.Dünya Savaşı'nın sonunda bir araya gelerek Birleşmiş Milletler'e kuran o siyasal tercihin sonucudur.

Sağda solda ara ara böyle şeyler çıkar, biz de AIHM'e çok başvuru olduğu için AIHM örnek verilir. İşte “Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi bizim iç işlerimize müdahale edemez” duymuyor musunuz bunları yahut daha güzeli var, benim en sevdiğim en güzeli “Bizi sözleşme bağlar ama kararlar bağlamaz.” Bunu söyleyen sadece biz değiliz başka başka devletlerde de bunu söyleyenler var. Şöyle küçük bir itirazım var bu sözleşmeye, insan hakları sözleşmelerine, taraf olmak için kimse sizi zorlamıyor kimse taraf olmak zorunda değil. Gerçi bugün şöyle bir şey var Avrupa Konseyi üyesi olmak için Avrupa İnsan hakları sözleşmesine taraf olmak zorundasınız ama bu da siyasal bir tercih hiçbir devlet; bilmem ne konseyi, birleşmiş devletler üyesi olmak zorunda değil.

Birincisi siz devlet olarak ben bu sözleşme ile bağtlanıyorum yani ben bu uluslararası sözleşmeye taraf oluyorum dolayısıyla bundan doğacak hukuki yükümlülüklerimi kabul ediyorum (diyorsunuz) öyle değil mi? Siz bir sözleşme yaptığınız zaman bunun hukuki sonuçlarını kabul etmiyor musunuz baştan? Dolayısıyla her bir devlet her bir insan hakları sözleşmesine taraf olduğunda, taraf olmak da seneye devletler dersinde öğrenirsiniz hadi ben imza attım demekle olacak iş değil. Bunun bir sürü aşaması var birisi gelip de hadi ben buna taraf oluyorum diye bitip giden sistem değil. Devletin bir bütün olarak en azından yasama ve yürütmenin beraber yaptığı bir işlem. Dolayısıyla Siz bugün ben bu kütlenin altına giriyorum diyorsunuz **birincisi devlet olarak**, ikincisi taraf olduğunuz bu sözleşmenin ikinci bölümünde **kurulmuş olan bir organ** var o organ o sözleşmeden doğuyor zaten. Avrupa İnsan Hakları sözleşmesinin dışında bir Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi yok bu mahkeme bu sözleşmeden doğuyor, bunu (AİHM'i) sözleşme kurdu Avrupa konseyi kurmadı sözleşmede yazıyor bu. Dolayısıyla siz buna da tarafsınız taraf olduğunuz sözleşmenin içinde bu da var dahası benim en sevdiğim kısım önünde Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi sözleşmesi olan var mı açın lütfen 2. maddeyi okuyun.

Madde 2 Yaşam hakkı

Herkesin yaşam hakkı yasayla korunur. Yasanın ölüm cezası ile cezalandırdığı bir suçtan dolayı hakkında mahkemece hükmedilen bu cezanın infaz edilmesi dışında, hiç kimsenin yaşamına kasten son verilemez.

Bu kadar mı madde 2? bu kadar. Peki yaşama hakkı ney? Ne yaşama hakkı birini söylesin? Nerede yazıyor yaşama hakkının ne olduğu?

Yaşama hakkının ne olduğuna neyi koruyup neyi korumadığına o sözleşmenin organı karar verir.

Her bir sözleşmenin yorumlanmasından sorumlu olan organ, o sözleşmenin denetim organıdır. Dolayısıyla da siz burada yaşam hakkının neyi kapsayıp kapsamadığını, devlet olarak eğer hangi yasal haklarınızda bireylerin haklarını ve özgürlüklerini ihlal edileceğini anlamak için yalnızca bu sözleşmeye bakmak yetmez bir şey yazmıyor bu sözleşmede, yaşama hakkının ne olduğu burada yazmıyor hangi olguların yaşam hakkının koruma alanına girip girmediğini yazmıyor; bunun için neye bakmanız gerekiyor basiretli bir halk yöneticisi olarak, kaç tane sözleşmeye tarafsınız o kadar sözleşmenin organlarının içtihatlarına bakmanız gerekir.

Bu iş devlet herhangi bir öyle dernek şirket falan değil **devlet**. Devlet şaka şaka yapmaz, yaptığınız iş devlet işi. Yarın bir gün hakim savcı olacaksınız <<burada insan haklarından çıkıyorlar ondan sonra gidip hakim savcı oluyorlar Allah düşürmesin>> dolayısıyla da sizin o sözleşmeden kaynaklanan yükümlülüklerinizi yerine getirebilmeniz için sözleşme organının içtihatlarına bakmak durumundasınız. Vele ki (içtihatla) bağlı değil, o bağlı değildir diyenler haklı ben haksızım.

O organın içtihadında daha önce karar verilmiş bir tasarruf, DGM'ler mesela devlet güvenlik mahkemeleri, devlet güvenlik mahkemeleri içinde asker üye vardır, asker olduğu için kategorik olarak madde 6'dan adil yargılanma hakkı ihlaline karar verir Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi. Bizim memleket bu değişikliği yapmadı, ilk kararı aldım orada Dışişleri Bakanlığı'nın temsilcisi var bu kadar Türkiye'ye geldi dediler ki bakın böyle bir kararı var bizim bu mahkeme terörle bilmem ne ile onlarla uğraşan eden mahkeme, bakın Avrupa Mahkemesi bize böyle bir şey söyledi, bizde mahkemelerde asker üye olması Adil Yargılanma Hakkı ihlaliymiş. Peki deyip koydular.

Ondan sonra DGM'den yargılanıp başvuran herkes o davayı kazandı, herkes o davayı kazandı. niye? Çünkü Birincisinde zaten başında mahkeme dedi ki senin bu mahkemede askeriye hakim varsa bu ihlal demektir dedi. Devlet olarak ilk sen ne yapman gerekiyor, senin şunu demen gerekmez mi? Ben bunu yanlış yapıyordum.

Ben İnsan Hakları falan savununca senelerdir bu işi yaptığım için yemediğim laf hakaret kalmadı sanki ben milletin ciğerinden ciğer söküyordüm. Devletler olmasın sözleşmeye taraf, ben de sadece genel kamu anlatayım. Ben mi karar veriyorum taraf olmaya? Sadece bizim memleket mi böyle diye düşünmeyin, aşağı yukarı hepsinde böyle problemler var.

Gelelim bizim memlekette başka bir meseleyi siyasi parti kapatma davaları. Şimdi anlatıyorlar mı siyasi parti kapatma davaları, en sevdiğim konudur anayasada anlatırlar. Bugüne kadar Türkiye'de siyasi partisi kapatılıp Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne başvuran her Parti biri hariç hepsi, bu davaları kazandılar. Refah Partisi hariç, o da Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin ayıbıdır.

Birinci partiyi kapattılar ama Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi dedi ki senin yaptığın bu olay madde 11'i ihlal ediyor. Aldın mı bu kararı ne yapman gerekiyor? Sen o sözleşme ile yükümlülük altına girmişsin, kapatmayacaksın bu kadar basit. Eğer sen bu partiyi kapattığın zaman iptal ediyorsa yapman gereken çok basit: **kapatma**, bu kadar. Ondan sonra 12-13 parti hepsi ihlal aldı. Hepsinde de bizim Anayasa Mahkemesi'nin kapatma kararı var, şey gibi düşünmeyin birileri uzaydan geldi bu partileri kapattılar gittiler, bunu özgürlüklerin koruyucusu olan Anayasa Mahkemesi kapattı.

Anayasa Mahkemesi Türkiye'deki temel hak ve özgürlüklerin koruyucusu, şimdi ona görev verdiler bireysel başvuru yap temel hak ve özgürlükleri koru diye. Biz de başvurabiliyoruz, bizim temel hak ve özgürlüklerimizi koruyacak Anayasa Mahkemesi o Anayasa Mahkemesi.

Biz bir karar veriyoruz AİHM bunu reddediyor, yine veriyoruz yine reddediyor, yine red yine red. Kim bağlı değil (bu kararlarla) bunlarla nasıl bağlı değil? Nasıl bağlı değil? Bizi sözleşme bağlıyor sözleşme organını içtihadı bizi bağlamıyor? O zaman kimi bağlıyor? Bunu söyleyen Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi hakimi, eski Hakimi Türkiyeden. Anlatabiliyor muyum? bunu ben

siyasi laf sokayım diye söylemiyorum zihniyeti anlatmaya çalışıyorum. Bunu söyleyen bir Yargıç! Kulağımla duymasam inanmazdım.

Dolayısıyla da devletsiz toplumdaki geldiğimiz bu noktada, artık bizi koruyan tek rehberimiz yalnızca ulusal organlar mahkemeler vesaireler değil. Siyasi iktidarın sınırlarını, anayasa bu demek çünkü -bugüne kadar bunu söylemediysem bu benim ayıbım-. **Anayasa bizim haklarımızı düzenler ve siyasi iktidarın sınırını belirler.** Hele ki kolonlar birinci kolondakilere müdahale edemez. Kaynağını anayasadan almayan hiçbir yetkiyi kullanamaz anayasanın manası budur, o yüzden birinci sınıfta anayasa görüyoruz.

Dolayısıyla İnsan Hakları demek bu demektir, devletin müdahale edemeyeceği ve bunun size derse başında anlattığın gerekçelerle artık 60-70 yıldır, bir ulusal meselenin üstünde uluslararası mesele olarak belirlenmiştir. Hukukçunun yani Hukuk Fakültesi diploması almaya hak kazanmış dahası hukukun uygulanması görevlerinden birini üstlenmiş birisinin birinci görevi, temel hak ve özgürlüklerin korunmasıdır. Eğer avukatsanız birinci göreviniz müvekkilin dairesini parasını almak (kurtarmak) değil, birinci görevi müvekkilinizin temel hak ve özgürlüklerinin korunmasıdır. Eğer hakimseniz birinci göreviniz karşınızdaki kişinin hak ettiği cezaya çarptırılması değildir, karşınızdaki bulunan kişinin suçlu olup olmadığının tespiti ve sonrasında o suça karşılık gelen uygun cezanın çarptırılması değildir; **birinci göreviniz özgürlüklerin korunmasıdır**, diğerleri bundan sonra gelir. Dolayısıyla kontrol listenizde ilk tik armanız gereken kontrol noktanız, temel hak ve özgürlüklerini koruyup korumadığınızdır karşınızdaki kişinin.

Bu sistem başarılı olmuş veya olmamış olabilir, bu uluslararası sistem kurulduktan sonra 50 tane savaş çıkmış olması herhalde bu mekanizmanın başarılı olduğuna en azından çok başarılı olduğuna delalet etmez.

Ama bu insan haklarının uluslararasılaşması tıpkı size geçen yüzyıllarda anlattığımız gibi insanlığın birikiminin bir aşamasıdır. Bugün Almanya'daki bir insan hakları ihlalinin bizi ilgilendirmesi, niye böyle düşünüyorsunuz, hep böyle düşünmeyin niye bizim gazetelerde hep böyle yazıyor, onlar bizim iş işlerimize müdahale ediyor onlara ne bizim insan hakları ihlalinden çünkü oradaki de sizi ilgilendiriyor kimse bunun böyle olduğunu farkında değil çünkü Almanya'daki insan hakları ihlali de sizi ilgilendiriyor. Biz insanlık olarak bu aşamaya geldik, diyorum ve sizinle geçirdiğim bir yıl için teşekkür ediyorum.

Gerçekten iyi bir sınıftınız sorularıma cevap verdiniz sınavdaki başarının hiçbir önemi yok ciddi söylüyorum kalabilirsiniz, hiç problem değil sadece siz daha fazla kaldıkça daha çok kağıt okuyorum o yüzden elinizden geldiğince geçmeye çalışın,

Sınavda geçmeniz için çok yardımcı olmayacağım. Kötülük yapmam ama bence bir ders ne kadar zorsa o kadar iyi öğrenirsiniz.

Yazım - Tashih

Aycan